

Het Nationale Theater

Jaarstukken 2017

26 maart 2018

Inhoudsopgave

Bestuursverslag 2017.....	3
Verslag van de Raad van Toezicht	5
Verslag van de Ondernemingsraad	7
Wij zijn Het Nationale Theater.....	8
Programmering	11
Programma's	14
Zaal 3 & 4, een nieuw hoofdstuk	15
Cultuurparticipatie en educatie	16
Producties Het Nationale Theater.....	18
Producties NTjong	23
Prestatienormen en genres in cijfers	25
Horeca en evenementen	28
Marketing	29
Funding.....	30
Bedrijfsvoering.....	31
Jaarrekening 2017	37
Balans Het Nationale Theater.....	37
Staat van baten en lasten Het Nationale Theater	39
Waarderingsgrondslagen.....	40
Toelichting op de balans	42
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	53
Toelichting op de staat van baten en lasten.....	54
A Opbrengsten	54
B Subsidies	58
C Beheerlasten.....	59
WNT-verantwoording 2017 Het Nationale Theater	60
D Activiteitenlasten.....	61
Resultaat deelneming en gift Hocarest B.V.	65
Geconsolideerde balans)	67
Geconsolideerde staat van baten en lasten	69
Toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten	70
Gebeurtenissen na balansdatum	70
Overige gegevens.....	71

BIJLAGE 1: Staat van baten en lasten per subsidiestroom.....	75
BIJLAGE 2: Categorieale exploitatierekening HNT Productie (Model 11b OCW)	76
BIJLAGE 3: Categorieale exploitatierekening NTjong Productie (Model 11b OCW).....	78
BIJLAGE 4: Verloop onderhanden werk producties 2017	80
BIJLAGE 5: specificatie overige personeelskosten	81
BIJLAGE 6: specificaties materiële beheerlasten.....	81
BIJLAGE 7: Prestatiegegevens gemeente en Ministerie	83
BIJLAGE 8: Overzicht overige subsidies	93

Bestuursverslag 2017

Met trots presenteren wij het eerste jaarverslag van Het Nationale Theater.

De fusie tussen het Nationale Toneel, de Koninklijke Schouwburg en het Theater aan het Spui is per 1 januari 2017 een feit. Dat de fusie is gerealiseerd binnen de geplande tijd en binnen het afgesproken budget is op zich een feit om trots op te zijn. Maar nog veel belangrijker is dat wij in het eerste jaar ook al een aantal successen kunnen vieren.

Het Nationale Theater legt als eerste theaterorganisatie in Nederland productie en presentatie in één hand. Daar waar het voorheen gescheiden werelden waren wordt er vanuit Den Haag gewerkt aan een bijzondere synergie. Het maken voorstellingen, het tonen van de beste voorstellingen op de meest geschikte locatie en het leveren van de juiste context was in het eerste jaar de grote uitdaging.

Na één jaar kunnen we constateren dat er prestaties van formaat geleverd zijn.

Race was een groot succes en het feit dat actrice Romana Vrede de Theo d'Or, de prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol, kreeg slaat in positieve zin terug op het hele Nationale Theater. Dat geldt ook voor acteurs Jacqueline Blom en Hans Dagelet. Zij werden vanwege hun rollen in Ondertussen in Casablanca in de regie van Jeroen de Man ook genomineerd voor de belangrijkste toneelprijzen. In Een helse komedie smeedde Theu Boermans toneel, opera en het Residentie Orkest tot een geheel.

The Nation van artistiek leider Eric de Vroedt groeide uit tot, zoals de NRC-hoofdredacteur zei, 'de theatergebeurtenis van het jaar'. Dagblad Trouw schreef: "als u van toneel houdt moet u er heen, als u niet van toneel houdt moet u er ook heen". En dat hebben bezoekers massaal gedaan. In Den Haag, maar ook op veel andere plaatsen in het land. "Toneel in Nederland" zei een bekend journalist, "gebeurt op dit moment in Den Haag". En omdat Het Nationale Theater het grootste reizende gezelschap is zeggen wij er direct achteraan en dat laten we ook in heel Nederland zien. Programmeurs mailden ons hoe vol de zaal was en hoe enthousiast de toeschouwers.

Artistiek leider Noël Fischer wist met NTJong in 2017 met 26.000 bezoekers meer toeschouwers te bereiken dan ooit tevoren. De coming-of-age voorstelling Lord of the Flies trok heel veel jongeren, met de klassieker Ifigeneia Koningskind werden vooral jongere kinderen en hun ouders bereikt.

Educatie is een belangrijke pijler in het HNT-beleid. Een van de doelstellingen, geformuleerd in ons Meerjarenbeleidsplan, is om in 2020 50.000 kinderen en jongeren te bereiken. Dat we reeds in 2017 dit aantal wisten te bereiken zegt veel over de visie en slagkracht van deze afdeling. De meerwaarde van de fusie toont zich hier op een hele mooie wijze.

De winkel bleef open tijdens de verbouwing, alles leek anders maar veel bleef ook hetzelfde.

Onze theaters; de Koninklijke Schouwburg, het Theater aan het Spui en Zaal 3, programmeerden al de beste toneelvoorstellingen die in Nederland te zien zijn en dat hebben we ook in 2017 gedaan. We bleven leverancier van een heel divers, kwalitatief hoogwaardig aanbod. Paul van Vliet is al jarenlang uitverkocht als hij op zondagmiddag in de Koninklijke Schouwburg staat en dat was ook in 2017 het geval. In Theater aan de Spui was er ook met het Cadance-festival weer hedendaagse dans van hoog niveau en werd er een aansprekend aanbod voor diverse culturele groeperingen getoond.

Een mooi voorbeeld waar de nieuwe afdeling Programma's en Programmering nu toe in staat is zijn de HOT-avonden waarmee we een nieuw publiek wisten te bereiken. Theatrale ontmoetingen in de Koninklijke Schouwburg waar één thema centraal staat. Ook Free, een speciaal programma in het kader van Black Achievement Month, dat wij met diverse culturele-organisaties tot stand brachten, was een bijzonder hoogtepunt.

Ook op het gebied van fondsenwerving scoorden we boven target. We hebben meer focus bij onze doelstellingen aangebracht. We hanteren drie prioriteiten: Educatie, Publieksverbreding en Talentontwikkeling. En dat heeft gewerkt. Waren we bij de start nog bang dat we bij fondsen, particulieren en bedrijven op scepsis zouden stuiten, "die kunnen nu zelf hun broek wel ophouden". De praktijk bleek anders. Juist doordat die partijen Het Nationale Theater zien als een krachtige organisatie zijn ze bereid er geld aan toe te vertrouwen met de gedachte dat we de opdracht ook waar kunnen maken.

We zijn er buitengewoon trots op dat we erin zijn geslaagd de naam Het Nationale Theater in één jaar neer te zetten. En dit ondanks het feit dat alle inspanningen gepleegd werden terwijl het dagelijkse werk, verkoop van voorstellingen en producties en wat op marketinggebied allemaal bij komt kijken, doorging en de middelen beperkt waren.

De resultaten van commerciële Verhuur en van de Horeca waren (ruim) boven de gestelde doelstellingen.

Onze organisatie heeft in 2017 op de top van haar kunnen moeten opereren.

Logisch, want we hebben de organisatie samengevoegd en door elkaar geschud. Veel medewerkers kregen een andere plaats in de organisatie, met andere collega's en op een fysiek andere plaats. En daarnaast hadden we de lat hoog gelegd: 2017 was ons startjaar en we wilden meer laten zien en nieuwe dingen laten zien. Dat is, zoals boven uiteengezet, gelukt, maar de organisatie moest het waarmaken. En er bleken ook zaken minder goed te lopen dan we gedacht hadden. Culturen, opvattingen en waarden botsten. Veel collega's moesten ook harder en langer werken. Piepend en krakend, zuchtend en steunend, haalden we de zomer. Na de zomer begonnen we te merken dat de organisatie op elkaar ingespeeld raakte. We hadden sterk ingezet op bezuiniging in de backoffice om dat geld ten goede te laten komen aan Producties en Programmering en dat leidde ertoe dat de ondersteunende afdelingen meer moesten doen met iets minder of hetzelfde geld. Toen iedereen van vakantie terugkwam bleek dat de zuinigheid in de eerste helft van het jaar ons ruimte bood in de tweede helft een aantal knelpunten op te lossen. Die beide zaken, samen met de successen die zich begonnen af te tekenen, hadden een positieve invloed in en op de organisatie.

Het Nationale Theater is begonnen met vier directeuren en met de afspraak dat in het derde kwartaal de directiestructuur zou worden geëvalueerd. Die evaluatie werd uitgevoerd door een externe adviseur, die ons ook met het hele fusieproces zo voortreffelijk en succesvol geholpen heeft. Op basis van zijn advies en na raadpleging van de ondernemingsraad heeft de Raad van Toezicht gekozen voor een nieuw bestuursmodel. De directie wordt per 1 januari 2018 gevormd door een zakelijk directeur-bestuurder, een directeur-bestuurder theater en een artistiek leider.

Dit betekent dat twee directeuren per 31 december hun functie hebben neergelegd: Walter Ligthart, die tot die datum voorzitter van de directie was en Theu Boermans, directeur Producties.

Ook op deze plaats willen we graag benadrukken hoe belangrijk hun functioneren is geweest voor het welslagen van de fusie. Zonder hun inbreng was naar onze mening de fusie niet tot stand gekomen.

Tot slot willen we hier een groot gevoel van dank uitspreken aan allen die de fusie mogelijk hebben gemaakt.

Allereerst de bezoekers die af en toe wel iets van de fusie gemerkt moeten hebben: de website die anders was en die vooral de eerste maanden veel ruimte voor verbetering bood, nieuwe gezichten, in een aantal gevallen ook programma's die van het Theater aan het Spui naar de Koninklijke Schouwburg waren verplaatst en omgekeerd. Daarnaast al onze medewerkers die zoals geschetst een moeilijk jaar achter de rug hebben, maar die creatief als ze zijn, voor elk probleem weer een oplossing vonden. Wij willen hier ook de Raad van Toezicht noemen die onbezoldigd veel tijd in de fusie heeft geïnvesteerd om die tot een succes te maken. Heel hartelijk dank voor de steun en het vertrouwen.

Het Nationale Theater ziet met vertrouwen de toekomst tegemoet.

Cees Debets, directeur Theater

Simon van Driel, directeur Zakelijk

Eric de Vroedt, artistiek leider

Verslag van de Raad van Toezicht

De huidige samenstelling van de Raad van Toezicht is gebaseerd op die van de tijdelijke Raad van Toezicht die functioneerde tijdens het fusieproces, waarin namens iedere fuserende partij twee leden aanzaten: Pierre Heijnen en Sjaak Bruinsma namens de Koninklijke Schouwburg, Marjet van Zuijlen en Sadik Harchaoui namens het Nationale Toneel / NTJong en Hilly Buyne en Jan Lintsen namens Theater aan het Spui. Zoals tijdens het fusieproces afgesproken, werd in de vergadering in maart een zevende lid geïnstalleerd na voordracht door de Ondernemingsraad: Clayde Menso, die middels wervingsprocedure door Cultuur + Ondernemen geselecteerd werd.

De Raad van Toezicht heeft een voorzitter, Pierre Heijnen. De Raad van Toezicht kent geen portefeuilleverdeling. Wel is Menso het eerste aanspreekpunt binnen de Raad van Toezicht voor de Ondernemingsraad. Van Zuijlen is dat op het gebied van sponsor- en fondsenwerving. Daarnaast is er een Audit Commissie geïnstalleerd, bestaande uit Sjaak Bruinsma en Hilly Buyne, die de kwartaal- en jaarstukken met de Zakelijk Directeur voorbereid voor de RvT-vergadering, en een Selectie- en Remuneratie Commissie, bestaande uit Pierre Heijnen, Jan Lintsen en Marjet van Zuijlen, die onder meer de functionerings- en beoordelingsgesprekken met de directie voerde en opdracht gaf tot de evaluatie van de topstructuur, zoals die in het fusieproces was overeengekomen.

Iedere vergadering liet de Raad van Toezicht zich informeren door de directie met een update die drie onderwerpen bevat: Strategie en omgeving, Personeel en Organisatie, en Producties, Programma's en Programmering. Zo werd een groot aantal zaken met de Raad van Toezicht gedeeld: van de politieke en ambtelijke ontwikkeling in Den Haag en de Culturele Sector, de eigen producties en de verkoopstrategie daarvan, de uitwerking van het programmeringsbeleid tot de ontwikkeling van de organisatie en de effecten daarvan op het personeel. Uiteraard werd het laatste onderwerp in het eerste levensjaar met extra zorg gevolgd. Naast de jaar- en kwartaalcijfers, werden ook de systemen en sturingsmechanismes besproken, die in het fusieproces waren voorbereid en in 2017 werden geïmplementeerd en aangescherpt waar nodig.

Een onderwerp dat veel aandacht vroeg, was de eerder genoemde evaluatie en herziening van de topstructuur. Gezien de vele intensieve processen die in het eerste jaar na de fusie verwacht werden, besloot de Raad van Toezicht 2017 te werken met een vierkoppige transitiedirectie. Daarbij werd met de Ondernemingsraad en de subsidiënten afgesproken dit vierkoppige model te evalueren en indien nodig te herzien. De Selectie- en remuneratiecommissie gaf daartoe een adviesopdracht aan Kokx De Voogd, die op basis van gesprekken met directie, management team en ondernemingsraad een rapport opstelde met een analyse van het in 2017 functionerende model en aanbevelingen voor een nieuw model. Op basis van het rapport van Kokx de Voogd en een advies daarover van de Ondernemingsraad, werd besloten om per 1 januari '18 een nieuw bestuursmodel in te voeren, met een directie bestaand uit twee directeuren-bestuurders en een artistiek leider.

Personalia leden Raad van Toezicht

	Geboorte- datum	Functie, deelname commissies	Datum benoeming	Datum herbenoeming	Termijn	Datum aftreden
De heer P.M.M. Heijnen	05-10-1953	Voorzitter en Lid Selectie-en Remuneratiecommissie	01-01-2017	N.v.t.	1 jaar	Medio 2018
De heer C. Menso	25-01-1976	-	17-06-2020	17-06-2020	3 jaar	Nader te bepalen
De heer J.G.A. Bruinsma	22-04-1964	Lid auditcommissie	01-01-2017	01-01-2020	3 jaar	Nader te bepalen
Mevrouw H. Buyne	31-12-1971	Lid auditcommissie	01-01-2017	01-01-2020	3 jaar	Nader te bepalen
De heer S. Harchaoui	04-03-1973	-	01-01-2017	01-01-2020	3 jaar	Nader te bepalen
Mevrouw M. van Zuijlen	27-01-1967	Lid Selectie-en Remuneratiecommissie	01-01-2017	01-01-2020	3 jaar	Nader te bepalen
De heer J. Lintsen	11-08-1962	Lid Selectie-en Remuneratiecommissie	01-01-2017	01-01-2020	3 jaar	Nader te bepalen

Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor de tijd van ten hoogste drie jaren en treden af volgens een door de Raad van Toezicht vast te stellen rooster van aftreden. De Raad van Toezicht is bevoegd zodanig rooster te wijzigen. Vaststelling van of wijziging in zodanig rooster kan niet meebrengen dat een zittend lid van de Raad van Toezicht tegen zijn wil defungeert voordat de termijn waarvoor hij is benoemd, verstreken is. Een volgens het rooster-aftredend lid van de Raad van Toezicht is onmiddellijk doch ten hoogste tweemaal herbenoembaar. Wordt een lid van de Raad van Toezicht herbenoemd en tijdens de nieuwe termijn als voorzitter benoemd dan kan dit lid in totaal tweemaal worden herbenoemd.

Relevante nevenfuncties leden van de Raad van Toezicht

De heer P.M.M. Heijnen

- Voorzitter College van Bestuur ROC Mondriaan
- Lid Raad van Commissarissen N.V. Stadsherstel Den Haag e.o.
- Lid Raad van Toezicht Museon
- Lid Economic Board Zuid-Holland
- Lid Stuurgroep Kansen voor West
- Lid Raad van Toezicht Platform Bèta Techniek

De heer C. Menso

- Directeur Amerpodia
- Lid Raad van Toezicht LantarenVenster
- Lid Selectiecommissie Mondriaanfonds
- Lid Raad van Toezicht Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (vanaf feb 2018)

De heer J.G.A. Bruinsma

- Partner KPMG Accountants N.V.

Mevrouw H. Buyne

- Portfoliomanager Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Lid werkgroep Jeugdtheater bij het Filmtheater Voorschoten

De heer S. Harchaoui

- Chef de Mission Stichting Society Impact
- Voorzitter Najib Foundation

Mevrouw M. van Zijl

- Consultant, coach, dagvoorzitter
- Voorzitter Raad van Toezicht Den Haag Marketing
- Lid Raad van Commissarissen Holland Casino
- Lid Raad van Commissarissen Chassé Theater
- Lid Begeleidingscommissie STIVA

De heer J. Lintsen

- Lid van het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam
- Lid Auditcommissie Rechtspraak (ACR), De Rechtspraak
- Lid Auditcommissie Ministerie van Financiën
- Penningmeester Alliance Française de La Haye

Verslag van de Ondernemingsraad

Per 1 januari 2017 werd de Tijdelijke Ondernemingsraad (TOR) van de vier instellingen (het Nationale Toneel, NTJong, Theater aan het Spui en de Koninklijke Schouwburg) aangesteld als Ondernemingsraad HNT i.o. De raad bestond toen uit de volgende leden: Janneke den Ouden (Voorzitter), Lejo de Hingh (Vice voorzitter), Claudia Simons (Penningmeester), Berry Lemmen, John de Weerd, Wil Caspers, Lene Grooten, Daniel Kok, Sameer Soekhai, Karim Ameur en Priscilla Vaas

Eind januari 2017 werden er verkiezingen uit geschreven om te komen tot een nieuwe OR HNT. Deze Or werd ingedeeld in vier kiesgroepen t.w. Staf (1 zetel), Artistiek (2 zetels), Techniek (2 zetels), Publiek (2 zetels). Uit deze kiesgroepen werden de volgende leden gekozen: Lene Grooten-Voorzitter (staf), Barry van Oosten-Vice voorzitter (techniek), Lydia Harmsen- Secretaris (publiek), Mirjam Overdevest (artistiek), Karim Ameur (artistiek), Malou Visser (publiek) en Wil Caspers (techniek).

In deze samenstelling werd de raad functioneel vanaf medio april 2017 . Eind september 2017 werd Lene Grooten vervangen als voorzitter door Wil Caspers en werd voor haar plaats in de kiesgroep staf na verkiezingen, Egbert Mellema werd aangesteld als nieuw lid.

In 2017 zijn de volgende adviezen behandeld:

- Personeelsreglement
- Bestuursreglement
- Evaluatie directiestructuur

Ook is er een nieuw lid aangenomen voor de RvT op voordracht van de OR, te weten de heer C. Menso.

Het is het streven van de OR meer zicht te geven naar de medewerkers van de organisatie welke onderwerpen er behandeld worden, en welke afspraken er gemaakt worden met de directie of de RvT. Wij zijn bezig deze informatie inzichtelijk te maken door middel van bijvoorbeeld een pagina op intranet.

Verder is er een Benoemings-Advies-Comissie samengesteld die de gesprekken met de kandidaten voor de functies directeur theater en directeur zakelijk gaan voeren in 2018.

Wij zijn Het Nationale Theater

Missie en visie

Het Nationale Theater is het nationale podium en is er in de eerste plaats voor het publiek. Het is vastbesloten het beste toneel te maken, de beste voorstellingen te programmeren en te presenteren en dat te delen met zoveel mogelijk mensen. Thuis in Den Haag en reizend door het land is het de plek waar toneelverhalen worden verteld die nu in dit land urgent zijn en vormt het een nieuw platform voor het nationale gesprek. Het Nationale Theater is een gemeenschapshuis: een open en bruisend huis waar verschillende groepen toeschouwers zich thuis voelen, waarmee ze zich identificeren, waar ze trots op zijn. Een thuis waar gevierd, beleefd, herdacht en samen gedacht wordt.

Met theater voor jong en oud, voorstellingen door gevierde regisseurs en aanstormende talenten, actief reizend door het hele land, is Het Nationale Theater een toonaangevend theaterinstituut, dat iedere inwoner van dit land uitnodigt tot ontmoeting, kunstbeleving en debat. Opererend vanuit onze politieke hoofdstad, internationale stad van Vrede en Recht, is het een cultureel brandpunt dat theater een prominente plek geeft in het hart van de samenleving. Met klassiekers uit de wereldbibliotheek, actueel geschreven drama en innovatieve programma's voedt, faciliteert en inspireert Het Nationale Theater het publiek in zijn zoektocht naar houvast, visie en vermaak.

Kernactiviteiten

Vanaf 2017 werken binnen Het Nationale Theater regisseurs, acteurs en medewerkers jaarlijks aan eigen producties, de programmering van gastproducties en een keur aan contextuele en educatieve programma's. We bespelen en programmeren de podia van de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui, Zaal 3 en de Studio's en zijn regelmatig buiten de eigen zalen zichtbaar: op scholen, in de wijken en in het hele land. Onze hoofdactiviteiten vallen uiteen in drie categorieën:

- Eigen producties: voorstellingen voor jong en oud die wij maken en spelen in Den Haag en in het hele land.
- Programmering: voorstellingen van andere gezelschappen, disciplines en internationale huizen, die wij programmeren in onze eigen theaters.
- Speciale programma's: innovatieve activiteiten die wij (mede) ontwikkelen en presenteren in onze eigen theaters of op locatie in de stad.

Bij de voorstellingen, in onze programmering en bij de ontwikkeling van speciale programma's zetten wij vier thematische lijnen centraal die in onze ogen de meest cruciale maatschappelijke ontwikkelingen van dit decennium reflecteren:

- Ontworteling & Vervreemding
- Rentmeesterschap
- Intimiteit 3.0
- De Andere Geschiedenis

Aan de hand van deze thema's wordt repertoire gekozen, worden nieuwe stukken geschreven, programma's samengesteld, een deel van de gastvoorstellingen geprogrammeerd, kortom de seizoenen – op ondogmatische, inspirerende en vernieuwende wijze – opgebouwd. De lijnen lopen over vier jaar door, gaan kopje onder en duiken onverwachts steeds weer op.

Eigen Producties

Het Nationale Theater produceert klassiek en modern internationaal repertoire, nieuw Nederlands repertoire, familie- en jeugdtheater en documentaire stadsprojecten. Binnen de thematische lijnen produceren we zowel geëngageerde voorstellingen over recente maatschappelijke ontwikkelingen als voorstellingen gebaseerd op klassiek toneelrepertoire. Wij nemen zowel de tijd om op ambachtelijke wijze klassiek toneelwerk te ontsluiten voor een modern publiek, als dat we met vers geschreven werk doordacht reflecteren op brandende kwesties van nu. Artistieke noodzaak, actuele urgentie, ambachtelijke kwaliteit en verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het toneelrepertoire zijn daarbij leidende waarden. Het Nationale Theater is een huis van acteurs en regisseurs, maar nadrukkelijk ook van toneelschrijvers: de komende jaren werken prominente auteurs (o.a. Maria Goos, Judith Herzberg, Nathan Vecht, Lot Vekemans, Jibbe Willems en Peer Wittenbols) intensief aan actueel repertoire voor volwassenen en voor jeugd, van korte direct-te-spelen scènes (Scènes des Vaderlands) tot avondvullende stukken voor de grote zaal (Toneelstuk des Vaderlands).

Focus op de grote zaal Het Nationale Theater neemt uitdrukkelijk de verantwoordelijkheid voor een continu kwaliteitsaanbod voor de grote zaal, zowel in Den Haag als landelijk. Regisseurs Theu Boermans, Eric de Vroedt en Noël Fischer verscherpen daarop hun focus, wat resulteert in zes grote zaalproducties, inclusief reprises, die jaarlijks worden aangeboden:

- De Groots Gemonteerde Klassieker
- De Familievoorstelling voor Jong & Oud
- Het Toneelstuk des Vaderlands
- De Toegankelijke Reisvoorstelling
- De Innovatievoorstelling
- De Succesvolle Reprise

Met de fusie is het mogelijk een reprisebeleid te ontwikkelen, waarbij succesvolle voorstellingen langer op het repertoire blijven en verspreider over het jaar worden gespeeld. Zo wordt één van de zes producties eerst geprogrammeerd als zomerproductie die exclusief in Den Haag te zien is; pas een seizoen later volgt een uitgebreide tournee door het hele land. Wij blijven daarnaast een belangrijke bespeler van de vlakke vloer, met jaarlijks vier titels die in het kader van talentontwikkeling en jongerenaanbod worden geproduceerd.

Te zien in het hele land Het Nationale Theater is het grootste reizende theatergezelschap van Nederland en neemt de verantwoordelijkheid voor kwalitatief aanbod in heel Nederland. Het biedt iedere schouwburg in heel Nederland tenminste één kwaliteitstitel per jaar: een toegankelijke voorstelling, goed reisbaar, met een aantrekkelijke titel, bekende acteurs en ondersteund door een stevig en innovatief marketingbeleid. Voor de overige voorstellingen zet Het Nationale Theater haar strategische reisbeleid voort: alle voorstellingen spelen in Den Haag en gaan daarna op tournee naar de grote steden. Hiervoor wordt samengewerkt met twaalf kerntheaters in de ontwikkeling van meerdaagse totaalprogramma's. Voorstellingen, sideshows, educatieve programma's en guerrilla-acties vormen een totaalpakket, dat context, reuring en grotere publieksverbinding garandeert.

Ook voor jong publiek Het Nationale Theater is de enige BIS-instelling die zowel voor volwassenen als voor jeugd en jongeren produceert. Ook jeugdtheater verhoudt zich tot de wereld van nu. Kinderen en jongeren ontwikkelen hun identiteit in een versnipperde wereld die wordt getekend door verregaande digitalisering, diverse culturele achtergronden en uiteenlopende gezinsverbanden. De meesten komen niet vanzelfsprekend met podiumkunsten in aanraking. De eerste keer is bepalend voor hun interesse in theater. Er moeten steeds nieuwe wegen gevonden worden om jong publiek uit te dagen onbekende, theatrale werelden te betreden, opdat zij zelf ervaren dat theater live, actueel en opwindend is.

Programmering

Het Nationale Theater programmeert voor de diverse stad die Den Haag is. Altijd is artistieke kwaliteit de basis en het bereiken van een zo groot mogelijk publiek de doelstelling. De kern van onze programmering bestaat uit toneel, jeugdtheater en het gesproken woord. Naast onze eigen producties presenteren wij de beste toneelgezelschappen van Nederland, van Toneelgroep Amsterdam tot Oostpool. We tonen het kwaliteitsaanbod van vrije producenten zoals De Verleiders. Wij geven ruim baan aan unieke, eigenzinnige bespelers als Wunderbaum, Artemis en Zina. Voor dit toneelaanbod creëren we een sterke omgeving door de programmering van en crossovers met andere genres. Ook zijn kwalitatief muziektheater, cabaret en dans onmisbaar. Cabaret is de podiumkunst van het woord bij uitstek en mag in de politieke hoofdstad niet ontbreken. Daarom is in de Koninklijke Schouwburg de top van het Nederlands cabaret te zien, van Youp van 't Hek tot Diederik van Vleuten. Op het vlak van muziektheater presenteren we een select aanbod: ons Haags huisgezelschap Opera2Day, Orkater, Veenfabriek, kleine kwaliteitsmusicals en optredens van singer-songwriters. In Theater aan het Spui zijn ook de middelgrote producties te zien van de top van de Nederlandse dans, van NDTII tot Club Guy&Roni.

Uitgangspunten van onze programmering:

- Het best beschikbare aanbod is te zien op de best mogelijke plek.
- We programmeren BIS-instellingen, FPK-gesubsidieerde groepen en kwalitatief aanbod van commerciële producenten.
- We programmeren zowel conventioneel als vernieuwend, zowel complex als toegankelijk aanbod.
- De programmering, de eigen producties en speciale programma's worden waar mogelijk inhoudelijk verbonden door de genoemde thematische lijnen.
- De programmering doet recht aan de diverse samenleving. Het richt zich op jong en oud, arm en rijk, hoger- en lager opgeleid, allochtoon en autochtoon.
- Extra ruimte krijgen makers en gezelschappen die een verbinding hebben met Den Haag of typisch Haagse verhalen vertellen.
- Binnen de programmering wordt ruimte gegeven aan talentontwikkeling.

Omdat Het Nationale Theater productie en presentatie in één hand heeft, is het in staat flexibeler te programmeren. We vertonen succesvolle voorstellingen langer of nemen ze in reprise, minder succesvolle voorstellingen vervangen wij sneller. Het productierendement wordt zo verhoogd en meer bezoekers krijgen de kans een succesvolle voorstelling te zien.

Meer internationale programmering

Het Nationale Theater richt zich nadrukkelijk op Den Haag en het land, maar houdt de luiken op de wereld open. In een stad met grote internationale ambities en 35.000 hoogopgeleide expats hoort een programmering van internationale podiumkunsten. Er is daarvoor een gestaag groeiende belangstelling, zowel van expats als van Nederlands publiek. Meer dan ooit vinden wij het van belang onszelf en ons publiek te confronteren en te inspireren met bijzondere artistieke ontwikkelingen uit het buitenland. Dat doen wij (reeds) op de volgende wijze: · Wij programmeren kwalitatief Vlaams aanbod (Toneelhuis, NTGent, LOD e.a.). · Wij programmeren kwalitatief niet-Westers aanbod, bijvoorbeeld door actieve deelname aan het programma Get Lost van het Fonds Podiumkunsten en het vervolg hierop. · Voor expats gaan wij groot gemonteerde klassiekers voorzien van boventiteling. Bijzondere internationale programmering is echter alleen zinvol als internationale producties in een hogere frequentie dan nu worden aangeboden. Alleen dan ontstaat er perspectief op een structurele publieksopbouw en kan een professioneel netwerk van belangrijke Europese toneelhuizen worden onderhouden. Daarom vragen wij voor dit onderdeel extra middelen, zodat wij de volgende internationaliseringsslag kunnen maken: · Intensiveren van de programmering van Europees toneelaanbod in samenwerking met grootstedelijke partners (tien titels, twintig voorstellingen per jaar). We ontwikkelen een nieuw, internationaal theaterfestival dat zich verhoudt tot het thema Vrede en Recht, ofwel oorlog en onrecht.

Nieuwe Programma's

Het Nationale Theater ontwikkelt en presenteert de komende jaren een keur aan terugkerende programma's die het begrip theater drastisch oprekken. Autonome programma's met een theatrale invalshoek, die op zichzelf een volwaardige belevenis zijn. Wat ooit randprogrammering werd genoemd, ontwikkelt zich tot autonome programma's (theatercolleges, filosofiefestivals, talkshow) die voortaan een volwaardig deel zijn van het hoofdprogramma. Zelf of extern geproduceerd, de ene keer journalistiek, de andere keer feestelijk van aard, maar altijd verrassend, inspirerend en innovatief. Een nieuwe belevenis van wat theater kan zijn. Uitgangspunten daarbij zijn: · We vertellen de nieuwe verhalen van een stedelijke gemeenschap-in-transitie. Wij vieren haar rituelen en geven opnieuw vorm aan haar collectieve momenten. · We spelen een specifieke rol in het maatschappelijke debat en leggen verbinding met de stad, het parlement, de ministeries en de internationale gerechtshoven. We zijn in staat om direct op de actualiteit te reageren en het chaotische debat van de straat een volwaardig forum te bieden middenin het machtscentrum van dit land. · We inspireren ons publiek en leggen dwarsverbanden tussen kunst, filosofie en wetenschap.

Publiekswerking

Kunst- en cultuureducatie is voor Het Nationale Theater een kerntaak. De afdeling publiekswerking doet daarbij precies wat haar naam belooft: het initiëren van activiteiten die de kijkervaring en beleving van onze bezoekers verrijken. Wij smeden een band met de stad door ons óók te richten op mensen die niet vanzelfsprekend met kunst in aanraking komen en houden rekening met verschillende instapniveaus: van de eerste kennismaking met theater tot volwassenenprogramma's en debatten voor de meer geoefende kijker. Het zelf ervaren (spelen), nadenken (filosoferen) en vormgeven (maken) staan in al onze publieksprogramma's centraal. Doordat wij zelf produceren én programmeren zijn wij instaat in een doorlopende lijn programma's aan te bieden en kunnen wij meer dan ooit op maat, vraaggericht en vanuit de specialismen van de individuele medewerkers opereren. De afdeling publiekswerking legt zich toe op het ontwikkelen van nieuwe werkvormen en methodieken, en wordt met de fusie in staat gesteld een grootschalige slag te maken op het gebied van digitalisering zodat onze educatieve programma's altijd en overal in het onderwijs inzetbaar zijn.

Talentontwikkeling

Wij hebben een brede visie op talentontwikkeling: niet alleen krijgen regisseurs en acteurs de kans zich te ontwikkelen, ook technici, theaterdocenten, marketeers en andere betrokkenen kunnen professioneel bij ons groeien. Van de repetitielokalen in het NT Gebouw, via de proeftuin Zaal 3, naar de festivals of onze vlakke vloeren, tot aan de lijst van de Koninklijke Schouwburg: we hebben een volledige talentontwikkelingsketen in huis. Competenties waaraan gewerkt worden zijn zowel artistiek (oorspronkelijkheid, zeggingskracht), zakelijk (leiderschap, ondernemerschap) als maatschappelijk (verbinding met publiek en maatschappij). Voor theatermakers is Het Nationale Theater een uitgelezen plek om hun talent verder te ontwikkelen; naast inhoudelijke coaching bieden wij repetitie- en presentatiemogelijkheden op elke schaal. Voor pril toneelschrijftalent zijn er trajecten-op-maat in samenwerking met opleiding Writing for Performance (Utrecht) en jeugdtheatergezelschappen de Toneelmakerij en Laika (Antwerpen). Ook werken wij aan 'getalenteerd publiek': met programma's als de Toneel- en Danskijkersserie en De eerste lezing. Als erkend leerbedrijf werkt Het Nationale Theater op alle afdelingen met stagiairs, zowel op het podium als achter de schermen. Daarmee is het een onmisbare schakel in het Nederlandse theaterveld.

Diversiteit

Voor het Nationale Theater is invulling geven aan de code culturele diversiteit in 2017 en in de komende jaren prioriteit. Vanuit alle perspectieven is het Nationale Theater steeds bewuster en actiever bezig met de doelstelling van deze code. Voor een nationaal podium dat zich midden in één van de vier grote steden bevindt, is het vanzelfsprekend dat productie en programmering recht doen aan de bevolkingssamenstelling van dit land. Het Nationale Theater neemt daarom verantwoordelijkheid voor goede theatervoorstellingen voor alle Nederlanders. Wij richten ons op jong en oud, arm en rijk, hoger- en lager opgeleid. En wij maken in de programmering en productie (waaronder Urban Stories) nadrukkelijk ruimte vrij voor verhalen van nieuwe Nederlanders. In samenwerking met onder andere De Meervaart, Stadsschouwburg Utrecht en Stadsschouwburg Amsterdam zorgen wij voor een hoogwaardig cultureel-divers aanbod. Wij initieerden eerder een rondetafelgesprek over culturele diversiteit in het theater en geven in de komende vier jaar actief vorm aan de zeven daar geformuleerde aanbevelingen.

Publieksbereik

Het Nationale Theater heeft de ambitie publiek voor theater aanzienlijk te verbreden, te vernieuwen en te verdiepen. Het vergroot daarvoor in de eerste plaats haar eigen zichtbaarheid en naamsbekendheid. Het merk Het Nationale Theater biedt onze theaters – vanuit een gezamenlijk aanbod, maar met hun vertrouwde locatiennaam en uitstraling – een grotere herkenbaarheid en toegankelijkheid. Onder de vlag van Het Nationale Theater is een prominent deel van het toneelaanbod in Den Haag te vinden. Een gedifferentieerd aanbod, dat niet langer concurreert en daarmee een breder publiek bedient. Door de verbreding van het artistieke profiel betrekken wij bestaand publiek bij nieuwe activiteiten, en vinden wij nieuw publiek voor alle activiteiten. Het Nationale Theater is een pionier in de theatersector en innoveert ook op het gebied van theatermarketing. Publieksonderzoek en customer relationship management zijn daarvoor zeer belangrijk. De gegevens van alle bezoekers worden gebundeld in één centrale database. Dit levert een schat aan kennis op over het gedrag en de motieven van onze bezoekers. Hiernaast voeren wij een continu onderzoek naar bezoekgedrag bij onze voorstellingen, in samenwerking met de kerntheaters: waar komt ons publiek vandaan, wanneer en waarom kopen zij kaarten? Voor welke marketingacties zijn zij gevoelig, welke bezoekers kunnen wij verleiden vaker te komen? De bundeling van krachten stelt ons in te staat te specialiseren en op verschillende lagen met het publiek te communiceren, het contact te verdiepen en een breed en loyaal publiek aan ons binden. Geïntegreerde marketing levert een efficiëntere inzet van onze middelen op. Zowel de klassieke promotiematerialen als digitale middelen worden per doelgroep ontwikkeld en op het juiste moment via specifiek kanaal aangeboden om een zo hoog mogelijk rendement te behalen. Wij segmenteren daarbij op de bijzondere behoeftes van specifieke doelgroepen, op leefstijlen en op het gedrag en mediagebruik van onze bezoekers (van 'passant' tot 'heavy user'). Online marketing is cruciaal om jonge bezoekers te bereiken: het is daarom een speerpunt van het marketingbeleid dat wij voor de komende periode ontwikkelen. Door het uitbouwen van ons netwerk van mediapartners, welzijnsorganisaties, onderwijsorganisaties, culturele instellingen, belangenverenigingen, studentenorganisaties en bedrijven werken wij aan een groter bereik van nieuw publiek in Den Haag. Specifieke doelgroepen die met traditionele middelen moeilijk te verleiden zijn, worden geprikkeld door bijzondere projecten die wij met deze partners opzetten, zoals maaltijden met de Buur(t)vrouwen, een Srefidensiefest voor Surinaamse Nederlanders of een netwerkperformance voor young professionals.

Wij vergroten ook onze bereikbaarheid: een centrale theaterkassa met ruime openingstijden biedt publiek ruimschoots de mogelijkheid om informatie te verkrijgen en (online) kaarten te kopen, ook voor onze voorstellingen in het land. Tevens investeren we volop in de aantrekkingskracht en openheid van onze eigen theaters. Een voorstelling wordt onderdeel van een avond uit, waarin ontmoeten, beleven en delen centraal staan. Met uitmuntende service, nieuwe horeconcepten, persoonlijk gastheerschap en infrastructurele aanpassingen worden uitnodigende, gastvrije en levendige omgevingen gecreëerd.

Programmering

Het Nationale Theater beschikt over de hele keten aan zalen: van Zaal 3 tot de lijst van de Koninklijke Schouwburg. Daarmee zijn wij dé sterke en herkenbare aanbieder van kwaliteitstoneel in Den Haag: er is sprake van een heldere lijn voor de stad en voor het land. Als een van de weinige toneelvoorzieningen in het land, tonen wij nagenoeg al het gesubsidieerde aanbod op de podia waarvoor dat gemaakt is. Alhoewel wij onze zalen nadrukkelijk als geheel bezien en dus vanuit een integrale visie programmeren, zijn er daarbij per locatie accentverschillen, die logischerwijs voortkomen uit het karakter van de gebouwen zelf en de positionering, het formaat van de podia en het aantal beschikbare stoelen.

- In de Koninklijke Schouwburg (capaciteit 675) bieden wij naast het beste toneelaanbod voor de grote zaal ook een podium aan kwaliteitsaanbod voor een breed publiek uit andere genres, zoals cabaret, opera en theatercolleges. Met Stadsschouwburg Amsterdam is de Koninklijke Schouwburg een van de twee Nederlandse schouwburgen waar de meeste toneelvoorstellingen per seizoen te zien zijn.

- In Theater aan het Spui (capaciteit zaal 1 350, zaal 2 160) programmeert Het Nationale Theater de beste theatervoorstellingen die voor de vlakke vloer geproduceerd worden. Kwaliteit staat daarbij voorop. Wij tonen in onze programmering de diversiteit van vlakke vloercircuit en hebben dus aandacht voor teksttoneel, moderne dans, muziektheater, mime, performance en jeugdtheater.
- In Zaal 3 (capaciteit 80) krijgt het jongste podiumkunstatent uit stad en land de kans een publiek aan zich te verbinden. Daarnaast dient het als laboratorium voor onderzoek naar multi- of interdisciplinair podiumkunstaanbod en nieuwe verdienmodellen.
- In Het Paradijs (capaciteit 60) programmeren wij voor de allerkleinsten (2+). Daarnaast bieden we er met Studio Paradijs ruimte aan initiatieven van ons ensemble en tonen wij er kleinschalig, vaak lokaal aanbod met een literaire inslag.
- De zalen van De Studio's (voorheen het NT Gebouw, flexibele capaciteit) zijn primair ingezet als werkplaats voor de totstandkoming van de eigen producties (repetities, montage, etc.) en incidenteel als locatie voor bespeling.

Toneel: producties Het Nationale Theater en NTjong

In het eerste jaar als Het Nationale Theater gaven wij ruim baan aan het eigen geproduceerde aanbod, dat in onze zalen monteerde, werd getryout en in première ging. Aan het einde van de tournee volgde vaak een tweede speelperiode in Den Haag, zodat het publiek ook na de première en bijbehorende publiciteit alsnog de kans had om de voorstellingen in hun thuisstad te bezoeken.

In de grote zaal konden met name de voorstelling *Race* en de marathon-voorstelling *The Nation* op veel publiek rekenen. Bij *Jeanne d'Arc*, *Tasso* en *De Helse Komedie* bleek dat helaas moeilijker. Het Haagse publiek werd getraakteerd op een gratis bezoek van Het verzamelde werk van Shakespeare (ingekort), om het eerste seizoen dat wij startten als Het Nationale Theater te vieren. In december ontvingen wij de bezoekers van *De Revisor* in een bijzondere kerstsfeer, om de ervaring van onze bezoekers extra feestelijk te maken.

In de vlakke vloeren ontvingen wij veel publiek bij de succesvolle voorstellingen *Lord Of The Flies* en *Ifigeneia Koningskind* van NTjong. Ook *Ondertussen in Casablanca* ging met veel succes in première in Theater aan het Spui en kon bij terugkeer in de thuisstad op veel publiek rekenen. Het feuilleton-experiment met de losse delen van *The Nation*, die in de HNT Studio's speelden, leverde een bijzondere betrokkenheid op bij ons trouwe publiek, dat de losse delen met spanning kon volgen op de plek waar die voorstellingen tot stand kwamen.

Toneel: overig gesubsidieerde gezelschappen

Wij boden ruim baan aan het aanbod uit de Basis Infrastructuur (BIS) en toonden nagenoeg alle beschikbare voorstellingen van Toneelgroep Amsterdam, Toneelgroep Oostpool, Theater Rotterdam, Theater Utrecht, Noord Nederlands Toneel, Toneelgroep Maastricht en het Zuidelijk Toneel op onze podia. Ook veel door het Fonds Podiumkunsten gesubsidieerd aanbod was in onze zalen te zien, zowel van gekende makers als De Warme Winkel, Urban Myth, Jakop Ahlbom en Orkater als aanstormende makers als URLAND of Eva Line de Boer. Doordat Het Nationale Theater beschikt over de gehele keten aan zalen, konden wij in overleg met aanbieders de voorstellingen daar tonen waar zij het beste tot zijn recht komt: we programmeerden *Revolutionary Road* van Theater Rotterdam bijvoorbeeld vier keer in Theater aan het Spui, omdat dit het beste aansloot bij het artistieke uitgangspunt van Erik Whien, dan dat wij diezelfde voorstelling eenmaal in de Koninklijke Schouwburg tonen, om maximaal zakelijk rendement te behalen. van de grote Haagse publiekslievelingen op de vlakke vloer van Theater aan het Spui. Andersom maakten gekende makers uit het vlakkevloercircuit, zoals Laura van Dolron, Nasrdin Dchar en Jakop Ahlbom de oversteek naar de schouwburg, om zich daar aan een breder publiek te kunnen tonen.

Voor bijzonder internationaal aanbod namen wij met een aantal andere grootstedelijke schouwburg het initiatief tot festival *Explore*, dat dit jaar voorstellingen uit Chili, China, Singapore en Marokko bevatte. Het meest substantiële aandeel van het internationale aanbod binnen onze programmering blijft Vlaams. Van aan Laika of Monty gelieerde jonge makers in Zaal 3, via gerenommeerde bespelers van de vlakke-vloer als Zuidpool en De Roovers in Theater aan het Spui, tot NTGent, Toneelhuis en Abbatoir Fermé in de Koninklijke Schouwburg.

Ter verbreding van de diversiteit binnen ons aanbod maakten we in de programmering nadrukkelijk ruimte vrij voor verhalen van nieuwe Nederlanders. Na drie uitverkochte avonden *Dad* te hebben gespeeld in Zaal 1 van Theater aan het Spui voor een zeer divers samengesteld publiek, maakt Nasrdin Dchar zijn opwachting in een stampvolle Koninklijke Schouwburg. Wij programmeerden laagdrempelig aanbod als een show van Jandino Asporaat, Marocomedy en Peper & Zuur, een klucht in sranan tongo, naast complexer aanbod van makers als Raymi Sambo, Urban Myth of Well Made Productions.

Het Nationale Theater nam verantwoordelijkheid voor een levenskrachtige en op de toekomst toegeruste sector door consequent jonge, talentvolle makers te programmeren en hen te helpen een eigen publiek in Den Haag op te bouwen.

Dat begint tijdens Halfweg, waarbij studenten van de toneelscholen onder leiding van één van de regisseurs van HNT aan materiaal werkten in De HNT Studio's. Tijdens de avonden in Zaal 3, die wij organiseren met de makers van de ArtScience-faculteit van Koninklijke Academie voor Beeldende Kunst. Of gedurende de werkweek van de Performance-opleiding in Maastricht, die ook in Zaal 3 plaatsvond. Net afgestudeerde theatermakers kregen een plek in ons jaarlijks terugkerende festival Nee, Jij Hebt Talent, in Theater aan het Spui. Daarnaast programmeerden wij consequent voorstellingen die worden gerealiseerd door ondersteuning uit de Nieuwe Makersregeling en toonden wij alle voorstellingen van de productiehuisen Toneelschuur en Frascati die het nest verlaten.

Extra aandacht hadden wij voor Haagse makers. Het gezelschap Firma MES was bijzonder succesvol met de locatievoorstelling Rishi, dat op locatie in de Schilderswijk speelde, en science-fiction drama Carry Me. Jonge maker Sytze Schalk experimenteerde verder met zijn interactieve, op computerspellen geïnspireerde voorstellingenreeks De Wentel. David Geysens' Degradé speelde voorstellingen in Zaal 3. Met STET werkten wij samen om het expat-publiek te voorzien van hoogwaardig Engelstalig toneelaanbod. Daarnaast kreeg een bont pluimage aan Haagse creatievelingen een podium tijdens Verhoeven Doet Buurtonderzoek, een avond voor lokale talenten in Zaal 3.

Toneel: vrije producties

Naast het gesubsidieerde aanbod toonden wij ook zogeheten vrije producties, die zonder (structurele) subsidie tot stand komen. Wij ontvingen succesvolle producties als Moeders en Zonen, De Vader en Powervrouwen, die stuk voor stuk op veel publiek konden rekenen. De bijzondere, interactieve voorstelling Terror ging in een uitverkochte Koninklijke Schouwburg in première. De laagdrempelige vrij productie Nieuwe Familie, die vanwege de montage om de nabijheid van vlakke vloer vroeg, werd geprogrammeerd in Zaal 1 van Theater aan het Spui, zonder daarbij geïnteresseerde schouwburgpubliek te verliezen: de voorstelling was uitverkocht én voelde bijzonder intiem aan.

Jeugdtheater

Het produceren en programmeren van jeugd- en jongerentheater vormt een belangrijk onderdeel de artistieke missie van Het Nationale Theater. Voor de allerjongste bezoekers was er de zondagse peuterprogrammering in Het Paradijs. Basisscholieren konden terecht bij onze programmering in Theater aan het Spui én de Koninklijke Schouwburg, waar naast NTjong ook Artemis, Maas, de Bonte Hond en vele anderen vaste leveranciers zijn van uitdagend jeugdtheateraanbod. Tijdens de herfstvakantie werden de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui ingezet voor De Betovering, het grootste kinderkunstfestival van Nederland. In de voorjaarsvakantie organiseerden wij het eigen kindertheaterfestival Lentekriebels. Voor middelbare scholieren werkten wij met Ish, Dox en andere aanbieders van streetwise theater.

Muziek en Muziektheater

Uiteraard ruimen wij plek in voor muziektheater: het Haagse muziektheatergezelschap OPERA2DAY is een vaste waarde in onze programmering, maar bood dit kalenderjaar geen productie aan. Zij spelen begin 2018 weer in de Koninklijke Schouwburg. De Haagse concertreeks voor nieuwe muziek, Dag In De Branding, vierde de 70ste verjaardag van de Johan Wagenaarstichting met een bijzonder programma in Theater aan het Spui. Het Haagse muziektheatergezelschap Percossa ging in première met hun voorstelling BAM! In de Koninklijke Schouwburg werden onder de noemer Royal Club een aantal theaterconcerten geprogrammeerd. Alhoewel het programmeren van popmuziek niet tot de kern van onze artistieke missie behoort, vinden wij het belangrijk om met een kwalitatief hoogstaand muziekprogramma bezoekers te verleiden tot een bezoek aan een van onze zalen. Bij theaterconcerten als Bigi Poku Toppers of Douwe Bob ontvingen wij publiek dat vaak voor het eerst in onze zalen komt, en wij hopelijk in de toekomst terugzien in Het Nationale Theater.

Theatercolleges

Een van de grootste uitdagingen en verantwoordelijkheden van Het Nationale Theater ligt bij het verleiden van nieuwe publieksgroepen. Die kunnen eenvoudiger bereikt worden met andersoortig of laagdrempeliger aanbod. Mede daarom bieden zijn er door het seizoen heen theatercolleges geprogrammeerd: deze relatief nieuwe vorm kan op veel publieke belangstelling rekenen. Dit kalenderjaar ontvingen wij onder anderen sprekers Hans Sibbel en Jeroen Smit, Joris Luyendijk, Tony Crabbe, Ard Schenk en Dick Swaab.

Cabaret

De Koninklijke Schouwburg is een belangrijk podium in de Haagse cabaretketen, die loopt via Pepijn, Diligentia naar de KS. Met de komst van het Zuiderstrandtheater, straks het OCC, is er een 1000+ zaal die een geweldige laatste schakel is in de keten. Met deze partners werkten wij in 2017 aan een gecoördineerde cabaretprogrammering voor Den Haag. Naast het ongekende succes van de Paul van Vliets programma Alleen op zondag bezocht het Haagse publiek massaal onze voorstellingen van bijvoorbeeld

Diederik van Vleuten, Paulien Cornelissen en Jandino Asporaat. Wij sloten het jaar op 31 december af met champagne, oliebollen en De Oud en Nieuws Show van het Zuidelijk Toneel, waarbij toneel en cabaret elkaar ontmoeten in een actueel-komisch programma.

Dans

Dansstad Den Haag staat bekend om een danssector die meespeelt op wereldwijd topniveau. De Haagse danssector vormt een complete infrastructuur die weliswaar bescheiden is van omvang maar waarin alle schakels van de dansketen vertegenwoordigd zijn. Theater aan het Spui bekleedt in deze keten een middenpositie, tussen Korzo en het Zuiderstrand, met de dansprogrammering in Zaal 1. Het Nationale Theater was coproducent van het gerenommeerde, door Korzo geïnitieerde tweejaarlijkse festival Cadance. Ook programmeerden wij voorstellingen van gerenommeerde dansmakers als Kristina du Chatel, Club Guy & Roni en Nicole Beutler. Haagse dansmaker Lonneke van Leth bediende jong en oud met de familievoorstelling Assepoes.

Festivals

Het Nationale Theater wil een centrale plaats innemen in de Haagse culturele infrastructuur, door onderdak te bieden aan gerenommeerde festivals met landelijke uitstraling. Movies That Matter, WritersUnlimited, BorderSessions, Candance en De Betovering keren jaarlijks terug op onze podia. In 2017 startten wij een meerjarige samenwerking met TodaysArt, dat in september zijn intrek nam in de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui. Ook tijdens meer lokaal georiënteerde festivals als Life I Live, het Haags Uitfestival, de Uitnacht en Museumnacht ontvingen wij veel enthousiast publiek in onze zalen. Daarnaast waren wij ook aanwezig op festivals buiten onze eigen gebouwen, zoals op reizend theaterfestival De Parade en festival Boulevard, waar wij (deels zelf geproduceerd) aanbod programmeerden.

Ook initieerden wij zelf een aantal festivals, waaronder Nee Jij Hebt Talent, Je Bent Zelf Een Festival, Lentekriebels en Stadspaleis, een nieuw festival dat jonge makers de kans gaf om kleine initiatieven te tonen in de foyer van de Koninklijke Schouwburg, en zo een eerste stap was richting het openstellen van onze huizen buiten de randen van het reguliere festivalseizoen.

Programma's

Om de veelheid aan voorstellingen voor het publiek behapbaar te houden, is de gidsfunctie van de programmeur steeds belangrijker. Wij zochten daarom naar praktische handvatten om bezoekers naar passend, maar ook verrassend aanbod te leiden. Daarvoor benoemden wij programmalijnen, die voor extra herkenbaarheid moeten zorgen. Er is bijvoorbeeld een lijn met "klassiekers", die de bezoekers attendeert op het repertoire-aanbod en een literaire lijn, waarin voorstelling die op moderne literatuur zijn gebaseerd worden gepresenteerd en meer marketing-gerelateerde lijnen als de Ladies Nights. Zo boden wij meer aanknopingspunten in het programma, dan alleen de genre aanduidingen.

Daarnaast benadrukten we de meer inhoudelijke verbinding tussen voorstellingen, door een structurele invulling van contextprogramma's die het hele jaar terugkwamen, op verschillende niveaus, met verschillende doelgroepen. Wij organiseerden de Toneel- en danskijkerseries, waarbij bezoekers samen een divers samengestelde reeks voorstellingen bezoekt, bespreekt en beoordeeld, onder begeleiding van één van onze medewerkers. Wij breidden de serie Moksi Patu uit, waarin voorstellingen met een cultureel-divers karakter worden omlijst met een gezamenlijke maaltijd en bijzondere inleidingen. Een kleine groep vrouwen bezoekt en bespreekt gezamenlijk voorstellingen als lid van de zogeheten Wijkjury, een initiatief dat wij samen met Adelheid Roosens Zina organiseerden. In Zaal 3 ziet publiek een voorstelling van een onbekende maker, die men ontmoet tijdens een maaltijd die aan de voorstelling vooraf gaat, in het succesvolle programma Buurtgenoten. Rond The Nation boden wij een rondleiding door de Schilderswijk aan, waarin deelnemers kennis konden maken met de wijk waaraan de voorstelling zo veelvuldig refereerde.

Daarnaast organiseerden wij rond de eigen voorstellingen contextprogramma's die door het hele land werden afgenomen: van de klassieke verdiepende inleidingen tot een heuse petje-op-petje-af quiz voor Het Verzamelde Werk van Shakespeare, die voor een uitnodigende sfeer in de foyers van diverse schouwburgen zorgden. Juist hier zit een grote kracht van Het Nationale Theater. Wij zijn een plek waar je kunt genieten van podiumkunst, maar ook geïnspireerd kunt worden. Bijvoorbeeld door het tweemaandelijks theatraal-journalistieke programma ... Is HOT, waar kunst en maatschappij elkaar op onverwachte manier ontmoetten in de Koninklijke Schouwburg. Het leverde bijzondere avonden op, zoals Optimisme Is HOT, waarin Appie El Massoudi van de Haagse Markt zijn verhaal vertelde en zijn jonge team de kans gaf zich aan het enthousiaste publiek te presenteren. De resultaten van het eerste jaar als Het Nationale Theater geeft voldoende aanleiding om de programma's verder te ontwikkelen en te pogen een groter deel van de programma's ook buiten de eigen stad vorm te geven.

Zaal 3 & 4, een nieuw hoofdstuk

Het gaat goed met Zaal 3, waar inmiddels een maximum capaciteit van 100 in plaats van 80 wordt gehanteerd, omdat we telkens stoelen tekort komen (inschikken kan op onze bankjes). Wij weten steeds meer de ontmoetingsplek te zijn die we met z'n allen voor ogen hadden. Dat er in Zaal 3 gewerkt wordt is daar onlosmakelijk mee verbonden. Door bij te dragen aan een makersklimaat, is Zaal 3 óók een leukere plek om te zijn.

Infrastructuur: een nieuwe keuken

Om van Zaal 3 een betere ontmoetingsplek voor makers, bezoekers en gebruikers van de DCR te maken, hebben wij in 2017 met behulp van een subsidie Stimulering Cultureel Ondernemerschap, een eigen bijdrage én een grote crowdfunding campagne geïnvesteerd in een keuken. De avonden waarop een voorstelling wordt aangeboden met diner zijn ongekend populair. Zo is er een groep met burens / buurtbewoners van ongeveer 50 mensen die in serie 10 voorstellingen en diners per seizoen bezoeken. Daarnaast worden bij de maandelijkse serie 'Verhoeven doet Buurtonderzoek' eveneens een diner aangeboden, die jaarlijks 10 keer door eveneens ongeveer 60 mensen wordt bezocht. Al met al worden er in Zaal 3 -zonder keuken- zo'n 2.300 (1.600 diner, 700 lunch) couverts per seizoen verkocht, en daar zit sinds september 2017 forse groei in.

Bezoekersaantallen

In 2017 mochten wij in Zaal 3 meer betalende bezoekers ontvangen dan ooit: 3.742 bezoekers kochten een kaartje voor een van onze 71 voorstellingen, een zaalbezetting van 71%. Met het kwetsbare aanbod dat we tonen in Zaal 3 is dat een bijzondere opbrengst. De jonge makers waar we mee werken zijn onbekend. En onbekend maakt vaak onbemand. Door innovatieve marketing en een groeiende groep vaste bezoekers weten wij toch een publiek op te bouwen voor de allerjongste podiumkunstantalen.

Nieuwe Makersregeling: Karel van Laere

In 2017 startten we met de Nieuwe Makersregeling van het Fonds Podiumkunsten van Karel van Laere. Van Laere is een maker die met de grootste vanzelfsprekendheid niet aan disciplines doet. Dit maakt hem bijzonder maar ook kwetsbaar. Vanuit Zaal 3 ondersteunden wij hem in het schrijven van een aantal subsidieverzoeken, waarbij de subsidiënten er grote moeite mee hadden hem te plaatsen. Met het openen van Zaal 3 hebben wij onszelf de opdracht gesteld jonge theatermakers vlieguren op te laten doen, een publiek op te bouwen voor hun werk en dat werk in alle rust en weg van hijgerigheid te laten ontwikkelen. Een plek waar wij werken aan de toekomstbestendigheid van de podiumkunst, door te experimenteren met nieuwe verdienmodellen en makers een podium te geven die experimenteren met nieuwe manieren van podiumkunst bedrijven. Van Laere past naadloos in dit profiel. Door zijn achtergrond als performer en videokunstenaar is hij bij uitstek een van de makers die dit profiel gestalte kan gaan geven. Het feit dat van Laere Haags is, is daarbij een groot pluspunt, maar met zijn internationale ambities en netwerk ontstijgt hij het lokale niveau. In de Nieuwe Makers regeling die in 2017 is gestart wordt hij begeleid door kunstenaars en ontwerpers als Hertog Nadler, Maarten Baas en Aernout Mik. Dit resulteerde in 2017 in een bijzonder project waarbij Van Laere zich op het toneel liet hypnotiseren en zich buiten bewustzijn door vier dansers liet bewegen in een choreografie van choreograaf Amos Ben Tal. Momenteel bevindt Van Laere zich in Taiwan, waar hij een project uitvoert over slapende mensen in de Taiwanese metro. Hierbij filmt hij 80 figuranten in een speciaal voor hem gereserveerd metrostel.

De Parade

Op Theaterfestival de Parade waren wij met onze eigen festivaltent Zaal 4 aanwezig in de steden Rotterdam, Den Haag en Amsterdam. De Parade is voor de jonge makers waar wij mee werken een unieke kans om publiek op te bouwen voor hun werk en meters te maken; zij spelen er 5 voorstellingen per dag. Het afgelopen jaar toonden wij er werk van Nik van den Berg, Jos Nargy, Joep Hendriks, Yela de Koning en Loek de Bakker.

Coproducties

We realiseerden naast onze Paradetournee ook een aantal coproducties, waaronder de productie YYOY van Marijn Brussaard en Nikki Hock die een internationale tournee beleefde, de kleine zaalvoorstelling 'Een vorig leven' van Thomas, Sacha en Jos die speciaal door Toon Tellegen voor ons werd geschreven en de jeugdvoorstelling GO VIRAL, eveneens van Thomas, Sacha en Jos, die een scholentournee had. Wij namen met een deel van onze Paradevoorstellingen deel aan een nieuw festival in Zwolle getiteld 'Stadsfestival'.

Cultuurparticipatie en educatie

De afdeling educatie heeft met de fusie een vliegende start gemaakt. Door het samenvoegen van de verschillende organisaties ontstond een afdeling van zes medewerkers. We voegden onze activiteiten samen, maakten nieuwe plannen en ontwikkelde nieuwe projecten. Het samengaan van visies aangaande educatie maken voor gezelschappen en ontvangende theaters levert een mooie combinatie van activiteiten op. De mensen die deze mix van visie en activiteiten tot een afdeling maken levert een interessante samenkomst van kennis en ervaring op.

We sluiten het jaar af met acht medewerkers. Er werkten dit jaar 25 stagiaires en 50 freelance theatermakers en kunstdocenten met ons mee. In totaal namen er ongeveer 58.000 kinderen en jongeren (en soms hun ouders) deel aan onze activiteiten; soms actief, soms receptief en soms allebei. Onze deelnemers zagen voorstellingen, volgde lessen of workshops, maakten zelf theater, stonden op het toneel, schreven teksten, toverden hun school om tot theater- of festivallocatie, bedachten hoe de wereld eruit moest zien, gaven adviezen en droomden hard op of in zichzelf van een mooie en betere wereld.

Voorstellingseducatie (eigen producties NT/NTjong)

Dit jaar maakten en voerden we educatieprojecten uit bij de volgende producties:

- Lord of the Flies
- Icarus, het vliegen is allang begonnen
- In mijn hoofd ben ik een dun meisje
- Ifigeneia Koningskind
- Don Quichot denkt na!
- Klein mannetje heeft geen huis
- Klaas
- The Nation
- Het verzameld werk van Shakespeare (ingekort).

Voor het primair onderwijs ontwikkelen we steeds materiaal waar de leerkracht zelf, met de leerlingen, mee kan werken. Soms voeren we nagesprekken en/of geven we workshops bij de voorstellingen.

Bij Ifigeneia gaven we voor het eerste een interactieve ouder/kind inleiding voorafgaand aan de voorstelling. Bij Lord of the Flies ontwikkelden we een uitgebreid en vakoverstijgend educatieprogramma voor het voortgezet onderwijs en in de vrije tijd.

De ontwikkelde website www.hntjongeren.nl is vanaf nu dé plek waar docenten en leerlingen (12+) hun informatie over onze voorstellingen kunnen vinden. Uitgangspunt hierbij is altijd samenwerking met partners, zowel inhoudelijk als organisatorisch.

Bij The Nation ontwikkelden we het project The real Nation, waarin Haagse jongeren het maakproces volgden en hun eigen ode aan Den Haag schreven en presenteerden.

Educatie bij gastprogrammering

We zijn niet alleen verantwoordelijk voor onze eigen voorstellingen, maar ook voor die van onze collega-gezelschappen die in onze zalen spelen. We zorgden voor publiek en voor het verspreiden van materialen. We maakten soms speciale randprogrammering. Een aantal voorstellingen is onderdeel van een van onze jongerentoneelkijkseries. Daarbij worden voorstellingen steeds omlijst met extra activiteiten als inleidingen, nagesprekken of workshops.

Workshops en theaterdagen

Los van bovenstaande programma's weten steeds meer scholen ons te vinden voor algemene theatervragen. Zo gaven we workshops in het teken van ckv, deden we theaterdagen voor brugklassers of theaterplan-leerlingen, begeleidden we het open podium van een school en gaven rondleidingen in onze gebouwen.

Lange leerlijnen

We zijn verantwoordelijk voor de inhoud en de uitvoering van twee lange leerlijnen in het Haagse onderwijs. Er zijn dagelijks HNT-theaterdocenten aan het werk op de Johan de Witt Scholengroep (Kunstcampus) en het Haags Montessori Lyceum.

Toneelateliers

Kinderen en jongeren kunnen ook in hun vrije tijd bij ons terecht. Niet in de vorm van een cursus, maar in één- of meerdaagse toneelateliers voor kinderen en jongeren. In een atelier ligt de nadruk niet op het leren spelen, maar op samen maken naar aanleiding van een gekozen thema. Kinderen kunnen in iedere schoolvakantie bij ons terecht. Voor jongeren gaat het hier voornamelijk om een atelier in de kerstvakantie en tijdens het Theater Na de Dam-jongerenproject. Voor dit laatste project maakten we dit jaar een route door de Schilderswijk. We zijn dit jaar begonnen met het inzetten van de eerste week van de schoolvakantie als vaste atelierweek.

Bijzondere projecten en evenementen

Dit jaar werd voor de derde maal op rij de kindertroonrede voorgedragen in de Koninklijke Schouwburg. Deze werd aangeboden aan Gerdi Verbeet, oud-voorzitter van de Tweede Kamer. We hebben een theatermusical gemaakt van Romeo en Julia met de groep 8 leerlingen van de Van Nijenrodeschool. We werkten met een groep jongeren van de Haagse Markt voor Optimisme is HOT, we waren partner in het project Get on Stage. En natuurlijk organiseerden we ook dit jaar weer de inspiratiebijeenkomsten voor leerkrachten en docenten van alle vormen onderwijs bestaande uit een voorstellingsbezoek met workshop en diner.

Docententeam

Het is voor ons van groot belang om te investeren in onze freelance theaterdocenten. Zij zijn degenen die ons werk met de doelgroepen uitvoeren. In dit jaar hebben er naast theaterdocenten ook veel andere kunstdocenten voor ons gewerkt. Bijvoorbeeld tijdens het grote theaterproject op het Maerlant Lyceum. Daarnaast is er altijd veel ruimte voor stagiaires op de afdeling zodat we ook de theaterdocenten van de toekomst opleiden in onze visie. We gaven dit jaar al twee trainingen filosoferen met kinderen. In het Theater Na de Dam-project kregen weer drie jonge theatermakers ruimte zich te ontwikkelen in het maken met jongeren op locatie. Om goed in contact te zijn met de kunstvakopleidingen geven we af en toe gastlessen en speciale inleidingen.

Marketing

Om de afdeling goed in de markt te zetten en onze producten onder de aandacht brengen en te verkopen hebben we afgelopen jaar een educatiecampagne uitgezet: 'Het Nationale Theater, dat doet iets met je'. We hebben twee aanbodboekjes uitgegeven voor het Haagse primair en voortgezet onderwijs (volgend jaar ook een aanbod voor in het land). Daarnaast geven onze docenten in losse projecten nu zo veel mogelijk les in de Nationale Theater trui van de afdeling educatie. Ook de theaterwerkplaatsen worden nu in deze campagne onder de aandacht gebracht. In het komende seizoen gaan we hier op doorbouwen.

Subsidieaanvragen educatieprojecten

We hebben in dit jaar een aantal grote subsidieaanvragen geschreven met de afdeling en voor 2018 toegekend gekregen:

- Landelijk makersevenement voor het onderwijs (OCW)
- MBO-regeling (Fonds 21)
- Lange leerlijn praktijkonderwijs kunstcampus (FCP)
- Theatermusical Op hoop van zegen (Feest aan Zee)
- Wij zijn Nederland (de Versterking en Stichting Haagvalken).

Dit geeft een beeld voor de afdeling voor volgend seizoen, het wordt een mooi, druk en inspirerend jaar!!

Producties Het Nationale Theater

Gezelschap Het Nationale Theater

In het beleidsplan 2017-2020 definieerden we zes labels voor de grote zaal, die richtinggevend zijn bij de bepaling van ons repertoire. In 2017 was de invulling van de labels als volgt:

Label	Titel
Groots gemonteerde klassieker	Jeanne d'Arc
Toneelstuk des Vaderlands	The Nation
Innovatievoorstelling	Een helse komedie
Toegankelijke reisvoorstelling	Het verzamelde werk van William Shakespeare (ingekort)
Familievoorstelling	Ifigeneia Koningskind
Succesvolle reprise	RACE en Tasso

Naar aanleiding van de ontvangst van Lord of the Flies ontstond een fundamenteel gesprek over het label 'familievoorstelling'. Enerzijds constateren we dat het bouwen aan de lijn van familievoorstellingen in de grote zaal vraagt om een jarenlange inzet met een aanzienlijk investeringsrisico, gezien het verdienvermogen van dit type voorstellingen binnen de artistieke kaders die Het Nationale Theater en NTJong zichzelf stellen. Anderzijds bewees de receptie van Lord of the Flies hoezeer theaters, publiek en docenten verlangen naar dit type 'coming of age'-verhalen en hoe sterk Noël Fischer is in het maken van deze voorstellingen. Met de 'coming of age'-voorstelling bereiken we het publiek tussen 15-25 jaar, dat in de regel voor gezelschappen en theaters zeer moeilijk te interesseren is voor het theater. We hebben daarom ervoor gekozen om het label 'familievoorstelling' nog tijdens het lopende kunstenplan stapsgewijs te vervangen door het label 'coming of age'. Deze producties zullen interne

coproducties zijn tussen de twee productietakken: Het Nationale Theater en NTJong. Keuze voor titels en bezetting vindt plaats in nauwe afstemming tussen de beide artistiek leiders.

Behalve de zes labels definieerden we ook vier inhoudelijke thema's: Ontworteling en Vervreemding; Rentmeesterschap; Intimiteit 3.0; De Andere Geschiedenis. Het thema 'rentmeesterschap' bleek vooralsnog het lastigst te vertalen naar het theater. De overige drie thema's waren duidelijk terug te zien in de voorstellingen die wij in 2017 speelden.

Inrichting werkzaamheden

Voor de productietak van Het Nationale Theater was 2017 een jaar met grote uitdagingen. De fusie leidde tot een reorganisatie binnen het productieproces. Een nieuwe afdeling, het artistieke bureau, zag het licht. In deze afdeling zijn dramaturgie, productie en artistieke planning samengevoegd. De verwachting is dat het samenvoegen van concept en uitvoering zal leiden tot een optimalere besteding van de productiebudgetten.

De aanstaande wisseling in de artistieke leiding van Theu Boermans naar Eric de Vroedt leidde tot fundamentele gesprekken over de functie en inrichting van het gezelschap. Wat is de waarde van een ensemble, welke stukken willen wij spelen en welke productiewijze past daarbij?

Hoewel zowel de fusie als de nieuwe artistieke leiding door de medewerkers van het artistiek bureau worden gedragen, betekende het op individueel niveau voor vrijwel iedereen een jaar met veel onzekerheid en stress. Oude routines werden stopgezet of ter discussie gesteld, de toekomst was niet altijd direct helder. Het is dan ook een grootse prestatie dat het lukte om een aantal bijzondere producties te realiseren, die het productionele apparaat uitdaagden om zichzelf te overstijgen. Met name het overweldigende succes van *The Nation* – artistiek, productioneel en in de ontvangst door pers en publiek – leidde ertoe dat we het jaar zeer positief afsloten.

Grote Zaal producties

Jeanne d'Arc

Première: 11 februari 2017

Synopsis

Al bijna honderd jaar woedt er oorlog tussen Frankrijk en Engeland. De Franse koning staat op het punt het op te geven. Dan verschijnt er een stralend meisje uit de provincie: Jeanne d'Arc. Zij beweert van God de opdracht te hebben gekregen de Engelsen te verdrijven. Tot ieders verbazing bevrijdt ze met de restanten van het Franse leger de stad Orléans. Zo wordt Jeanne het symbool van de hoop. Niets lijkt haar te kunnen stoppen. Tot ze op het slagveld plotseling tegenover de jonge Engelse luitenant Lionel staat

Motivatie

Na het succes van *Don Carlos* zette Theu Boermans voor de tweede keer zijn tanden in een klassieke toneeltekst van de Duitse dichter Friedrich Schiller. De vraag die hem motiveerde dit klassieke stuk in deze tijd te ensceneren was: wat drijft jongeren toen en nu tot extremistische gedachten en daden? Wat motiveert een jong meisje dat volwassen moet worden om mannen af te zweren en in opdracht van god de wereld te redden? Welke parallellen zien we tussen dit middeleeuwse meisje en de huidige jongeren die naar Syrië afreizen om zich aan te sluiten bij Islamitische Staat? De romantische taal van Schiller bleef grotendeels intact. De uitdaging was om die prachtige tekst zo te brengen dat hij meeslepend en hedendaags werd.

Realisatie

In het monumentale toneelbeeld van Bernhard Hammer, de vaste ontwerper van Theu Boermans, aangevuld met videoprojecties ontworpen door Catharina Scholten, kwamen de klassieke verzen van Schiller goed tot hun recht. Sallie Harmsen imponeerde velen met het schijnbare gemak en de soevereiniteit waarmee ze de teksten van Jeanne tot leven bracht. De grote (acteer)technische opgave om dit complexe taalstuk transparant te maken en daarbij de hedendaagse tijd te laten resoneren, lukte slechts ten dele, wat leidde tot een gemengde ontvangst bij publiek en pers. Dit hielp niet mee om publiek te vinden voor deze voorstelling.

Tasso (reprise)

Op verzoek van enkele programmeurs namen we rond Jeanne d'Arc de productie *Tasso* (regie Theu Boermans) in een beperkt aantal theaters in reprise, aanhakend bij het gegeven dat Schiller en Goethe hartsvrienden waren. De voorstellingen werden als 'double bill' gepresenteerd: in dezelfde week waren in één speelstad beide stukken te zien. Acteurs Sallie Harmsen, Joris Smit en Justus van Dillen speelden in beide stukken. Jappe Claes nam de rol van Bram Suijker over, waardoor de oorspronkelijke

constellatie van twee generaties personages werd hersteld. Helaas moesten we vanwege budgettaire redenen afzien van het geplande contextprogramma Wild Romance – Twee Romantische Klassiekers, waardoor de double bill niet de slagkracht kreeg waarop we hadden gehoopt.

The Nation

Première: 5 juni 2017 (deel 1-3); 5 november 2017 (deel 1-6)

Coproductie: Het Nationale Theater / Holland Festival

Synopsis

Zomer 2018. Terwijl in Den Haag de eerste paal wordt geslagen voor de nieuwe, hypermoderne stadswijk Safe City, verdwijnt in de Schilderswijk de elfjarige Ismaël Ahmedovic. Hij heeft een steen gegooid door de ruit van de toekomstige wijnbar van zijn moeder, Mariam Traoré, en is daarna op hardhandige wijze door de politie opgepakt. Vanaf het moment dat hij weer op straat wordt gezet, ontbreekt elk spoor van de jongen. Politieagenten, jihadisten, ondernemers, politici, journalisten - iedereen bezit een stukje van de puzzel. Aangewakkerd door de media staan bevolkingsgroepen en gezinsleden al snel lijnrecht tegenover elkaar. En terwijl iedereen zich dieper ingraaft, schuift één vraag steeds meer naar de achtergrond: waar is Ismaël? The Nation is een theaterthriller in zes afleveringen over de op hol geslagen Nederlandse multiculturele samenleving.

Motivatie

Sinds zijn aantreden als artistiek leider heeft Eric de Vroedt zichzelf een doel gesteld: de stad Den Haag leren kennen. Een stad met grote sociale verschillen, waar zowel de regering zetelt als waarvandaan de meeste jongeren vertrekken naar het IS-kalifaat in Syrië. De research die ten grondslag ligt aan The Nation is in zekere zin zijn inburgeringscursus in de stad. Zelf noemt De Vroedt The Nation een "ode aan Den Haag. Een poging het drama en conflict in de verhalen uit onze multiculturele samenleving te vangen en schaamteloos uit te buiten." In de zes afleveringen gaat het om beeldvorming en identiteit: welk beeld hebben wij van de ander en welk beeld van onszelf presenteren wij in verschillende sociale contexten? In de continue strijd om onze eigen identiteit te bepalen, beschermen of bevechten raken we snel het zicht kwijt op waar het in het leven werkelijk om gaat.

Realisatie

Na een uitgebreide researchfase van twee jaar, werd de marathonvoorstelling The Nation opgebouwd uit zes losse work-in-progress-voorstellingen, gespeeld in de eigen Studio's van Het Nationale Theater. Het werkproces had een open karakter: Eric de Vroedt nodigde de bezoekers voorafgaand aan elke werkvoorstelling uit om feedback te geven. Deze feedback en actuele nieuwsfeiten (zoals de komst van de nieuwe burgemeester Pauline Krikke) werden direct in de voorstelling verwerkt.

Rond de voorstellingen lazen wijkbewoners op een aantal plekken in de stad het script met een HNT-medewerker, waarna ze het stuk bezochten en napraatten met de makers. Rond elke aflevering werd een talkshow georganiseerd, De Vroedt ontmoet, waarin Eric de Vroedt een 'blind date' had met meer en minder bekende Hagenaars en Hagenezen. Zo ontstond een heuse 'community' van Nation-volgers. Wijkbewoners die zich in eerste instantie niet direct herkenden in het beeld dat werd geschetst van de wijk, raakten evenals vele andere bezoekers langzamerhand verslaafd aan de serie.

Op het Holland Festival gingen in juni de eerste drie delen in première. Ook werd daar een VR-installatie opgebouwd (ontwerp Maze de Boer), waarin met behulp van een VR-bril een speciale zevende aflevering in virtual reality bekeken kon worden.

Voor de première van de marathonvoorstelling op 5 november moest de uiteindelijke lengte van de voorstelling worden teruggebracht van zes naar vijf uur, waardoor enkele verhaallijnen en zelfs een personage moesten worden geschrapt. De voorstelling boette echter niet aan kracht in. Vanaf de eerste speelbeurten groeide de 'community' en werd The Nation een ware 'must see'. In 2018 staat reeds een reprise gepland om in de grote vraag van het publiek te voorzien, een reprise in najaar 2019 is in onderzoek.

Een helse komedie

Première: 7 mei 2017

Synopsis

De Koninklijke Schouwburg in Den Haag is het toneel van een boekpresentatie. De Oostenrijker Jack Unterweger – seriemoordenaar, knuffelcrimineel, mediafenomeen, romancier, journalist en theatermaker – heeft 23 jaar na zijn dood eindelijk de autobiografie geschreven waarin hij belooft uit de doeken te doen of hij schuldig is aan de moord op elf vrouwen, die tussen 1990 en 1992 verspreid over drie land gewurgd werden. Zijn uitgever heeft voorgesteld groots uit te pakken en de lezing te begeleiden door een orkest en twee sopranen, die de presentatie opluisteren met 18e-eeuwse concertaria's voor sopraan. Unterweger is met tegenzin akkoord gegaan. En hij had gelijk de muziek te vrezen: de zangeressen zullen het hem moeilijk gaan maken.

Motivatie

Zowel thematisch als door zijn hybride vermenging van muziek en tekst bood dit project ons een uitgelezen mogelijkheid om te laten zien in welke richting onze cultuur zich de laatste decennia heeft ontwikkeld. Op heel creatieve en theatrale wijze worden in Een helse komedie twee hedendaagse fascinaties van onze door media beheerste samenleving gecombineerd: roem en misdaad. Grote delen van de schandaalpers, het internet en de commerciële televisie leven van het voortdurende spektakelstuk van manifestaties van het Kwaad. Ook de serieuze media laten zich tegenwoordig steeds minder onbetuigd, zie het optreden van Willem Holleeder in College Tour. De historische Unterweger begreep al in de vroege jaren negentig als geen ander hoe deze onverzadigde behoefte bij het publiek aan te boren. Hij was iemand die voortdurend de publiciteit zocht en stof voor de pers leverde. Hij presenteerde zich in leven en werk als de tot inkeer gekomen crimineel. Zo zag de linkse intelligentsia, die zich over hem ontfermd had, het graag. De werkelijkheid bleek na zijn zelfgekozen dood echter een heel andere.

Realisatie

De grote uitdaging was om muziek en tekst op organische wijze samen te brengen in de voorstelling, wat in de repetities niet altijd makkelijk ging. Zo moeten klassieke zangers in voortdurend contact met de dirigent blijven, wat weinig ruimte laat voor improvisaties. Ook bleek eens te meer uit wat voor verschillende (emotionele en formele) vaatjes muziek en tekst tappen. Het tekstuele spreekt eerst en vooral tot het hoofd. Muziek, en zeker zang, gaan direct naar het hart. Maar dat gaf de vrouwen ook het belangrijkste wapen in handen om Unterweger te treffen. Al zingend schreeuwen zij hun diepste verlangens, wanhoop en razernij uit en daar heeft de fictieve Unterweger geen weerstand tegen. De vrouwen kregen zo in de voorstelling een stem die ze bij leven niet hadden gehad. En wreken zich zo voor even, in het domein van de theatrale fictie, op hun moordenaar. Hoewel de voorstelling goed werd ontvangen door pers en publiek, bleek het moeilijk om voor deze productie publiek te vinden. Ondanks stevige gezamenlijke marketinginspanningen van Het Nationale Theater en het Residentie Orkest bleven de publieksaantallen helaas achter bij de verwachting.

Vlakke Vloer producties

Ondertussen in Casablanca

Première: 14 januari 2017

Coproductie Het Nationale Theater / Toneelgroep Oostpool

Synopsis

Journaliste Aurelia Vegelin van Claerbergen interviewt het wereldberoemde actursechtpaar Alfred Lohman en Lynn Fontaine rond de voorstellingen van Het bezoek van een oude dame op het Holland Festival. Het gesprek gaat over wat het ambacht van toneelspeken nu precies inhoudt: Hoe maak je de perfecte opkomst, hoe vind je waarachtigheid in de rol, welke lessen kunnen deze steracteurs aan jonge spelers meegeven? Gaandeweg het interview zinkt Alfred Lohman in een diepe existentiële crisis, die ook zijn huwelijk met Lynn doet wankelen. Hij vertrekt naar zijn minnares in Casablanca. Op het strand vraagt hij zich af: heeft al die jaren toneelspeken ooit ergens toe geleid? Kan het theater de wereld redden?

Motivatie

Jeroen De Man begon in 2017 met een vierjarig traject voor regietalent bij Het Nationale Theater en Toneelgroep Oostpool. Jaarlijks maakt hij twee producties, die om beurten door de twee gezelschappen geproduceerd worden. De productie van Ondertussen in Casablanca lag bij Het Nationale Theater. Als eerste project koos Jeroen De Man voor een programmatisch stuk: een onderzoek naar een tegelijkertijd een ode aan het vakmanschap van de acteur. Hij baseerde zijn tekst op een interview met de in hun tijd zeer beroemde Alfred Lunt en Lynn Fontanne uit de bundel Actors talk about acting. Voor de casting werd een

combinatie gemaakt van zeer ervaren acteurs en een grote groep stagiairs. Daarmee werd het thema 'doorgeven van het ambacht' ook onderdeel van het maakproces zelf.

Realisatie

Het maakproces vertrok vanuit het reeds vertaalde interview en de onderzoeksvraag: hoe hadden we het geld waarvan we deze productie maken ook kunnen inzetten om de wereld te verbeteren? Deze vraag leidde tot een reeks spreekbeurten en improvisaties van de acteurs, uitmondend in 'ondertussen-scènes', waarmee het interview werd doorsneden. Deze scènes toonden een wereld in brand, die scherp contrasteerde met de naar binnen gekeerde blik van de twee topacteurs en hun interviewer. In de voorstelling probeerde Jeroen De Man een scheuring te bewerkstelligen tussen het hoofd en onderlijf van de toeschouwer. Waar in tekst en karakterschets van de personages het belang van theater werd kleingemaakt en bekritiseerd, was de voorstelling als geheel een theatraal feest dat op het publiek een opzweepend effect had. Dit leidde tot een overwegend zeer positieve ontvangst, met enkele bijzonder kritische geluiden. In het maken ontdekten we dat het werken met een grote groep stagiairs meer aandacht had kunnen krijgen, waardoor de voorstelling in zijn geheel aan zeggingskracht had kunnen winnen. Deze les nemen we mee bij het maken van de zomerproductie Ondine.

Kinderen van Judas

Première: 14 oktober 2017

Coproductie Toneelgroep Oostpool / Het Nationale Theater

Kinderen van Judas was de tweede productie van Jeroen De Man in 2017 in het kader van zijn traject voor de ontwikkeling van regietalent. De productie lag in handen van Toneelgroep Oostpool, wat betekende dat het gehele maakproces en de première plaatsvonden in Arnhem. Vanuit Het Nationale Theater waren ensemble-acteurs Betty Schuurman en Joris Smit onderdeel van de cast. De voorstelling was een theatrale ode vol kunstbloed aan vampiers en de verbeelding van het theater.

RACE (reprise)

De productie RACE ging in november 2016 succesvol in tournee en sloot de tournee af in 2017. De voorstelling werd geselecteerd door de jury van de theaterfestivals TF en TF Vlaanderen als meest belangwekkende productie van het seizoen. Romana Vrede ontving voor haar rol als de stagiaire Susan de Theo d'Or. Dit was de eerste keer dat een zwarte actrice deze prestigieuze onderscheiding in ontvangst mocht nemen, wat aanleiding gaf tot een grote stroom publicaties in de media.

Het verzamelde werk van William Shakespeare (ingekort) (reprise)

Om de vierhonderdste sterfdag van William Shakespeare te herdenken, bracht het Nationale Toneel in 2016 een Nederlandse versie van de festivalhit Het verzamelde werk van William Shakespeare (ingekort). Drie acteurs speelden alle 37 avondvullende Shakespeare stukken – met in totaal 1834 personages – in iets meer dan twee uur. De voorstelling werd acht keer gespeeld, exclusief in de Koninklijke Schouwburg. Shakespearekenner Theu Boermans bewerkte het stuk naar de Nederlandse situatie. Vanwege de enthousiaste reacties van het publiek ging de voorstelling in het najaar van 2017 op tournee. De ontvangst was zeer wisselend: bezoekers die klassiek toneel verwachtten, werden soms teleurgesteld, maar veel anderen genoten juist van een avond onvervalst lachen.

Halverwege de tournee heeft acteur Jappe Claes besloten zich terug te trekken uit het ensemble van het Nationale Theater. Maarten Wansink werd bereid gevonden Claes' rol over te nemen en na een zeer korte repetitieperiode werd de tournee hervat, met slechts een beperkt aantal gemiste voorstellingen.

Prijzen en nominaties

- Romana Vrede, Theo d'Or voor haar rol in RACE
- Jacqueline Blom, nominatie Theo d'Or voor haar rol in Ondertussen in Casablanca
- Hans Dagelet, nominatie Louis d'Or voor zijn rol in Ondertussen in Casablanca
- RACE, officiële juryselectie TF en juryselectie TF Vlaanderen
- Bram Suijker, Piket Kunstprijs Toneel
- Emmanuel Ohene Boafo, Guido de Moor Prijs
- Antoinette Jelgersma, nominatie Gouden Kalf beste vrouwelijke bijrol

Producties NTjong

Binnen Het Nationale Theater maakt NTjong producties voor kinderen en jongeren, variërend van familievoorstellingen voor de grote zaal tot klassenprojecten die spelen op scholen. Voortgekomen uit een fusie tussen Stella Den Haag en Het Nationale Toneel in 2013 neemt NTjong een unieke eigen positie in binnen Het Nationale Theater.

Artistiek ligt de focus op actuele versies van grote verhalen, universele thema's en jeugdbewerkingen van toneelteksten. Naast familievoorstellingen voor de vlakke vloer en de grote zaal, is er veel aandacht voor jongeren met de coming of age producties. In 2017 werden 3 nieuwe voorstellingen gemaakt en werden 5 eerdere producties in reprise genomen.

Mona 10+

MONA is de eerste theatermonoloog in Nederland die is geschreven voor en wordt gespeeld door een 11-jarig meisje. Na het succesvolle MAMMA, lovend ontvangen door pers en publiek, maakte theatermaakster Alexandra Broeder opnieuw een voorstelling bij NTjong. De succesvolle Vlaamse schrijfster Griet Op de Beeck schreef deze monoloog vanuit het personage Mona, uit haar bestseller 'Kom hier dat ik u kus'.

MONA is een even troostrijke als verontrustende trip over ouders en kinderen, en waarom we worden wie we zijn. Mona probeert het leven te bezweren vanuit een niet aflatende wil het goede te zien. Zelfs als dat er niet is. Een performance over hunkering, overlevingsdrift en weerloosheid.

Lord of the flies 14+

Met Lord of the Flies is NTjong een nieuwe programmalijn coming of age voorstellingen voor jongeren gestart waarin ambities op het vlak van publieksverbreding, participatie, educatie en innovatie samenkomen. Met de slagkracht van Het Nationale Theater verleggen we de grenzen van het jeugd- en jongerentheater.

Met het beroemde literaire meesterwerk Lord of the Flies van William Golding heeft Noël Fischer een groot gemonteerde coming of age voorstelling gemaakt voor jongeren. Er worden relatief weinig groot gemonteerde jongerenvoorstellingen gemaakt in Nederland.

De waardering van publiek en scholen is hoog. Enerzijds voor de artistieke kwaliteit van de voorstelling, voor de actualiteit van het thema en het gebruik van moderne vormen als live vlogging, anderzijds voor het uitgebreide educatieve programma waar door scholen intensief gebruik van is gemaakt. De samenwerking met de podia heeft een meerwaarde opgeleverd in de vorm van grotere betrokkenheid, inhoudelijke uitwisseling en publieksopbouw.

Met deze voorstelling is een droom uitgekomen: voorstelling en educatie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: de voorstelling vormt het hart van de educatie. Op deze weg zullen we in de toekomst doorpakken.

Ifigeneia 8+

Onder het motto 'grote verhalen groots vertellen' maakt NTjong jaarlijks een toegankelijke, gelaagde familievoorstelling voor de grote zaal. Door het perspectief van kinderen centraal te stellen kunnen 'volwassen' thema's gelaagd worden gebracht en wordt een volwassen publiek uitgenodigd om met de blik van kinderen te kijken.

Maar hoe maak je een Griekse tragedie boeiend voor een kind? Zoals dit jaar met de klassieker Ifigeneia door Pauline Mol geschreven voor kinderen. Noël Fischer vindt het als artistiek leider belangrijk dat we de grote verhalen, onze mythen en sagen, aan onze kinderen blijven vertellen. Het zijn verhalen die deel uitmaken van onze cultuur. Ze geven kinderen een gevoel van wortels en identiteit. En ze gaan over grote thema's. Door deze verhalen kunnen we met afstand iets over onze eigen tijd zeggen. Hoe deal je als kind met gevoelens van loyaliteit en verplichting en rouw? Dat is een vraag waar ook kinderen van nu mee te maken krijgen.

Participatie:Urban Stories

Vanaf 2017 wordt Urban Stories mede gedragen door Het Nationale Theater en volgt de reeks Eerst zien dan geloven, over de betekenis en invloed van verschillende gebedshuizen in Den Haag, van Hindoetempel tot moskee.

NTjong heeft Haagse verhalen verzameld met behulp van mensen van drie bijzondere gebedshuizen, die het aandurften om samen met ons hun deuren wagenwijd open te zetten. Niet alleen stelden zij zich open voor de talrijke vragen van onze makers, maar ook opende buurt- en kerkhuis Bethel, Hindoeceentrum Sewa Dhaam en LJG Den Haag hun deuren voor mensen uit de buurt. Mensen die eerder dachten 'er niets mee te maken te hebben'. Zo ontstond een (tijdelijke) nieuwe community die een verbinding sloeg tussen theater, buurt en gebedshuis. En bovendien een beweging op gang bracht tussen drie verschillende gemeenschappen en buurten.

Met 'Eerst zien dan geloven' hebben we ook een mooie stap gezet in het uitbreiden van onze expertise op het gebied van sociaal artistiek makerschap. Samen met drie makers hebben we artistiek hoogwaardige en prikkelende theatrale happenings neer kunnen zetten op bijzondere plekken. Het is niet alleen gelukt de makers te laten ontwikkelen in hun makerschap, maar ook onze visie verder aan te scherpen op wat sociaal artistiek werk zou moeten zijn.

Klein mannetje heeft geen huis 4+ (reprise)

Noël Fischer heeft deze vertelvoorstelling gemaakt voor kinderen vanaf vier jaar, specifiek voor in het klaslokaal, maar hij komt ook in de theaters goed tot zijn recht. Daarvoor zijn een aantal van de mooiste verhalen en gedichten van Nederlands schrijvers geselecteerd rond thema's als geborgenheid, het begrip 'thuis' en eenzaamheid. NTjong wil zo de taalgevoeligheid, de fantasie en het associatievermogen van kleine kinderen prikkelen en voeden.

Klaas 5+ (reprise)

Noël Fischer heeft het Oudhollandse sinterklaasverhaal Klaas van de jeugdauteur W.G. van de Hulst vertaald naar het theater. Klaas is een aansprekend verhaal over de intense periode van verwachting die kinderen beleven vlak voor Sint Nicolaas. Er blijkt nog steeds veel behoefte te zijn aan een alternatief Sinterklaasverhaal in de theaters. De voorstelling was een groot succes bij kinderen en ook bij de vele schoolklassen die we ontvingen en blijft voorlopig op het repertoire.

Icarus, het vliegen is allang begonnen en Don Quichot denkt na! 6+ (reprises)

In 2012 maakten Benny Lindelauf en Muriël Besemer hun succesvolle Icarus, het vliegen is allang begonnen. In 2015 zochten zij met Don Quichot denkt na opnieuw de samenwerking op, in een voorstelling die als inhoudelijk onderdeel een filosofisch gesprek bevat. Beide voorstellingen speelden met veel succes op scholen door het hele land en in de theaters tijdens het Lentekriebels en Herfststukjes festival.

In mijn hoofd ben ik een dun meisje 12+ (reprise)

De brutale performance over het ongegeneerde verlangen naar schoonheid en de worsteling met je puberlichaam in regie van Noël Fischer was in 2016 een van de grote theaterhits en won de Zilveren Kerkel voor meest indrukwekkende jeugdtheaterproductie. Het was een langgekoesterde wens van Noël Fischer om een improvisatievoorstelling te maken over het verstoorde beeld dat pubers hebben over hun zelfbeeld en hun lichaam. Ook tijdens de repristoer blijkt het een onderwerp dat onverminderd sterk speelt bij de doelgroep. Met actuele beeldende, muzikale en fysieke theaterstijlen verleidt NTjong zo het publiek van de toekomst.

Educatie

Educatie is een belangrijk onderdeel bij de voorstellingen van NTjong. In nauwe samenwerking met de afdeling educatie bereikte NTjong in 2017 veel kinderen, jongeren en hun ouders met een grote diversiteit aan projecten en activiteiten bij de NTjong voorstellingen. Zie ook hoofdstuk educatie.

Prestatienormen en genres in cijfers

Prestatienormen gemeente Den Haag*

	Realisatie 2017	Prestatienorm	Resultaat 2017
Aantal producties op de eigen podia	348	300	48
Aantal voorstellingen podia	893	600	293
Aantal bezoekers eigen programmering	135.902	124.000	11.902
Aantal bezoekers eigen programmering			
Aantal bezoekers totaal podia	209.682	204.000	5.682
HNT producties	24	8	16
Waarvan nieuwe producties	20	6	14
HNT voorstellingen eigen producties	540	280	260
Waarvan in Den Haag	194	110	84
HNT bezoekers eigen producties	76.018	80.000	-3.982
Waarvan in Den Haag	29.156	30.000	-844
NTjong producties	9	6	3
Waarvan nieuwe producties	3	4	-1
NTjong voorstellingen eigen producties	127	100	27
Waarvan in Den Haag	72	30	42
NTjong bezoekers eigen producties**)	14.619	22.000	-7.381
Waarvan in Den Haag	4.716	6.500	-1.784
NTjong schoolvoorstellingen	141	115	26
Waarvan in Den Haag	41	100	-59
Aantal leerlingen	11.523	5.250	6.273
Waarvan Haagse leerlingen	5.254	3.750	1.504
Internationale producties	24	34	-10
Internationale voorstellingen	80	58	22
Aantal festivaldagen	53	45	8
Aantal festivalbezoekers	12.771	20.000	-7.229
Schoolvoorstellingen podia	80	50	30
Bezoekers schoolvoorstellingen	11.797	7.500	4.297
Overige educatie en participatie- activiteiten	1.744	920	824
Deelnemers overige educatie en participatie- activiteiten	56.997	43.100	13.897

*) In bijlage 7 is het volledige prestatieoverzicht opgenomen

**)We zien binnen de realisatie van de prestatiegegevens van NTjong bij de openbare voorstellingen een onderschrijding van 7.381 bezoekers en bij de schoolvoorstellingen een overschrijding van 6.273 bezoekers. Per saldo hebben we in 2017 1108 bezoekers minder dan geraamd. In het beleidsplan was rekening gehouden met minder schoolvoorstellingen op de podia dan gerealiseerd.

Bezoekersaantallen eigen programmering naar zaal

Bezoekersaantallen eigen programmering naar zaal	Realisatie 2017	Raming 2017	Resultaat 2017
Grote Zaal	83.220	92.970	-9.750
Het Paradijs	6.009	5.075	934
Zaal 1	13.350	9.000	4.350
Zaal 2	11.902	10.000	1.902
Zaal 3	3.742	2.600	1.142
De Studio's	3.410	0	3.410
Foyers en overige locaties	2.057	3.500	-1.443
Op locatie	12.212	1.200	11.012
	135.902	124.345	11.557

Prestatienormen ministerie OCW – Producties HNT en NTjong

	Realisatie HNT 2017	Norm beleidsplan OCW 2017	Resultaat HNT 2017	Realisatie NTjong 2017	Norm beleidsplan OCW 2017	Resultaat NTjong 2017
Producties						
Nieuwe Productie	16	4	12	1	4	-3
Reprise Productie	4	2	2	5	2	3
Nieuwe Coproductie	4	2	2	2	0	2
Reprise Coproductie	0	0	0	1	0	1
	24	8	16	9	6	3
Uitvoeringen						
Aantal openbare voorstellingen	529	280	249	127	100	27
Schoolvoorstellingen (PO)	0	0	0	118	80	38
Schoolvoorstellingen (VO)	11	0	11	23	20	3
	540	280	260	268	200	68
Standplaats						
Voorstellingen in standplaats	190	110	80	58	30	28
Voorstellingen buiten standplaats (NL)	338	170	168	80	70	10
	528	280	248	138	100	38
Bezoeken						
Bezoekers openbare voorstellingen**)	74.033	80.375	-6.342	14.619	22.000	-7.381
Bezoekers schoolvoorstellingen (PO)	0	0	0	7.012	4.550	2.462
Bezoekers schoolvoorstellingen (VO)	1.985	0	1.985	4.511	700	3.811
	76.018	80.375	-4.357	26.142	27.250	-1.108

*) In bijlage 7 is het volledige prestatieoverzicht opgenomen

**) We zien binnen de realisatie van de prestatiegegevens van NTjong bij de openbare voorstellingen een onderschrijding van 7.381 bezoekers en bij de schoolvoorstellingen een overschrijding van 6.273 bezoekers. Per saldo hebben we in 2017 1108 bezoekers minder dan geraamd. In het beleidsplan was rekening gehouden met minder schoolvoorstellingen op de podia dan gerealiseerd.

Bezoekersaantallen producties HNT en NTjong

Bezoekersaantallen productie HNT	Realisatie	Raming	Resultaat
	2017	2017	2017
Race	7.289	3.150	4.139
Ondertussen in Casablanca	5.624	3.180	2.444
Jeanne D'Arc	8.545	12.600	-4.055
Tasso	1.880	4.900	-3.020
Lord of the Flies	6.696	6.600	96
The Nation	14.568	14.600	-32
Helse Komedie	2.539	5.600	-3.061
Shakespeare	10.204	19.250	-9.046
Revisor	2.083	1.750	333
Judas	3.423	3.000	423
Urban Stories	954	0	954
De laatste getuigen	609	0	609
Studio Paradijs	406	0	406
Halfweg	203	0	203
	65.023	74.630	-9.607
Producties Zaal 3 en 4	10.995	9.952	1.043
	76.018	84.582	-8.564

Bezoekersaantallen productie	Realisatie	Raming	Resultaat
NTjong	2017	2017	2017
Mona	2.044	990	1.054
Don Quichot	1.665	0	1.665
Icarus	1.517	1.250	267
Lord of the Flies	6.696	6.600	96
Dun Meisje	3.521	3.300	221
Ifigeneia	7.733	3.200	4.533
Klein Mannetje	877	0	877
Urban Stories	954	0	954
Klaas	1.135	1.160	-25
	26.142	16.500	9.642

Horeca en evenementen

Horeca en hospitality

In 2017 zijn er veel nieuw soort activiteiten georganiseerd dat voor de horeca ook een andere werkwijze en aanpak betekende. Festivals als het Stadspaleis en TodaysArt zijn in voorbereiding en uitvoering arbeidsintensief terwijl er relatief weinig verkoop tegenover staat. Hoogtepunt in productie en programmering is de voorstelling de Nation, een marathonvoorstelling. Ook hebben wij daarbij een maaltijdarrangement aangeboden, het kaartje voor dit arrangement was facultatief. De opdracht was dat het laagdrempelig moest zijn en dus goedkoop. Doordat de maaltijden niet inclusief waren was de logistieke uitvoering complex. De uitvoering van de horeca en hospitality is over het gehele jaar gezien goed verlopen, het professionaliserings-traject van de afgelopen twee jaren werpt zijn vruchten af, het team kan dit soort grote activiteiten goed aan. Maar een verdienmodel is het dit jaar nog niet.

Op locatie Theater aan het Spui bieden wij de mogelijkheid om voorafgaand aan de voorstelling soep te eten in de vorm van Share-a-soup-buffet. Dit jaar is daar veel gebruik van gemaakt en steeds meer gasten komen vaker terug. Op deze locatie werken we samen met een externe cateraar.

Trots zijn wij dat wij in 2017 de Scheveningse Brouwerij bereid hebben gevonden om voor ons Het Nationale Theater Shakesbeer te brouwen. Dit eigen huisbier wordt goed ontvangen en is niet alleen verkrijgbaar op onze eigen locaties, maar het bier gaat met de spelers ook mee het land in.

Commerciële verhuringen

Grote evenementen worden lang van te voren gepland. Vaak krijgen wij aanvragen voor data in kalenderjaren, waarvoor onze programmering nog niet is afgerond. Om die reden is het steeds moeilijker om grote evenementen te kunnen plaatsen. Hoogtepunt was dit jaar wel het diner op het toneel van de Koninklijke Schouwburg voor alle gasten en relaties van een groot Advies- en ingenieursbureau. Voor deze avond hebben spelers van ons ensemble een bijdrage-op-maat gespeeld en deze formule is bijzonder goed ontvangen. In Theater aan het Spui was een hoogtepunt het Sinterklaasfeest van een groot Haags vervoersbedrijf dat zich in november afspeelde.

Maatschappelijke verhuringen

Maatschappelijke verhuringen zijn in 2017 vooral geweest in Theater aan het Spui. Als hoogtepunten kunnen we noemen Life I live in april, Het Gilde Den Haag in september en Kompassie in oktober. De doelstelling om Maatschappelijke verhuringen binnen te halen is niet alleen de omzet in euro's maar vooral ook de binding met onze relaties en gasten in de stad. Bovendien levert het ons ook nieuw publiek op.

Vooruitblik 2018

Wij richten ons op kleine – niet Grote zaal- commerciële bijeenkomsten en die gaan we actiever onder de aandacht brengen bij met name de Ministeries maar ook bij het bedrijfsleven.

Wij verwachten een verhoging van het aantal maatschappelijke verhuringen op alle locaties, gezien de groeiende naamsbekendheid van onze nieuwe organisatie.

Marketing

De belangrijkste doelstelling van de afdeling 2017 was om bezoekers mee te nemen in de fusie. Een nieuwe naam, nieuwe huisstijl, nieuwe website... allemaal redenen voor de door de een korte aandachtspanne typerende consument om af te haken. Onbekend maakt immers onbemind. De bezoekers moesten in 2017 (hernieuwd) kennismaken met Het Nationale Theater, en hiervan zo weinig mogelijk overlast ondervinden. Uiteraard trachtten we de bezoekers kennis te laten maken met het bredere aanbod van de nieuwe organisatie in een poging een hoger voorstellingsbezoek en hogere waardering te bereiken.

Lancering Het Nationale Theater

De allereerste dag van 2017 werd Het Nationale Theater gelanceerd. Omdat we midden in een seizoen fuseerden, en bovenal de bezoekers zo weinig mogelijk verwarring en overlast wilden bezorgen, kozen we voor een gefaseerde lancering. We hebben - mede uit financiële overwegingen - besloten om geen bestaand materiaal te vervangen. Wel kozen we ervoor om de nog uit te komen eigen producties, per begin 2017 op te laten maken in de nieuwe huisstijl. We besteedden op een aantal publieksvriendelijk momenten aandacht aan de fusie om het merk te introduceren bij de bezoekers en andere stakeholders. Middels brieven, mailings, persberichten en -momenten en evenementen. Rond de start van de voorverkoop organiseerden we een uitgebreide informatiebijeenkomst en lanceerden we onze nieuwe website. Tijdens het Haags Uitefestival, de start van het nieuwe seizoen besteedden we aandacht aan de nieuwe organisatie en bij de première van onze productie Het verzamelde werk van William Shakespeare (ingekort) nodigden we 650 mensen uit de stad uit om de Koninklijke Schouwburg te bezoeken.

Campagnes

Het Nationale Theater moet een autoriteit zijn voor (potentiele) theaterbezoekers. Ons merk bestaat echter bij de gratie van voorstellingen. We kiezen daarom voor een tweesporig campagnebeleid. Onze maandelijkse campagne en de tram die door Den Haag rijdt, zijn er om inwoners van groot Den Haag vertrouwd te maken met onze huisstijl en te herinneren aan het bestaan van theater als vrijetijdsbesteding. Daarnaast voeren we op titelniveau campagnes. Groot en (ook) offline (zoals posters op straat) wanneer een voorstelling bijdraagt aan ons imago, doelgericht en (met name) online wanneer een voorstelling een niche doelgroep heeft, of deze niet toebehoort aan de hoofdactiviteiten van Het Nationale Theater. Succesvolle campagnes uit het verleden bleven, zoals de 'Happy '17 campagne' (17 voorstellingen, 17 dagen voor € 17), de start nieuw seizoen campagne en start voorverkoop campagne. Uiteraard in een fris "HNT jasje".

Datamarketing

Met de introductie van Het Nationale Theater is er ook een datamarketeer in de afdeling aangesteld. De belangrijkste winst van deze toevoeging in het team, is dat HNT hierdoor veel beter in staat is om vraaggericht te opereren, in plaats van aanbod gericht. We onderzoeken en analyseren het gedrag van onze bezoekers nauwkeurig, en stemmen hier onze communicatie op af. Hierdoor is leidend geworden wat relevant en aantrekkelijk is voor de bezoeker. We zien het aantal bezoeken per klant toenemen, dus zetten deze strategie verder door in 2018. De toegenomen kennis over publieksgedrag en -behoeftes wordt ook verder in de organisatie toegepast, door bijvoorbeeld de afdeling programmering te adviseren over aantal speeldagen/toegangsprijzen/enz.

Contentmarketing

Als producerende theaters heeft HNT meer dan welk theater of gezelschap een schat aan content: filmpjes achter de schermen bij het maakproces, een keur aan artiesten die dagelijks bij ons spelen, onze bezoeken aan theaters in het hele land, en nog veel meer. Om beter aan te sluiten bij de interesses van nieuwe bezoekers, hebben we content-marketingstrategie ontwikkeld die alle dagelijkse momenten (die onszelf als intimi al niet eens meer opvallen!) in beeld en naar buiten brengt. Zowel de acteurs als een content-marketeer maken dagelijks filmpjes en foto's achter de schermen voor de social media kanalen. Een laagdrempelige en meer toegankelijke communicatievorm, waarmee we bezoekers ons écht leren kennen en aan ons binden.

Website

In mei 2017 lanceerde HNT de nieuwe website. In samenwerking met vormgever / digitale strategen Grrr en webbouwer Peppered gingen we echter een veel groter project aan. HNT liet door Grrr een digitaal platform ontwerpen voor de culturele sector, welke Peppered realiseerde. Het platform komt tegemoet aan de hedendaagse wensen en eisen van theater en gezelschappen en bevat veel meer functionaliteiten en datamarketingmogelijkheden dan de reguliere websites die in de culturele sector gebruikelijk zijn. HNT was uiteraard als initiatiefnemer de eerste partij die op het vernieuwde digitale platform een website bouwde. In 2018 volgen Theater Rotterdam, Parktheater Eindhoven, Muziekgebouw aan 't IJ en vele andere.

Innovatie

HNT wil als eerste gefuseerde gezelschap / theater innoveren op het gebied van marketing. Naast de lancering van het nieuwe digitale platform voor de sector, passen we deze doelstelling ook in de dagelijkse praktijk toe. Iedere grote ontwikkeling begint immers met een kleine stap. De HNT voorstellingsmarketeers werken daarom zo breed mogelijk, en dit is een unieke situatie in Nederland. Ze werken met eigen producties en voor de voorstellingen die in de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en Zaal 3 programmeren. Op deze manier groeit de kennis van de marketeers over de verschillen, kansen, en uitdagingen m.b.t. voorstellingen. De HNT marketeers krijgen een breder perspectief, ze snappen 'beide kanten van de medaille' en werken daardoor efficiënter en vraaggerichter (aangezien ze naast vraagsteller, ook de vraag beantwoorder zijn!). Alle tools waarvan de afdeling gebruik maakt (zoals het datamarketingplatform PubliekNL) zijn gericht op kennisdeling en -vergroting en efficiëntie.

Funding

In 2016 hebben de drie afzonderlijke organisaties een totaal van € 664.000 geworven aan bijdragen van private en publieke fondsen voor ad-hoc & meerjarige projecten, makers, bijzondere programmering en onderzoek naar publieksverbreding. Uit onderzoek (Benchmark studie Charistar: Het Nationale Theater: private financiering vergeleken, 9 maart 2017) is gebleken dat de drie individuele organisaties in vergelijking met peers goed scoorden inzake de benadering van doelgroepen als mecenaat, particuliere vrienden, corporate executives en fondsaanvragen (meerjarig en ad-hoc). De bruto inkomsten uit fondsenwerving ten bate van Het Nationale Theater waren in 2017 € 717.000. Het Nationale Theater heeft in het eerste jaar van haar bestaan méér binnengebracht dan de afzonderlijke instellingen samen in 2016. De angst dat de omvang van onze organisatie de werving van extra middelen in de weg zou staan bleek ongegrond.

Fondsen

Fondsen en vermogensstichtingen hebben in 2017 bijdragen geleverd aan projecten van Het Nationale Theater en NTjong waaronder het educatietraject bij Lord of the Flies, De Laatste Getuigen en Theater na de Dam jongerenproject. Het Nationale Theater heeft in augustus 2017 na een pitch over jong talent bijdrage ontvangen het ABN AMRO Cultuurfonds ter ondersteuning van de plannen voor Zaal 3 en 4 en interdisciplinair theater. De leden van het panel gaven aan dat ze de plannen van Het Nationale Theater voor Zaal 3 en 4 impactvol, vernieuwend en essentieel voor de bevordering van talent achten.

Toneelkringen

De begunstigers van de Toneelkringen zijn in 2017 wederom uitgebreid. De begunstigers zijn in 2017 regulier bijeen gekomen voor o.a. voorstellingsbezoeken bij o.a. Een Helse Komedie, Solo ten oorlog, Husband and Wives. Het Nationale Theater ontving uit de bijdragen van particuliere begunstigers ondersteuning voor projecten in Educatie, Publieksverbreding en Talentontwikkeling. Het overgrote deel van toneelkring begunstigers die de organisatie sinds de start van haar fondsenwerving activiteiten heeft ondersteund heeft in 2017 aangegeven de verbintenis te continueren.

Genootschap

Begunstigers van Het Nationale Theater Genootschap kwamen in 2017 drie keer bijeen rond de voorstellingen *Jeanne d'Arc*, Een Helse Komedie en Vastgoed B.V. Theu Boermans, Sven Arne Tepl, Huub Stapel en Jelle de Jong boden inleidingen bij de producties. We vonden in 2017 een nieuwe partner geworden waarmee we een unieke samenwerking zijn aangegaan gebaseerd op relatiebeheeractiviteiten, deelname in Het Nationale Theater Genootschap en voorstellingsbezoeken door het land.

Vrienden

In 2017 was de start van de voorverkoop na de Voorjaarsbijeenkomst, speciaal voor begunstigers (waaronder vele Vrienden) een succes. Tijdens de gehele voorverkoop werd er door Vrienden in totaal bijna 1100 voorstellingskaarten gekocht. De Vrienden zijn in 2017 meerdere keren bijeengekomen tijdens Vriendendiners, Vriendenfoyers, het programma De eerste lezing en kijkjes achter de schermen bij o.a. *Jeanne d'Arc* en *Husband and Wives*.

Vooruitblik 2018

Het Nationale Theater heeft in 2017 een nieuw fondsenwervingsbeleid ingezet. Het tonen van urgentie is hierin van wezenlijk belang geworden. De cases for support met een nadruk op Educatie, Talentontwikkeling en Publiekverbreiding vormen spelen daarin een centrale rol, omdat die heel duidelijk niet tot de reguliere activiteiten kunnen worden gerekend, waarmee de urgentie voor additionele financiering impliciet is aangetoond. Dat heeft samen met het vertrouwen dat Het Nationale Theater geniet als nieuw gefuseerde organisatie, geleid tot hogere opbrengsten. De fondsenwervingsactiviteiten worden in 2018 voortgezet met een focus op fondsaanvragen, particuliere giften en samenwerkingsverbanden met het bedrijfsleven ter ondersteuning van de specifieke pijlers uit het beleid.

Bedrijfsvoering

Financiën

Resultaat 2017

Het resultaat van het eerste jaar van het Nationale Theater is buiten beschouwing van de fusiekosten licht positief. Daarmee handhaven we onze goede financiële positie. In de komende jaren zal de nadruk liggen op het steeds efficiënter maken van de organisatie en dat moet leiden tot een verschuiving van kosten. We willen minder uitgeven aan beheer en meer aan onze activiteiten. We richten ons op het vergroten van de opbrengst zonder daarbij concessies te doen aan ons artistiek beleid. In 2018 gaan we verder met de doorontwikkeling van de begrotingsmethodiek en richten we ons in de verslaglegging meer op sturing.

Risicomanagement

Binnen het Nationale Theater onderkennen we meerdere risico's. De kans dat deze risico's zich gezamenlijk voordoen is niet groot. Toch vinden we het van groot belang voor onze continuïteit dat we in staat zijn om deze risico's financieel te kunnen dragen. Daarom vinden we het van belang om een eigen vermogen te hebben waarmee we een aantal van onderstaande risico's zelfstandig kunnen dragen. Hiertoe vereisen we een minimaal eigen (en onbestemd) vermogen van € 1,2 tot € 1,5 miljoen. Ultimo 2017 bedraagt dit vermogen € 1,1 miljoen, wat neerkomt op een solvabiliteit van 19%.

Subsidie

Het allergrootste risico is het risico dat de subsidie wegvalt. Of die van de gemeente of die van het Rijk of allebei. Dat risico is niet te dekken door solvabiliteit aan te houden. Wel kan, maar als alle adviezen opgevolgd worden, de subsidie verlaagd worden als de gemeentebegroting daarom vraagt. De kans daarop is lastig in te schatten. Tijdig bijsturen is echter wel mogelijk: goedkopere en/of minder producties en meer richten op verhuringen. Daarnaast richten we ons op het verlagen van kosten en het verhogen van de eigen opbrengsten op allerlei mogelijke manieren.

Bezoekersaantallen

Een risico is een terugval in aantal toeschouwers bij de podia. Een terugval van 10% betekent bij gelijkblijvende kosten een inkomstenderving van € 60.000 en een terugval van 25% € 150.000. Een veilige schatting van de kans dat dit laatste risico zich voordoet is 33%. Bijsturen is slechts beperkt mogelijk en vergt (enige) doorlooptijd. We monitoren onze verkoopstanden intensief en we weten ons publiek steeds beter online te bereiken en onze marketing te richten op specifieke doelgroepen. Ook zorgen we voor meerdere aandachtsmomenten met grote campagnes zodat onze podia en de producties onder de aandacht blijven van ons publiek.

Producties

Een risico is het mislukken van 1 of 2 producties in een boekjaar, bezoekers laten een productie links liggen. Voor voorstellingen in het land zijn de financiële gevolgen gering, er wordt op garantiebasis gespeeld waardoor de begrote inkomsten gegarandeerd zijn. Indien er op recettabasis gespeeld wordt kan dit bij slechte bezoekerscijfers voor een grote zaal een tekort opleveren van circa € 5.000 per voorstelling. Per productie zal een slechte ontvangst leiden tot een lagere opbrengst van € 50.000 tot € 100.000.

Een risico vormt het niet meer kunnen rekenen op de garantiesommen van de theaters in het land, waar Het Nationale Theater speelt. Of substantiële verlaging van de garantiebedragen. Dit risico wordt gemitigeerd door het feit dat het Nationale Theater in dat geval minder voorstellingen in die betreffende theaters verzorgt. Of in noodgevallen daar geheel niet meer speelt. Maar te weinig spelen van een voorstelling levert ook gederfde inkomsten op bij doorlopende vaste kosten, dus niet spelen is maar beperkt realiseerbaar. Als dit zich voordoet zal het zich niet een jaar voordoen, maar een langere periode. Dat betekent dat de hele bedrijfsvoering moet worden aangepast. Er lijken voldoende bijstuurmogelijkheden omdat reeds een jaar van tevoren

voorstellingen door de Schouwburgen worden ingekocht, de garanties zijn dan ook bekend (voor een half seizoen). Voor de andere helft van een nieuw seizoen zou bij een 20% van de garantiesommen het "tekort" kunnen oplopen tot een bedrag van €1.000,-- per voorstelling.

Het Nationale Theater richt zich naast het "los" verkopen van de voorstellingen aan de theaters in het land steeds meer op een samenwerkingsgerichte verkoop. Binnen zo'n samenwerking wordt ingezet op de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de publiekstargets. Bij producties met groot succes proberen we zoveel mogelijk additionele speelbeurten te creëren binnen het lopende seizoen en proberen we zo'n productie als reprise op te nemen in het volgende seizoen.

Verhuringen

Een risico is het binnenkrijgen van minder geld uit verhuringen en overige commerciële activiteiten. Als dat het geval is kan het beleid - dat nu wordt gekenmerkt door 'Voorstellingen Eerst' - worden aangepast. Er is wel enige reactietijd, maar dit risico is redelijk beheersbaar. Ook minder geld uit sponsoring of donaties zal tot tijdige aanpassing van het beleid moeten leiden.

Technische risico's

Dan zijn er nog risico's als het langdurig uitvallen van de trekkenwanden, het uitvallen van ons ticketingsysteem, de website of ons planningsysteem. Om deze risico's te verkleinen zetten we in op een intensieve samenwerking met betrouwbare partners die bij calamiteiten snel en effectief reageren.

Governance

Het Nationale Theater past de 9 principes van de Governance code cultuur toe.

Het Nationale Theater is begonnen met vier directeuren en met de afspraak dat in het derde kwartaal de directiestructuur zou worden geëvalueerd. Die evaluatie werd uitgevoerd door een extern adviesbureau, die ons ook gedurende het hele fusieproces begeleid heeft. Op basis van het advies van het bureau en na raadpleging van de ondernemingsraad heeft de Raad van Toezicht gekozen voor een nieuw bestuursmodel. De directie wordt per 1 januari 2018 gevormd door een zakelijk directeur-bestuurder, een directeur-bestuurder theater en een artistiek leider.

Het bestuur van Het Nationale Theater opereert vanuit haar missie, zonder de belangen van stakeholders te vergeten. Binnen de bedrijfsvoering beheersen we met functiescheiding, het vier-ogen-principe en procescontroles de risico's.

In de rapportages volgen we de realisatie van financiële en niet-financiële doelstellingen en sturen we waar nodig actief bij. Besluitvorming vindt plaats door de het bestuur. De besluitvorming wordt vastgelegd in de notulen van het bestuurlijk overleg. De directeur Zakelijk directeur heeft periodiek overleg met de ondernemingsraad.

Het bestuur heeft regulier overleg met de Raad van Toezicht, gevraagd, ongevraagd en tijdig. De bestuurder legt belangrijke beslissingen en strategische documenten ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voor. De besluiten en de daaraan voorafgaande overwegingen in de vergaderingen van de Raad van Toezicht worden vastgelegd in notulen. Bij het aangaan van zakelijke contacten zijn meerdere functionarissen betrokken. Besluiten hierover worden enkel op zakelijke gronden genomen.

Het bezoldigingsbeleid van Het Nationale Theater past bij het karakter van de instelling en is in overeenstemming met de Wet Normering bezoldiging Topinkomens (WNT). De bezoldiging van het bestuur en Raad van Toezicht wordt toegelicht in de jaarrekening en gepubliceerd op de website.

De Raad van Toezicht van Het Nationale Theater laat zich in zijn werk leiden door het culturele, economische en maatschappelijke belang van de organisatie. De raad adviseert het bestuur en doet dit op actieve wijze, zowel anticiperend als reflecterend op beslissingen van het bestuur. En beslist over benoeming, beoordeling, bezoldiging, schorsing en ontslag van het bestuur.

De Raad van Toezicht is onbezoldigd en de samenstelling is divers in kennis, leeftijd, etnische achtergrond en geslacht. Het rooster van aftreden en een overzicht van de nevenfuncties van de leden van de raad en het bestuur is onderdeel van het bestuursverslag. De Raad van Toezicht benoemt de externe accountant en stelt diens beloning vast op basis van advies van het bestuur. De externe accountant brengt ten minste eenmaal per jaar aan de Raad van Toezicht respectievelijk het bestuur verslag uit van zijn bevindingen. De Raad van Toezicht kan hem bevragen over de getrouwheid van de jaarrekening.

Facilitair & ICT

Gebouwbeheer

De afdeling Facilitair en ICT heeft in 2017 ervoor gezorgd dat de drie verschillende ICT systemen die in de bedrijven draaiden één systeem zijn geworden. Met een nieuwe ICT-partner hebben we ervoor gezorgd dat we per 1 Januari 2017 al meteen konden mailen vanuit onze nieuwe naam, HNT. Het was en is nog steeds veel werk om alles binnen de nieuwe structuur voor iedereen helder en werkbaar te krijgen.

Daarnaast is er voor al onze panden een geactualiseerde Meerjaren onderhoudsplanning (MjOP) gemaakt. Ook hier was sprake van verschillende informatie in verschillende systemen gebaseerd op verschillende inzichten.

Maar het begon natuurlijk allemaal met de verhuizing van afdelingen en mensen. Binnen twee maanden was iedereen verhuisd, een hele klus en meteen ook een goede kennismaking met de verschillende culturen.

Voor al het overige geldt dat we stapje voor stapje komen tot een nieuwe gezamenlijkheid. BHV, Beveiliging, Schoonmaak, Onderhoud, ICT etc. etc., alles moest opnieuw bekeken worden, om het vervolgens via hetzelfde stramien aan te passen: hoe deden de organisaties het, wat werkte wel en wat werkte niet, en wat wordt dan het nieuwe beleid. Zo merkten we dat we langzaam maar zeker taken konden overdragen, werkzaamheden konden optimaliseren en nieuwe projecten konden starten. Al met al een bewogen jaar, een goed jaar en een jaar dat voorbij gevlogen is. 2018 gaat waarschijnlijk net zo snel.

Techniek

De theatertechniek verzorgt de technische vertaling en begeleiding van de voorstellingen. We opereren midden in het primaire productieproces. De grootste uitdaging van 2017 was om tijdens de fusie de voortgang van de eigen voorstellingen en programmering te garanderen. Naast de reeds geplande voorstellingen zijn er meer randactiviteiten gekomen. De uitdaging was om deze goed te ondersteunen.

De manier van aansturing van de verschillende podia en voorstellingen is veranderd door de fusie. 3 hoofden techniek, 1 hoofd productie en techniek, 4 avondverantwoordelijken op de podia en 1 werkvoorbereider zijn vervangen door 1 hoofd techniek, 2 techniek coördinatoren en 2 werkvoorbereiders. Alle technici zijn onder één cao geplaatst. De CAO Theater en Dans. Dit heeft gevolgen gehad voor de gecontracteerde arbeidsuren en daarmee ook een uitdaging voor de roostering van de nieuwe organisatie. De drie planningsysteem van de oude organisaties zijn in de zomer vervangen door een nieuw planning systeem voor Het Nationale Theater. Hierin worden alle werkzaamheden en technici gepland. Deze overgang heeft voor veel overleg en coördinatie gezorgd. We zijn nog steeds bezig om de werkprocessen af te stemmen en het planningsysteem hierop aan te passen. Dit vraagt veel overleg en arbeid. Hiermee is de urenregistratie, inzet van resources en de feedback en evaluatie systemen die bestonden binnen de drie organisaties gewijzigd naar één systeem.

De techniek is in de zomer begonnen met de inventarisatie van alle technische materialen. Met dit overzicht is een vervangingsinvesteringsoverzicht gekomen. Dit was in alle gefuseerde organisaties anders opgezet. De definitieve vervangingsinvesteringsbegroting verwachten we in 2018 volledig te hebben.

In de zomer van 2017 zijn in de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui de trekkenwanden vervangen. Dit zijn arbeidsintensieve projecten om te begeleiden voor de betrokken projectleiders. Daarnaast moesten de bedienende technici de nodige cursussen en opleidingen volgen om weer voldoende gecertificeerd te zijn om de nieuwe apparatuur te kunnen en mogen bedienen. In de Koninklijke Schouwburg is naar grote tevredenheid ook het geluidssysteem voor het publiek vervangen.

Ateliers

Decoratelier

Het Nationale Theater Decoratelier heeft in 2017 voor decors gebouwd van alle eigen producties van het Nationale Theater. Ook werd in 2017 al een flinke start gemaakt met de decors voor 2018. In het atelier werd ook geïnvesteerd. In plaats van twee alpenliften en een elektrische stapelaar is er geïnvesteerd in één vorkheftruck. Deze vorkheftruck vervangt daarmee dus drie apparaten met elk een onderhoudscontract en bezetting van de werkvloer. Om een gezonde werkomgeving te kunnen bieden zijn we eind 2017 gestart met de bouw van een spuitcabine. Deze bouw wordt deels gerealiseerd door het atelier zelf. Naast de bouw van de decors hebben we ook een aantal decors gebouwd in opdracht van derden met een omzet van ruim € 42.000.

Kostuum- en kap/grime-atelier

Het kostuum en kap/grime-atelier van het Nationale Theater heeft in 2017 alle eigen producties ondersteund. Met name de producties The Nation en Shakespeare waren zeer arbeidsintensief door de vele rollen en wisselingen. Ook het kostuumatelier heeft een aantal opdrachten voor derden uitgevoerd. Hiermee werd een omzet behaald van zo'n € 26.000.

Human Resource Management

Personeel en organisatie

2017 is een enerverend jaar geweest, per 1 januari is iedereen in dienst getreden van een nieuwe organisatie, "Het Nationale Theater". Voor de meeste medewerkers bleef het werk onveranderd maar voor aantal is er toch veel veranderd, een nieuwe

leidinggevende, nieuwe collega's en een andere werkplek enz. Iedereen moest opnieuw zijn weg vinden. Gebleken is dat de medewerkers veerkrachtig zijn en in staat zijn mee te bewegen.

HR heeft in 2017 nog veel tijd besteed aan de nasleep van de fusie en het samenvoegen van de HR administraties. Daarnaast zijn er een nieuw HR beleid en personeelsregelingen ontwikkeld.

Personeel in cijfers HNT	31-12-2017
Gemiddelde leeftijd	40,65
Aantal vrouwen	93
Aantal mannen	103
Aantal medewerkers	196
Aantal fte	150,2
Aantal stagiaires	19

Verbindingen

Het Nationale Theater heeft één dochteronderneming Hocarest B.V. Binnen deze vennootschap worden activiteiten die verband houden met horeca en evenementen uitgevoerd.

Personeel in cijfers HNT	31-12-2017
Gemiddelde leeftijd	29
Aantal vrouwen	20
Aantal mannen	22
Aantal medewerkers	42
Aantal stagiaires	0

Functioneren en beoordelen

In 2017 heeft het merendeel van de medewerkers een functionering / beoordelingsgesprek gehad. In het HR beleid is er een nieuwe gespreksstructuur ontwikkeld welk in 2018 wordt geïmplementeerd.

Diversiteit

Het Nationale Theater wil een afspiegeling zijn van de samenleving. Dit streven we ook na in de opbouw van ons personeelsbestand, qua leeftijd, man/vrouw verhoudingen en culturele diversiteit. Het afgelopen jaar hebben we hier al goede stappen in genomen en op diverse afdelingen is de opbouw van werknemers al redelijk divers. Voor de komende jaren zullen wij ons hier meer op gaan toespitsen.

Stage

Het Nationale Theater vindt het zeer belangrijk om plaats te bieden aan stagiaires. Gedurende 2017 hebben in totaal 63 studenten stage gelopen op de afdeling Techniek, Marketing, Ensemble, Ateliers, Financiën, en Educatie.

Opleidingen

In 2017 werd € 55.000,- besteed aan opleiding, training en coaching van werknemers. Naast trainingen die gevolgd werden voor het behoud van certificering, zijn er ook opleidingen aangeboden op het gebied van leidinggeven, zo heeft het MT een Management Development traject gevolgd wat intern is georganiseerd. Daarnaast wordt er aan medewerkers die zich verder willen ontwikkelen de kans geboden een vakgerichte opleiding te volgen.

Ziekteverzuim

In 2017 bedroeg het gemiddelde ziekteverzuim van de gehele organisatie 4,19 %. Het landelijk gemiddelde tot en met het derde kwartaal 2017 was volgens het CBS 3,7 %. Het lang verzuim is 3,32%, een deel van dit langdurige ziekte verzuim heeft te maken met de fusie.

Bestuursverklaring subsidieverantwoording Den Haag

Het bestuur van Het Nationale Theater te Den Haag verstrekt deze bestuursverklaring bij de subsidieverantwoording over de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017 met betrekking tot de gemeentelijke subsidie volgens onderstaande toekenningen:

Bedrag	Kenmerk	Datum	Ten behoeve van
€ 8.739.097	ABBA/VL/7220	13-01-2017	Regulier subsidie
€ 178.907	ABBA/VL/7220-T	23-08-2017	Trendverhoging 2017
€ 5.000	ABBA/VL/6071	20-12-2016	Project Sukkels (Culturele projecten I)
€ 40.000	ABBA/VL/11790	27-12-2017	Wijksafari
€ 50.000	ABBA/VL/8790	08-06-2017	Activiteiten Spuiplein
€ 7.000	ABBA/VL11625	08-12-2017	Activiteiten Spuiplein

Het bestuur erkent de verantwoordelijkheid voor de juistheid van de subsidieverantwoording overeenkomstig de ASV en de subsidieverplichtingen zoals opgenomen in de subsidiebeschikkingen met bovengenoemde kenmerken. Het bestuur verklaart de subsidieverantwoording conform deze vereisten te hebben opgemaakt.

Het bestuur verklaart dat de in de subsidieverantwoording opgenomen bestede subsidie van de Gemeente Den Haag rechtmatig is besteed, dat wil zeggen voor het doel waarvoor zij blijkens de subsidiebeschikking is verstrekt en in overeenstemming met de begroting en de ASV. Het bestuur verklaart dat alle ontvangen baten voor de activiteiten/ het project volledig zijn verantwoord in de subsidieverantwoording.

Het bestuur verklaart stellig en zonder enig voorbehoud te hebben voldaan aan de verplichting genoemd in artikel 18, lid 3 van ASV om de inkomensgrens genoemd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector als bezoldigingsmaximum in acht te nemen.

Was getekend,
Den Haag, 26 maart 2018

Simon van Driel

Cees Debets

Directeur Zakelijk/bestuurder

Directeur Theater/bestuurder

Het Nationale Theater

Het Nationale Theater

Jaarrekening 2017

Balans Het Nationale Theater

(na verwerking voorstel resultaatbestemming)

BALANS HET NATIONALE THEATER		
	Balans per	Balans per
ACTIVA	31-12-2017	31-12-2016
VASTE ACTIVA		
I - Immateriële vaste activa	€ 94.259	€ 133.986
II - Materiële vaste activa		
Gebouwen	€ 519.456	€ 558.417
ICT en telefonie	€ 160.872	€ 144.590
Inventaris	€ 211.370	€ 198.049
Theatertechniek	€ 998.857	€ 986.359
	€ 1.890.554	€ 1.887.415
III - Financiële vaste activa	€ 174.827	€ 70.182
Totaal vaste activa	€ 2.159.639	€ 2.091.583
VLOTTENDE ACTIVA		
V - Voorraden		
Onderhanden werk producties	€ 155.676	€ 149.243
V - Vorderingen		
Vorderingen	€ 934.785	€ 727.231
Overlopende activa	€ 101.293	€ 141.905
	€ 1.036.078	€ 869.136
VI - Effecten	€ 0	€ 0
VII - Liquide middelen		
Bank	€ 2.416.608	€ 2.554.865
Kas	€ 6.032	€ 13.638
	€ 2.422.640	€ 2.568.503
Totaal vlottende activa	€ 3.614.394	€ 3.586.882
TOTAAL ACTIVA	€ 5.774.033	€ 5.678.465

	Balans per	Balans per
PASSIVA	31-12-2017	31-12-2016
EIGEN VERMOGEN		
I - Algemene reserves	€ 1.125.452	€ 1.112.445
II - Bestemmingsreserves	€ 580.939	€ 791.336
IIIa - Bestemmingsfonds OCW	€ 80.540	€ 80.540
IIIb - Egalisatiereserve gemeente Den Haag	€ 311.376	€ 311.376
IV - Overige bestemmingsfondsen	€ 0	€ 0
Totaal eigen vermogen	€ 2.098.306	€ 2.295.697
V - VOORZIENINGEN		
MJOP Koninklijke Schouwburg	€ 321.223	€ 185.611
MJOP Theater aan het Spui	€ 77.790	€ 13.531
MJOP De studio's	€ 53.587	€ 106.734
Toekomstige lasten ex-werknemers	€ 235.967	€ 275.156
Totaal voorzieningen	€ 688.567	€ 581.032
VI - LANGLOPENDE SCHULDEN		
Leningen o/g	€ 105.424	€ 354.650
Egalisatie investeringssubsidies	€ 64.202	€ 70.213
Totaal langlopende schulden > 1 jaar	€ 169.626	€ 424.863
VII KORTLOPENDE SCHULDEN		
Kortlopende schulden	€ 1.448.035	€ 1.148.696
Overlopende passiva	€ 1.369.498	€ 1.228.177
Totaal kortlopende schulden < 1 jaar	€ 2.817.534	€ 2.376.873
TOTAAL PASSIVA	€ 5.774.033	€ 5.678.465

Staat van baten en lasten Het Nationale Theater

	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
A. OPBRENGSTEN			
A1 Publieksinkomsten	€ 3.677.290	€ 3.599.000	€ 3.691.536
A2 Sponsorinkomsten	€ 0	€ 0	€ 18.500
A3 Overige directe inkomsten	€ 99.757	€ 16.000	€ 6.791
A4 Diverse inkomsten	€ 845.110	€ 779.000	€ 560.712
A5 Bijdragen uit private middelen	€ 491.181	€ 139.000	€ 323.246
	€ 5.113.338	€ 4.533.000	€ 4.600.785
B. SUBSIDIES			
B1 Ministerie OCW	€ 3.345.773	€ 3.298.000	€ 3.251.906
B2 Gemeente Den Haag	€ 8.918.004	€ 8.738.000	€ 8.689.097
B3 Overige subsidies	€ 192.766	€ 0	€ 295.776
	€ 12.456.543	€ 12.036.000	€ 12.236.779
TOTAAL BATEN	€ 17.569.881	€ 16.569.000	€ 16.837.564
C. BEHEERLASTEN			
C1 Beheerlasten personeel	€ 1.700.310	€ 1.587.000	€ 1.384.790
C2 Beheerlasten materieel: huisvestingskosten	€ 2.116.598	€ 2.287.000	€ 2.161.616
C3 Beheerlasten materieel: bureaukosten	€ 553.877	€ 522.000	€ 663.165
C4 Beheerlasten materieel: algemene publiciteitskosten	€ 354.363	€ 279.000	€ 226.279
	€ 4.725.148	€ 4.675.000	€ 4.435.849
D. ACTIVITEITENLASTEN			
D1 Activiteitenlasten personeel	€ 8.599.879	€ 8.116.000	€ 7.569.176
D2 Activiteitenlasten materieel: uitvoeringskosten productie	€ 1.672.914	€ 1.630.000	€ 1.268.093
D3 Activiteitenlasten materieel: uitvoeringskosten programmering	€ 2.354.882	€ 2.122.000	€ 2.710.245
D4 Activiteitenlasten materieel: kosten educatie	€ 212.202	€ 83.000	€ 101.843
	€ 12.839.877	€ 11.951.000	€ 11.649.357
TOTAAL LASTEN	€ 17.565.025	€ 16.626.000	€ 16.085.206
Rentebaten	€ 3.293	€ 10.000	€ 8.121
Rentelasten	€ 8.804	€ 3.000	€ 12.204
	-€ 5.511	€ 7.000	-€ 4.083
Resultaat en gift Hicarest BV	€ 33.165	€ 50.000	€ 44.133
Fusiekosten	-€ 229.900	-€ 230.000	-€ 392.143
EXPLOITATIERESULTAAT	-€ 197.391	-€ 230.000	€ 400.264
Vrijval van reserve fusiekosten	€ 230.000	€ 230.000	€ 140.768
Vrijval bestemmingsreserve voor investeringen (Licht & Geluid)	€ 3.924	€ 0	€ 3.924
Vrijval bestemmingsreserve voor investeringen (Tribune)	€ 5.672	€ 0	€ 5.672
Vrijval bestemmingsreserve internationale programmering	€ 3.966	€ 0	€ 0
RESULTAAT NA VRIJVAL	€ 46.171	€ 0	€ 550.628

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De activiteiten van Het Nationale Theater richten zich op het programmeren en produceren van volwassen-jeugdtheatervoorstellingen, het uitvoeren van educatieve activiteiten en fundingsactiviteiten. De 100% deelneming van Het Nationale Theater genaamd Hocarest B.V. exploiteert de horeca in de Koninklijke Schouwburg en De Studio's en commerciële evenementen op alle locaties.

Continuïteit en risico's

Deze jaarrekening is opgesteld vanuit een continuïteitsveronderstelling. Het Nationale Theater onderkent daarbij een aantal risico's, welke beschreven staan in het hoofdstuk Bedrijfsvoering van het bestuursverslag.

Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde verslaggevingsgegevensgrondslagen. Het Nationale Theater volgt de richtlijn 640 voor organisaties zonder winstoogmerk. Daarbij is de jaarrekening opgesteld met inachtneming van de richtlijnen die gelden vanuit onze subsidieverstrekkers gemeente Den Haag en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

In de jaarrekening is als grondslag voor waardering en resultaatbepaling de historische uitgaafprijs gehanteerd. De posten in de balans zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Daar waar nodig zijn ten behoeve van het inzicht de vergelijkende cijfers aangepast.

Grondslagen van waardering

Voor zover niet anders vermeld zijn de posten van de balans opgenomen voor de nominale waarde. Waar nodig is rekening gehouden met een voorziening voor oninbaarheid.

Immateriële en Materiële vaste activa

De vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen volgens vaste percentages van de aanschafwaarden. De afschrijvingspercentages zijn vastgesteld op basis van de verwachte economische gebruiksduur. Er wordt afgeschreven in het jaar waarin de investering in gebruik is genomen.

De immateriële en materiële vaste activa worden lineair afschrijvingen. Hierbij wordt uitgegaan van de verwachte levensduur. Standaard hanteren we de volgende standaardafschrijvingstermijnen:

- Vaste inrichting 10 jaar
- Machines en installaties 5 of 10 jaar
- Inventarissen 5 of 10 jaar
- Immateriële vaste activa en ICT investeringen 3 of 5 jaar

Bij aanschaf kan worden afgeweken van bovengenoemde standaardtermijnen op basis van een inschatting van de economische levensduur. Investerings tot een bedrag van € 500 worden niet geactiveerd, maar direct als kosten genomen.

Financiële vaste activa

Het Nationale Theater heeft een 100% deelneming in Hocarest B.V. te Den Haag. De deelneming wordt gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde. Het resultaat uit de deelneming komt overeen met het aandeel in het resultaat van het boekjaar van Hocarest B.V. Bij een negatieve waarde van de deelneming wordt een voorziening gevormd.

Voorzieningen

De voorziening toekomstige lasten voor ex-werknemers betreft een voorziening voor de geraamde verplichtingen uit hoofde van boven – en nawettelijke WW aanspraken. Deze voorziening is eind 2014 gevormd op het moment van beëindiging van de arbeidsovereenkomst met een werknemer die aanspraak maakte op de voor hem geldende boven – en nawettelijke WW aanspraken. De hoogte van de voorziening is bepaald op de op dat moment gemaakte inschatting van de toekomstige lasten rekening houdend met een kans van herintreden van 15%.

De hoogte van de voorzieningen meerjaren onderhoudsplanningen wordt bepaald op basis van de benodigde toekomstige onderhoudsuitgaven volgend uit de meerjaren onderhoudsplanningen.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en diensten en de kosten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Alle directe kosten en opbrengsten van de horeca-activiteiten komen ten laste dan wel ten gunste van Hocarest B.V. Uit hoofde van de onderlinge dienstverlening tussen Het Nationale Theater en Hocarest B.V. zijn de kosten verrekend voor zover deze betrekking hebben op personeelslasten, huisvestingslasten, automatiseringslasten en overige kantoorkosten.

Vergelijkende cijfers 2016

De vergelijkende cijfers zijn tot stand gekomen door het samenvoegen van de balansposten en baten en lasten van de vier rechtsvoorgangers van Het Nationale Theater en het elimineren van de onderling in rekening gebrachte opbrengsten en kosten. Daarnaast zijn sommige posten anders gerubriceerd omdat hierbij de verschillende entiteiten anders mee om werd gegaan. Bij een aantal specificaties zijn geen vergelijkende cijfers opgenomen door het ontbreken van informatie in de oude administraties.

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreft voor het overgrote deel de kosten voor de oorspronkelijke ontwikkeling en inrichting van het planningspakket, het ticketingsysteem en de website. De aanpassingen die zijn gemaakt in 2017 ten behoeve van de samenvoeging van de diverse software is niet geactiveerd omdat deze uitgaven niet kunnen worden aangemerkt als investering maar als uitgaven benodigd voor de instandhouding van de functionaliteit. Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt:

Verloop van de immateriële vaste activa	2017	2016
Aanschafwaarde	€ 214.867	€ 214.867
Cumulatieve afschrijvingen	€ 80.881	€ 41.152
Boekwaarde 1 januari	€ 133.986	€ 173.715
Investeringen	€ 0	€ 0
Desinvesteringen	€ 0	€ 0
Afschrijvingen	€ 39.727	€ 39.729
Aanschafwaarde	€ 214.867	€ 214.867
Cumulatieve afschrijvingen	€ 120.608	€ 80.881
Boekwaarde 31 december	€ 94.259	€ 133.986

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreft de investeringen in gebouwen, theatertechniek en ICT & telefonie en inventaris. Het totaal geïnvesteerde bedrag is te opzichte van ultimo 2016 vrijwel gelijk gebleven. De komende jaren zal met name in de theatertechniek extra geïnvesteerd gaan worden om de artistieke wensen te kunnen bedienen.

Verloop van de materiële		Theater -	ICT en			
Vaste activa (x € 1,-)	Gebouwen	techniek	telefonie	Inventaris	Totaal	Totaal
	2017	2017	2017	2017	2017	2016
Aanschafwaarde	€ 1.088.653	€ 2.082.372	€ 379.879	€ 477.202	€ 4.028.106	€ 3.699.421
Cumulatieve afschrijvingen	€ 530.236	€ 1.096.014	€ 235.289	€ 279.152	€ 2.140.691	€ 1.915.009
Boekwaarde 1 januari	€ 558.417	€ 986.358	€ 144.590	€ 198.050	€ 1.887.415	€ 1.784.412
Investeringen	€ 8.252	€ 167.494	€ 57.171	€ 52.470	€ 285.387	€ 358.803
Desinvesteringen (aanschaf)	€ 0	€ 5.350	€ 0	€ 3.545	€ 8.895	€ 0
Desinvesteringen (afschrijving)	€ 0	€ 5.350	€ 0	€ 3.545	€ 6.042	€ 0
Afschrijvingen	€ 47.214	€ 154.995	€ 40.889	€ 39.150	€ 279.395	€ 255.799
Aanschafwaarde	€ 1.096.905	€ 2.244.516	€ 437.050	€ 526.127	€ 4.304.598	€ 4.058.224
Cumulatieve afschrijvingen	€ 577.450	€ 1.245.659	€ 276.178	€ 314.757	€ 2.414.044	€ 2.170.808
Boekwaarde 31 december	€ 519.455	€ 998.857	€ 160.872	€ 211.370	€ 1.890.554	€ 1.887.416

In 2017 is er voor een bedrag van € 285.000 geïnvesteerd in materiële vaste activa. De investeringen die zijn gedaan gedurende 2017 zijn als volgt te specificeren:

Investeringen in materiële vaste activa	2017
Gebouwen	
Installaties	€ 8.252
Theatertechniek	
Audio visueel	€ 41.900
Geluid	€ 95.656
Gereedschap	€ 19.341
Licht	€ 3.814
Rigging	€ 4.413
Vloeren en tribunes	€ 2.369
	€ 167.493
ICT en telefonie	
Hardware	€ 45.220
Telefooninstallatie	€ 11.951
	€ 57.171
Inventaris	
Horeca inventaris	€ 14.026
Inventaris kostuumatelier	€ 2.144
Investeringen vergadermeubilair	€ 17.031
Kantoorinventaris	€ 781
Keuken Zaal 3	€ 18.489
	€ 52.471
	€ 285.387

Financiële vaste activa

Onder de post financiële vaste activa is de financiële verhouding met de 100% deelneming Hocarest B.V. opgenomen.

Gegevens Hocarest B.V.	2017
Statutaire vestigingsplaats	Den Haag
KvK-nummer	27021414
Oprichtingsdatum	21 augustus 1933
Eigen vermogen ultimo boekjaar	€ 33.729
Kapitaalinbreng Stichting Het Nationale Theater	€ 680
Omzet	€ 1.068.515
Resultaat	€ 14.267
Lening van Stichting Het Nationale Theater	€ 141.098
Aantal personeelsleden in dienst	42
Wijze van consolidatie	Integraal

Het Nationale Theater financiert het werkkapitaal van Hocarest B.V. Over de lening aan Hocarest B.V. is over 2017 1,92% rente verrekend (2016: 2,06%).

De mutaties in de balansposten betreffende Hocarest B.V. zijn als volgt:

Financiële vaste activa	2017	2016
Deelneming Hocarest B.V.		
Stand per 1 januari	€ 19.614	€ 0
Resultaat Hocarest B.V.	€ 14.267	€ 19.614
Stand per 31 december	€ 33.881	€ 19.614
Lening aan Hocarest B.V.		
Stand per 1 januari	€ 50.568	€ 152.558
Mutaties boekjaar	€ 90.530	-€ 101.990
Stand per 31 december	€ 141.098	€ 50.568
	€ 174.979	€ 70.182

Vorraden

Onderhanden producties

De onderhanden producties betreft de geactiveerde voorbereidingskosten en marketingkosten van producties. Deze kosten worden genomen naar rato van de voortgang van de uitvoeringen. Het verloop van de onderhanden producties is als volgt:

Verloop onderhanden producties	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 149.243	€ 176.947
Investerings boekjaar	€ 2.816.001	€ 2.494.663
Overboeking naar activiteitenlasten	-2.809.568	-2.522.366
	€ 155.676	€ 149.243

Ultimo 2017 zijn is de productie **The Nation** in uitvoering, maar nog niet gereed. Voor deze productie én de toekomstige producties staat ultimo 2017 een bedrag geactiveerd van € 156.000.

Specificatie van de geactiveerde productiekosten:

Specificatie onderhanden werk producties	2017	2016
Producties HNT		
Race	€ 0	€ 6.842
Ondertussen in Casablanca	€ 0	€ 31.767
Jeanne D'Arc	€ 0	€ 57.813
Tasso	€ 0	€ 3.190
Lord of the Flies	€ 0	€ 19.890
The Nation	€ 8.387	€ 1.939
Helse Komedie	€ 0	€ 7.220
Shakespeare	€ 0	€ 2.095
Mona	€ 0	€ 1.164
Don Quichot	€ 0	€ 2.383
Klaas	€ 0	€ 1.439
Overige producties	€ 0	€ 9.000
De 2 Korea's	€ 23.713	€ 0
Othello	€ 38.678	€ 4.500
De oresteia	€ 57.296	€ 0
Melk & Dadels	€ 265	€ 0
Ondine	€ 396	€ 0
Metropolis I	€ 1.162	€ 0
Zaligheid	€ 2.000	€ 0
Robotje	€ 9.501	€ 0
Bloedlink	€ 13.344	€ 0
De Vrekkin	€ 467	€ 0
Revolutions	€ 467	€ 0
	€ 155.676	€ 149.243

In bijlage 4 is een specificatie opgenomen van het verloop van het onderhanden werk producties 2017 per productie.

Vorderingen

De specificatie van de vorderingen is als volgt:

Vorderingen	2017	2016
Debiteuren	€ 474.483	€ 261.465
Belastingvorderingen	€ 253.783	€ 275.267
Te vorderen borgsommen	€ 42.606	€ 39.075
Voorschotten	€ 11.038	€ 31.507
Te ontvangen fondsbijdragen	€ 28.200	€ 39.418
Vorderingen op gemeente Den Haag	€ 48.339	€ 22.562
Overige vorderingen	€ 76.336	€ 57.937
	€ 934.785	€ 727.231

De belastingvorderingen betreft te vorderen omzetbelasting. De te vorderen borgsommen betreft met name de waarborgsom op de huur van het decoratier. Voorschotten betreft vooral de werkvoorschotten van productiemedewerkers. De vorderingen op de gemeente Den Haag betreft voor € 39.000 een onterecht uitgevoerde incasso en voor € 45.000 nog te ontvangen subsidies (Subsidie Wijksafari: ABBA/VL/11790 (€ 40.000) + 10% Subsidie Spuiplein: ABB/VL/8790 (€ 5.000)).

Overlopende activa

De overlopende activa betreft met name kosten die in 2017 betaald zijn, maar betrekking hebben op 2018.

Vorderingen	2017	2016
Vooruitbetaalde kosten	€ 75.037	€ 104.743
Nog te factureren bedragen	€ 26.256	€ 36.319
Overige overlopende activa	€ 0	€ 843
	€ 101.293	€ 141.905

Liquide middelen

De liquide middelen zijn ten opzichte van het boekjaar 2016 iets gedaald. De niet direct benodigde liquide middelen worden op spaarrekeningen aangehouden en niet belegd. De tegoeden op de spaarrekeningen zijn direct opeisbaar.

Liquide middelen	2017	2016
Bank - lopende rekeningen	€ 570.936	€ 1.103.681
Bank - spaarrekeningen	€ 1.845.672	€ 1.451.184
Kas	€ 6.032	€ 13.638
	€ 2.422.640	€ 2.568.503

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van Het Nationale Theater is opgebouwd uit een gesubsidieerd vermogen en een ongesubsidieerd vermogen. Het ongesubsidieerde vermogen is opgebouwd vanuit de niet gesubsidieerde activiteiten van Het Nationale Theater. Dit zijn de activiteiten die zijn ondergebracht in Hocreast B.V. en het resultaat uit funding (voorheen de opbrengsten uit het fonds KS|NT) en sponsoring.

De specificatie van het eigen vermogen is als volgt:

Eigen vermogen	2017	2016
Gesubsidieerd vermogen		
Algemene reserve gesubsidieerd	€ 766.896	€ 757.855
Stichtingskapitaal	€ 90	€ 90
Egalisatiereserve gemeente Den Haag	€ 311.376	€ 311.376
Bestemmingsreserve producties onvoorzien	€ 66.582	€ 50.000
Bestemmingsreserve voor investeringen (Licht & Geluid)	€ 148.167	€ 152.091
Bestemmingsreserve voor investeringen (Tribunes)	€ 60.579	€ 66.251
Bestemmingsfonds OCW restant subsidie 2013-2016	€ 80.540	€ 80.540
Bestemmingsreserve fusie	€ 0	€ 230.000
	€ 1.434.230	€ 1.648.203
Ongesubsidieerd vermogen		
Algemene reserve niet-gesubsidieerd	€ 358.466	€ 354.500
Bestemmingsreserve programma's	€ 127.124	€ 121.598
Bestemmingsreserve internationale programmering	€ 31.020	€ 29.459
Bestemmingsreserve educatie	€ 80.125	€ 74.598
Bestemmingsreserve bijzondere producties	€ 55.752	€ 55.751
Bestemmingsreserve Guido de Moorprijs	€ 11.588	€ 11.588
	664.076	647.494
	€ 2.098.306	€ 2.295.697

Algemene reserve gesubsidieerd

Verloop van de algemene reserve gesubsidieerd	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 757.855	€ 486.103
Exploitatiesaldo gesubsidieerde activiteiten	-€ 230.555	€ 322.696
Uit bestemmingsreserve fusie	€ 230.000	€ 140.768
Uit bestemmingsreserve voor investeringen (Licht & Geluid)	€ 3.924	€ 3.924
Uit bestemmingsreserve voor investeringen (Tribune)	€ 5.672	€ 5.672
Naar bestemmingsreserve fusie	€ 0	-€ 70.768
Naar bestemmingsreserve producties onvoorzien	€ 0	-€ 50.000
Naar bestemmingsfonds OCW restant subsidie 2013-2016	€ 0	-€ 80.540
Stand per 31 december	€ 766.896	€ 757.855

Egalisatiereserve gemeente Den Haag

Verloop van de egalisatiereserve gemeente Den Haag	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 311.376	€ 349.258
Mutatie vanuit resultaatverdeling	€ 0	-€ 37.882
Stand per 31 december	€ 311.376	€ 311.376

Bestemmingsreserve producties onvoorzien

Verloop van de bestemmingsreserve producties onvoorzien	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 50.000	0
Uit algemene reserve gesubsidieerd	€ 0	50.000
Naar algemene reserve gesubsidieerd	€ 0	0
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	€ 16.582	0
Stand per 31 december	€ 66.582	50.000

Vanuit het resultaat 2016 is voor onvoorziene productiekosten een reserve gevormd. In 2018 zal een het overgrote deel van deze reserve worden gebruikt ter dekking van de onrendabele producties.

Bestemmingsreserve voor investeringen (Licht & Geluid)

Verloop van de bestemmingsreserve voor investeringen (Licht & Geluid)	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 152.091	€ 156.015
Mutatie vanuit resultaatverdeling	-€ 3.924	-€ 3.924
Stand per 31 december	€ 148.167	€ 152.091

Bestemmingsreserve voor investeringen (Tribunes)

Verloop van de bestemmingsreserve voor investeringen (Tribunes)	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 66.251	€ 71.923
Mutatie vanuit resultaatverdeling	-€ 5.672	-€ 5.672
Stand per 31 december	€ 60.579	€ 66.251

Bestemmingsfonds OCW restant subsidie 2013-2016

Verloop van het bestemmingsfonds OCW restant subsidie 2013-2016	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 80.540	€ 0
Uit algemene reserve gesubsidieerd	€ 0	€ 80.540
Stand per 31 december	€ 80.540	€ 80.540

Vanuit het resultaat 2016 van het Nationale Toneel is het overgebleven vermogen uit de vorige subsidieperiode bestemd voor de tekorten op productie voor de jaren 2017-2020. In 2018 wordt een derde vanuit deze voorziening verbruikt ter dekking van de kosten van de onrendabele producties.

Bestemmingsreserve fusie

Verloop van de bestemmingsreserve fusie	2017	2016
Stand per 1 januari	230.000	300.000
Uit algemene reserve gesubsidieerd	0	70.768
Naar algemene reserve gesubsidieerd	-230.000	-140.768
Stand per 31 december	0	230.000

Vanuit het resultaat 2015 en 2016 is een reserve gevormd ter dekking van de eenmalige fusiekosten. In 2017 is de gehele reserve benut. Een specificatie van de fusiekosten is opgenomen in de toelichting op de staat van baten en lasten.

Algemene reserve niet-gesubsidieerd

Verloop van de algemene reserve niet-gesubsidieerd	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 354.500	451.006
Exploitatiesaldo niet-gesubsidieerde activiteiten	€ 33.165	118.195
Uit bestemmingsreserve Guido de Moor	€ 0	2.704
Naar bestemmingsreserve programma's	-€ 5.527	-74.597
Uit bestemmingsreserve internationale programmering	€ 3.966	0
Naar bestemmingsreserve internationale programmering	-€ 5.527	-12.459
Naar bestemmingsreserve educatie	-€ 5.527	-74.597
Naar bestemmingsreserve bijzondere producties	€ 0	-55.752
Naar bestemmingsreserve producties onvoorzien	-€ 16.582	0
Stand per 31 december	358.466	354.500

Bestemmingsreserve programma's

Verloop van de bestemmingsreserve programma's	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 121.597	€ 47.000
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	€ 5.527	€ 74.597
Stand per 31 december	€ 127.124	€ 121.597

Vanuit het resultaat en vanuit het overgekomen vermogen van het Fonds KS|NT is in het verleden voor programma's (voorheen "bijzondere programmering" een reserve gevormd. In 2018 zal een deel van de programmakosten ten laste van deze reserve worden gebracht.

Bestemmingsreserve internationale programmering

Verloop van de bestemmingsreserve internationale programmering	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 29.459	€ 17.000
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	€ 5.527	€ 12.459
Naar algemene reserve niet-gesubsidieerd	-€ 3.966	€ 0
Stand per 31 december	€ 31.020	€ 29.459

Ten laste van de bestemmingsreserve internationale programmering is in 2017 de kosten van de voorstelling Lea's Hochzeit gebracht. Aangezien deze voorstelling wegens overmacht aan kant van de bespeler geannuleerd moest worden waren deze kosten aanzienlijk lager dan voorzien.

Bestemmingsreserve educatie

Verloop van de bestemmingsreserve educatie	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 74.598	€ 0
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	€ 5.527	€ 74.598
Stand per 31 december	€ 80.125	€ 74.598

Vanuit het resultaat 2016 en vanuit het overgekomen vermogen van het Fonds KS|NT is voor educatie een reserve gevormd. In 2018 zal een deel van de kosten van een aantal educatieve projecten ten laste van deze reserve worden gebracht. Dit betreft met name projecten waar voorheen het fonds KS|NT ook een bijdrage aan deed.

Bestemmingsreserve bijzondere producties

Verloop van de bestemmingsreserve bijzondere producties	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 55.752	€ 0
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	€ 0	€ 55.752
Stand per 31 december	€ 55.752	€ 55.752

Vanuit het resultaat 2016 is voor bijzondere producties een reserve gevormd. In 2018 zal een deel van de kosten van innovatieve zomerproductie Ondine ten laste van deze reserve worden gebracht.

Bestemmingsreserve Guido de Moorprijs

Verloop van de bestemmingsreserve Guido de Moorprijs	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 11.588	€ 14.292
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	€ 0	-€ 2.704
Stand per 31 december	€ 11.588	€ 11.588

Voor de kosten van de uitreiking van de Guido de Moorprijs is een bestemmingsreserve gevormd. De Guido de Moorprijs werd jaarlijks uitgereikt aan jonge talentvolle acteurs van het NT door het Fonds KS|NT. In 2017 is er geen prijs uitgereikt. In 2018 zal worden bezien in welke vorm deze prijs zal worden voortgezet.

Voorzieningen

Voorzieningen meerjaren onderhoudsplanningen

Voor de locaties Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en de Studio's zijn voorzieningen gevormd ter egalisatie van de onderhoudslasten. Als huurder van deze gemeentelijke accommodaties ontvangen wij voor het "gebruikersonderhoud" subsidiebedragen van de gemeente Den Haag die wij doteren aan de voorzieningen. In 2017 is de onderhoudsplanning van de Koninklijke Schouwburg herijkt en is er voor Theater aan het Spui en de Studio's een nieuwe meerjaren onderhoudsplanning opgesteld. Deze onderhoudsplanningen en de impact op de hoogte van de benodigde bijdrage van de gemeente wordt momenteel besproken met de gemeente Den Haag. In 2017 is geen dotatie gedaan voor de studio's omdat hiermee in de begroting 2017 nog geen rekening was gehouden. Bij de rechtsvoorganger die de Studio's huurde werden de jaarlijkse onderhoudsuitgave als last genomen. Met het opstellen van de meerjaren onderhoudsplanning is tevens een planning opgesteld waarin de jaarlijkse onderhoudslast vanuit de exploitatie gedoteerd gaat worden in de voorziening.

Verloop van de voorzieningen					
meerjaren onderhoudsplanningen	KS	TAHS	Studio's	Totaal	Totaal
	2017	2017	2017	2017	2016
Stand 1 januari	€ 185.611	€ 13.531	€ 106.734	€ 305.876	€ 301.222
Dotatie voorziening	€ 299.201	€ 73.273	€ 0	€ 372.474	€ 379.278
Onderhoudsuitgaven	-€ 163.589	-€ 9.014	-€ 53.147	-€ 225.750	-€ 374.624
Stand per 31 december	€ 321.223	€ 77.790	€ 53.587	€ 452.600	€ 305.876

De specificatie van het uitgevoerde onderhoud is als volgt:

Specificatie van de				
onderhoudsuitgaven	KS	TAHS	Studio's	Totaal
	2017	2017	2017	2017
Bouwdeel:				
Voorgebouw	€ 35.665	€ 881	€ 19.271	€ 55.817
Zaal	€ 7.615	€ 919	€ 16.573	€ 25.107
Gevels & installaties	€ 51.640	€ 7.214	€ 8.448	€ 67.302
Toneel	€ 13.485	€ 0	€ 0	€ 13.485
Oudbouw	€ 4.852	€ 0	€ 0	€ 4.852
Contracten	€ 50.332	€ 0	€ 8.855	€ 59.187
Stand per 31 december	€ 163.589	€ 9.014	€ 53.147	€ 225.750

Voorziening toekomstige lasten ex-werknemers

De voorziening toekomstige lasten voor ex-werknemers betreft een voorziening voor de geraamde verplichtingen uit hoofde van boven – en nawettelijke WW aanspraken. Doordat in 2017 minder aanspraak is gemaakt op de voorziening dan verwacht kon een deel van de voorziening vrijvallen ten gunste van het resultaat. Deze voorziening is eind 2014 gevormd op het moment van beëindiging van de arbeidsovereenkomst met een werknemer die aanspraak maakte op de voor hem geldende boven – en nawettelijke WW aanspraken. De hoogte van de voorziening is bepaald op de op dat moment gemaakte inschatting van de toekomstige lasten rekening houdend met een kans van herintreden van 15%. Er zijn op dit moment geen nieuwe gegevens beschikbaar die kunnen leiden tot een andere inschatting, dus voorzichtigheidshalve wordt deze voorziening gehandhaafd op basis van de oorspronkelijke berekening.

Verloop van de voorziening toekomstige lasten ex-werknemers	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 275.156	€ 314.837
Dotatie/vrijval voorziening	-€ 35.149	-€ 32.238
Kosten ex-werknemers	-€ 4.040	-€ 7.443
Stand per 31 december	€ 235.967	€ 275.156

Langlopende schulden

Primo 2017 waren er twee langlopende schulden bij Het Nationale Theater. Voor de financiering van de verbouwing van de Kerkstraat is in 2013 een lening afgesloten met fonds 1818. De lening had een hoofdsom van € 300.000, een looptijd van 10 jaar en een rentepercentage van 3,5%. Gezien de goede liquiditeitspositie van Het Nationale Theater is in 2017 deze lening finaal afgelost. De tweede lening is ook van Fonds 1818 en is aangegaan per 1 mei 2013 ter financiering van de aanschaf van tribunes en zaalvloeren van Zaal 1 en Zaal 2 van locatie Theater aan het Spui. Dit betreft een annuïtaire lening met een hoofdsom van € 200.000, een looptijd van 10 jaar en een rentecoupon van 2,5%.

Verloop van de langlopende schulden	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 354.650	€ 403.554
Aflossingen	-€ 249.226	-€ 48.904
Stand per 31 december	€ 105.424	€ 354.650

Egalisatie investeringssubsidies

Uit de investeringssubsidies valt jaarlijks een gedeelte vrij ten gunste van het resultaat. Deze vrijval vindt lineair plaats over een periode van 15 jaar.

Verloop van de langlopende schulden	2017	2016
Stand per 1 januari	€ 70.213	€ 76.224
Aflossingen	-€ 6.011	-€ 6.011
Stand per 31 december	€ 64.202	€ 70.213

Kortlopende schulden

De specificatie van de kortlopende schulden is als volgt:

Kortlopende schulden	2017	2016
Crediteuren	€ 545.046	€ 393.811
Belastingsschulden	€ 259.142	€ 282.655
Schulden aan personeel - reservering vakantietoelage	€ 307.546	€ 268.340
Schulden aan personeel - reservering vakantiedagen	€ 152.723	€ 123.693
Schulden aan personeel	€ 105.666	€ 33.464
Schulden aan pensioenfondsen	€ 0	€ 17.220
Overige kortlopende schulden	€ 77.912	€ 29.513
	€ 1.448.035	€ 1.148.696

De reservering van de vakantietoeslag en vakantiedagen is hoger dan vorig boekjaar door meer medewerkers in dienst en een oplopend saldo vakantie-uren. De overige schulden aan personeel betreft met name een nog te betalen transitievergoeding. De overige kortlopende schulden betreft onder andere de aflossing van € 20.000 van de langlopende lening die gaat vervallen in 2018 en de uitgegeven waardebonnen aan bezoekers bij het retour geven van tickets van € 51.000.

Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	2017	2016
Vooruit ontvangen recettes	€ 850.442	678.771
Vooruit ontvangen fondsbijdragen	€ 83.730	217.846
Vooruit ontvangen subsidies	€ 95.243	€ 0
Nog te ontvangen facturen	€ 333.066	€ 324.744
Overige vooruit ontvangen bedragen	€ 7.017	€ 6.816
	€ 1.369.498	€ 1.228.177

De vooruit ontvangen recettes betreft de ontvangen opbrengsten van verkochte tickets van voorstellingen die plaats gaan vinden in 2018. De toename wordt veroorzaakt doordat er aanzienlijk meer tickets verkocht waren voor toekomstige voorstellingen dan vorig jaar.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huur gebouwen

Het Nationale Theater heeft voor de locaties Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui, de Studio's, Zaal 3 en het Nationale Decoratelier huurcontracten afgesloten. De locaties Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en de Studio's worden gehuurd van de gemeente Den Haag en dit betreffen overeenkomsten voor onbepaalde tijd. De totale huursom van deze locaties bedraagt € 799.600 per jaar. Het huurcontract voor Zaal 3 kent een bepaalde looptijd van 1 jaar en wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd per 30 juni en de opzegtermijn is 4 maanden. Het jaarlijkse huurbedrag is € 41.300. Het huurcontract voor het Nationale Decoratelier kent een bepaalde looptijd van 5 jaar met de mogelijkheid de overeenkomst telkens te verlengen met 5 jaar. De huidige huurperiode loopt af op 15 april 2020 en de opzegtermijn is 12 maanden. Het jaarlijkse huurbedrag is € 128.200 en de totale verplichting van het huurcontract is € 294.000.

Verhuur gebouwen

Een aantal ruimtes in onze gebouwen wordt verhuurd aan derden. In totaal zijn er 6 lopende huurcontracten. De totale jaarlijkse huursom bedraagt € 106.500.

Aangegane verplichtingen

In 2017 is geïnvesteerd in de geluidsinstallatie van locatie de Studio's en een spuitcabine in het decoratelier. Voor deze investeringen zijn ultimo 2017 nog niet alle facturen ontvangen. Voor de geluidsinstallatie staat ultimo 2017 een verplichting open van € 37.952 en voor de spuitcabine € 10.010.

Erfpachtovereenkomst Kerkstraat

Het Nationale Theater heeft met de gemeente Den Haag een erfpachtovereenkomst lopen. De erfpacht is eeuwigdurend uitgegeven en betreft een perceel grond met de daarop aanwezige opstallen gelegen aan de Kerkstraat 11 en 13. De canon is geheel en eeuwigdurend afgekocht. In de overeenkomst is vastgelegd dat de grond bestemd is voor bebouwing met een theater, een en ander met daarbij behorende bijgebouwen, open terreinen en bergingen. Vervreemding van het recht van erfpacht of ter beschikking stelling van het recht aan derden kan slechts plaatsvinden na goedkeuring van de gemeente Den Haag. Hierbij heeft de gemeente Den Haag het eerste recht op terugkoop tegen een bedrag van € 0,45 verhoogd met een vergoeding voor de meerwaarde als gevolg van de door Het Nationale Theater gedane investeringen. De meerwaarde zal door taxatie worden bepaald.

Fiscale eenheid

Hocarest B.V. en Stichting Het Nationale Theater vormen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Hierdoor zijn beide entiteiten hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake omzetbelasting van de fiscale eenheid.

Toelichting op de staat van baten en lasten

A Opbrengsten

A1 Publieksinkomsten

A1 Publieksinkomsten	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Opbrengsten programmering en educatie	€ 2.214.397	€ 2.083.000	€ 2.494.107
Publieksinkomsten producties HNT	€ 1.096.351	€ 1.163.000	€ 794.828
Publieksinkomsten producties NTjong	€ 196.630	€ 156.000	€ 171.732
Toeslagen programmering	€ 121.215	€ 110.000	€ 143.866
Overige publieksinkomsten	€ 48.697	€ 87.000	€ 87.003
	€ 3.677.290	€ 3.599.000	€ 3.691.536

De publieksinkomsten bedragen in totaal € 3.677.000, dit betreft voor € 2.737.000 publieksinkomsten in Den Haag en voor € 941.000 publieksinkomsten buiten Den Haag.

Opbrengsten programmering en educatie

De opbrengsten programmering en educatie zijn vrijwel gelijk aan vorig boekjaar en hoger dan begroot. In de begroting was geen rekening gehouden met een deel van de educatieopbrengsten omdat deze bij het opstellen van de begroting nog onzeker waren. De opbrengsten programmering en educatie over 2017 zijn als volgt te specificeren.

A1 Publieksinkomsten - specificatie opbrengsten en educatie	Realisatie
	2017
Recettes programmering	€ 1.780.045
Recettes schoolvoorstellingen programmering	€ 51.897
Verhuuropbrengsten programmering	€ 206.385
Opbrengsten educatie	€ 176.070
	€ 2.214.397

De verdeling van de recettes programmering over de diverse genres is als volgt:

Publieksinkomsten producties

Voor de verschillen tussen de realisatie en begroting wordt verwezen naar publieksinkomsten per productie hierna. Ten opzichte van de realisatie 2016 zijn er met name bij de producties HNT grote verschillen. Deze verschillen worden vooral veroorzaakt door meer voorstellingen.

A1 Publieksinkomsten - specificatie producties	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Publieksinkomsten producties HNT	€ 1.096.352	€ 1.163.000	€ 794.828
Publieksinkomsten binnenland	€ 1.092.579	€ 1.163.000	€ 784.828
Recette	€ 46.279	€ 30.000	€ 6.949
Uitkoop	€ 122.754	€ 120.000	€ 65.633
Partage	€ 923.546	€ 1.013.000	€ 712.246
Publieksinkomsten buitenland	€ 3.773	€ 0	€ 10.000
Publieksinkomsten producties NTjong	€ 196.629	€ 156.000	€ 171.732
Publieksinkomsten binnenland	€ 180.669	€ 152.500	€ 165.202
Recette	€ 13.849	€ 10.000	€ 18.789
Uitkoop	€ 106.155	€ 75.000	€ 93.430
Partage	€ 60.665	€ 67.500	€ 52.983
Publieksinkomsten buitenland	€ 15.960	€ 3.500	€ 6.530
	€ 1.292.981	€ 1.319.000	€ 966.560

Publieksinkomsten per productie HNT

Het resultaat over 2017 ligt ruim € 57.000 lager dan begroot. De voorstelling Een Helse Komedie werd aanzienlijk slechter bezocht dan verwacht, waardoor er ook een aantal voorstellingen is geannuleerd. Ook de productie Het verzameld werk van William Shakespeare (ingekort) realiseerde aanzienlijk minder inkomsten dan verwacht, minder verkochte voorstellingen dan begroot, een aantal geannuleerde voorstellingen door ziekte van een acteur, doorschuif van een aantal voorstellingen naar 2018 en een lagere bezettingsgraad dan begroot.

De producties Race, Ondertussen in Casablanca én The Nation daarentegen trokken meer bezoekers dan begroot en realiseerden dan ook aanzienlijk hogere opbrengsten dan begroot.

Publieksinkomsten producties HNT	Realisatie	Begroot	Resultaat
	2017	2017	2017
Producties HNT			
Race	€ 137.356	€ 67.000	€ 70.356
Ondertussen in Casablanca	€ 62.734	€ 43.000	€ 19.734
Jeanne D'Arc	€ 169.558	€ 218.000	-€ 48.442
Tasso	€ 49.925	€ 72.000	-€ 22.075
Lord of the Flies	€ 58.544	€ 53.000	€ 5.544
The Nation	€ 351.493	€ 277.000	€ 74.493
Helse Komedie	€ 23.041	€ 80.000	-€ 56.959
Shakespeare	€ 207.728	€ 328.000	-€ 120.272
Revisor	€ 30.807	€ 25.000	€ 5.807
Urban Stories	€ 2.537	€ 0	€ 2.537
De laatste getuigen	€ 1.377	€ 0	€ 1.377
Studio Paradijs	€ 279	€ 0	€ 279
Halfweg	€ 972	€ 0	€ 972
	€ 1.096.352	€ 1.163.000	-€ 66.649

Publieksinkomsten per productie NTjong

De voorstellingen van NTjong leverden in 2017 ruim 25% meer recettes op dan begroot. De producties Klein Mannetje en Don Quichot waren begroot, wat een deel van dit resultaat verklaard. De productie Mona leverde meer op omdat er meer voorstellingen werden gespeeld en de hogere opbrengst van Ifigeneia is te danken aan een hoger aantal bezoekers dan begroot.

Publieksinkomsten producties NTjong	Realisatie	Begroot	Resultaat
	2017	2017	2017
Producties NTjong			
Mona	€ 23.046	€ 12.000	€ 11.046
Don Quichot	€ 13.977	€ 0	€ 13.977
Icarus	€ 7.298	€ 7.000	€ 298
Lord of the Flies	€ 31.524	€ 29.000	€ 2.524
Dun Meisje	€ 35.579	€ 43.000	-€ 7.421
Ifigeneia	€ 67.727	€ 54.000	€ 13.727
Klein Mannetje	€ 7.603	€ 0	€ 7.603
Urban Stories	€ 1.692	€ 0	€ 1.692
Klaas	€ 8.183	€ 11.000	-€ 2.817
	€ 196.629	€ 156.000	€ 40.629

Toeslagen programmering

De toeslagen programmering betreft de garderobetoeslag die wordt geheven bij voorstellingen in de Grote Zaal en de theatertoeslag die bij een aantal producties van toepassing is. Met deze theatertoeslag is in de begroting geen rekening gehouden, wat het verschil verklaard ten opzichte van de begroting. De toeslagen zijn in 2017 lager dan in 2016. Dit komt door een lager aantal bezoekers in de Grote Zaal.

Overige publieksinkomsten

De overige publieksinkomsten betreft met name de opbrengsten van inleidingen en programma's. In de begroting was op deze post ook verhuuringsopbrengsten van een deel van de foyers opgenomen, de realisatie hiervan is opgenomen onder de opbrengsten uit verhuur (A4).

A3 Overige directe inkomsten

De overige directe inkomsten betreft de inkomsten uit coproducties. Voor de productie Ondertussen in Casablanca ontvingen we een bijdrage van € 75.000, voor The Nation (VR-installatie) € 16.000 en voor de coproductie Icarus € 8.757.

A4 Diverse inkomsten

A4 Diverse inkomsten	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Uitbesteed personeel	€ 526.575	€ 460.000	€ 198.678
Opbrengsten uit verhuur	€ 189.745	€ 151.000	€ 160.175
Diensten voor derden	€ 70.209	€ 113.000	€ 97.160
Provisie verhuringen Zaal 3	€ 14.164	€ 50.000	€ 17.585
Overige opbrengsten	€ 44.417	€ 5.000	€ 87.114
	€ 845.110	€ 779.000	€ 560.712

De diverse inkomsten zijn flink hoger dan begroot en hoger dan vorig boekjaar. Het uitbesteed personeel is hoger doordat er in 2017 meer functionarissen zijn doorbelast aan Hicarest B.V. Daarnaast is een aanzienlijk aantal acteurs uitgeleend aan derden. De diensten voor derden betreft met name de externe opdrachten van het kostuum- en decoratier. De realisatie hiervan is lager vanwege minder beschikbare capaciteit voor het uitvoeren van dit soort opdrachten. De opbrengst verhuringen Zaal 3 zijn lager door andere afspraken met de exploitant, waardoor er een verschuiving is van provisie naar huuropbrengst is. Daarom zijn de opbrengsten uit verhuur ook hoger. De overige opbrengsten betreft met name een coproductie bijdrage voor de VR-film van de Nation en een coproductiebijdrage voor de marketing van Black Achievement Month.

A5 Bijdragen uit private middelen

A5 Bijdragen uit private middelen	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Resultaat funding	€ 195.855	€ 126.000	€ 162.681
Bijdragen private fondsen	€ 295.326	€ 13.000	€ 160.565
	€ 491.181	€ 139.000	€ 323.246

Resultaat Funding

Resultaat funding	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Bijdragen Huijgenskring	€ 15.000	€ 25.000	€ 30.000
Bijdragen Vondelkring	€ 36.750	€ 24.000	€ 39.750
Bijdragen Shakespearekring	€ 15.750	€ 9.500	€ 15.500
Bijdragen vrienden	€ 50.750	€ 80.000	€ 46.155
Bijdragen zakenvrienden	€ 2.000	€ 2.000	€ 6.000
Bijdragen genootschap	€ 101.322	€ 60.000	€ 70.000
Overige donaties	€ 7.341	€ 0	€ 0
	€ 228.913	€ 200.500	€ 207.405
Direct kosten Huijgenskring	€ 1.870	€ 5.000	€ 3.180
Direct kosten Vondelkring	€ 2.787	€ 4.800	€ 3.632
Direct kosten Shakespearekring	€ 3.759	€ 1.900	€ 684
Direct kosten vrienden	€ 8.678	€ 4.500	€ 9.771
Direct kosten zakenvrienden	€ 0	€ 400	€ 100
Direct kosten genootschap	€ 12.704	€ 12.000	€ 12.881
	€ 29.798	€ 28.600	€ 30.248
Kosten ledenadministratie	€ 2.472	€ 3.500	€ 1.979
Overige kosten funding	€ 788	€ 42.400	€ 12.497
	€ 3.260	€ 45.900	€ 14.476
	€ 195.855	€ 126.000	€ 162.681

De opbrengst uit funding is iets hoger dan begroot. De stijging is bijna geheel te danken aan een nieuwe deelname aan het genootschap voor een aanzienlijk bedrag. In de begroting was voor de opbrengst van de vrienden nog rekening gehouden met een stijging, maar dit kon helaas niet worden gerealiseerd. De overige kosten funding zijn flink lager doordat er minder uitgaven zijn gedaan aan wervingscampagnes.

Bijdragen private fondsen

In 2017 is een fors bedrag bijeengebracht vanuit de private fondsen waarmee we staat werden gesteld bijzondere projecten en programmering te kunnen maken en presenteren. De bijdragen private fondsen betreft de bijdragen die zijn toegekend voor bijzondere projecten waarvoor fondsaanvragen zijn gedaan. In de begroting 2017 was slechts rekening gehouden met een (ongespecificeerde) bijdrage van € 13.000, aangezien de nu gerealiseerde bijdragen op het moment van begroten nog niet waren toegekend.

Bijdragen private fondsen	Realisatie
	2017
De laatste getuigen	€ 7.540
Theater na de Dam	€ 12.500
Educatieproject Lord of the Flies	€ 83.500
Urban Stories	€ 138.999
Zohre - een Afgaanse soap	€ 15.000
Nieuwe makers zaal 3	€ 25.000
Prins Bernard Cultuurfonds Free!	€ 7.500
Productie Don Quichot	€ 5.287
	€ 295.326

B Subsidies

B SUBSIDIES	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Ministerie OCW Productie	€ 2.746.195	€ 2.709.000	€ 2.710.261
Ministerie OCW Productie NTjong	€ 599.578	€ 589.000	€ 541.645
	€ 3.345.773	€ 3.298.000	€ 3.251.906
Gemeente Productie	€ 3.354.157	€ 3.283.000	€ 3.282.757
Gemeente Productie NTjong	€ 448.958	€ 439.000	€ 439.401
Gemeente Programmering	€ 5.012.639	€ 4.916.000	€ 4.916.939
Gemeente Zaal 3	€ 102.250	€ 100.000	€ 50.000
	€ 8.918.004	€ 8.738.000	€ 8.689.097
Overige subsidies	€ 192.766	€ 0	€ 295.776
	€ 12.456.543	€ 12.036.000	€ 12.236.779

De subsidieverlening 2017-2020 door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor productie HNT is toegekend per brief met datum 20 september 2016 (briefkenmerk: 1061138). De subsidieverlening 2017-2020 door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor productie NTjong is toegekend per brief met datum 20 september 2016 (briefkenmerk: 1056789). In de brief van 7 september 2017 (briefkenmerk: 1219845) is een aanvullende indexatie toegekend over 2017.

De subsidieverlening 2017 door de gemeente Den Haag voor het Nationale Theater is toegekend per brief met datum 13 januari 2017 (briefkenmerk: ABBA/VL/7220). In de brief van 23 augustus 2017 (briefkenmerk: ABBA/VL/7270-T) is een aanvullende indexatie toegekend over 2017.

In 2017 is naar de exploitatiesubsidies ook een aantal projectsubsidies ontvangen. We ontvangen een Subsidie Reguliere Programmering van het Fonds Podiumkunsten bedoeld voor het programmeren van voorstellingen en concerten met als doel een gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig aanbod van podiumkunsten in Nederland te bevorderen (€ 37.500). Van de gemeente ontvangen we een aantal projectsubsidies, onder andere voor het project Sukkels (€ 5.000) en de activiteiten op het Spuiplein (€ 57.000) en als laatste ontvangen we voor de intensivering van de pluriformiteit van onze bezoekers ook nog een subsidie van de gemeente (€ 40.000). Binnen de nieuwe makersregeling werden voor nieuwe makers Sytze Schalk en Karel van Laere een bedrag ontvangen van € 53.266. In bijlage 8 is een overzicht opgenomen van de overige subsidies die we van de gemeente Den Haag ontvingen en de besteding ervan.

C Beheerlasten

Beheerlasten personeel

De beheerlasten personeel betreft de lasten van de afdelingen Facilitair & ICT, Financiën & Control, Funding, Officemanagement & HRM, de zakelijk directeur en de voorzitter van de directie.

Het Nationale Theater hanteert de CAO Theater en Dans en is aangesloten bij de pensioenfondsen ABP en PFZW. De dekkingsgraad van het ABP was ultimo 2017 104,4% en de dekkingsgraad van het PFZW bedroeg 101,1%

Beheerlasten personeel	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Beheerlasten personeel	€ 1.478.477	€ 1.423.000	€ 1.305.491
Vrijval/dotatie voorziening lasten ex-werknemers	-€ 35.149	€ 0	-€ 32.238
Overige personeelskosten (beh)	€ 256.982	€ 164.000	€ 111.537
	1.700.310	1.587.000	1.384.790

De beheerlasten zijn personeel over 2017 zijn hoger dan begroot. In de begroting was rekening gehouden met een lagere bezetting van de directie. Deze lagere bezetting wordt in 2018 wel geëffectueerd. Ook is in de beheerlasten van 2017 al rekening gehouden met een te betalen transitievergoeding. Deze vergoeding wordt in 2018 worden uitgekeerd.

De specificatie van de beheerlasten personeel per afdeling is als volgt:

Specificatie beheerlasten personeel	Fte	Realisatie	Begroot
	2017	2017	2017
Directie	1,84	€ 325.331	€ 290.000
Facilitair & ICT	5,21	€ 297.154	€ 277.000
Financiën & Control	7,79	€ 462.272	€ 465.000
Funding	2,38	€ 129.314	€ 131.000
Officemanagement en HRM	3,64	€ 264.406	€ 260.000
	20,85	€ 1.478.477	€ 1.423.000

De overschrijding op de overige personeelskosten betreft met name niet begrote reiskosten en een verschuiving tussen realisatie van reiskosten binnen de bureaunkosten naar overige personeelskosten, uitbreiding van de lunchfaciliteiten en niet begrote kantinekosten en de dotatie aan de voorziening voor verlofdagen.

In bijlage 5 is een specificatie opgenomen van de overige personeelskosten.

WNT-verantwoording 2017 Het Nationale Theater

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Het Nationale Theater. Het voor het Nationale Theater toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000. Dit betreft de algemene bezoldigingsnorm.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Bedragen x € 1	W.J.N.M. Ligthart	M.A.I.C. Boermans	S.J. van Driel	C. Debets
Functiegegevens	Voorzitter Directie	Artistiek directeur	Zakelijk Directeur	Directeur programmering
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	0,8	0,84	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	nee	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 121.782	€ 90.567	104.000	104.111
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.086	€ 0	0	12.867
Subtotaal	€ 134.868	€ 90.567	104.000	116.978
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 181.000	€ 144.800	€ 152.421	€ 181.000
- / - Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 134.868	€ 90.567	€ 104.000	€ 116.978
Reden overschrijding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,00	0,67	0,89	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 117.350	€ 74.307	€ 98.500	€ 101.812
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.668	€ 0	€ 0	€ 11.176
Totale bezoldiging 2016	€ 130.018	€ 74.307	€ 98.500	€ 112.988

2. Bezoldiging toezichthouders

De Raad van toezicht van Het Nationale Theater is onbezoldigd.

Naam	Functie
De heer P.M.M. Heijnen	Voorzitter RvT en lid selectie-en remuneratiecommissie
De heer C. Menso	Lid RvT
De heer J.G.A. Bruinsma	Lid RvT en lid auditcommissie
Mevrouw H. Buyne	Lid RvT en lid auditcommissie
De heer S. Harchaoui	Lid RvT
Mevrouw M. van Zuijlen	Lid RvT en lid selectie-en remuneratiecommissie
De heer J. Lintsen	Lid RvT en lid selectie-en remuneratiecommissie

3. Bezoldiging overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Beheerlasten materieel

Beheerlasten materieel	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Huisvestingskosten	€ 2.116.598	€ 2.287.000	€ 2.161.616
Bureaunkosten	€ 553.725	€ 522.000	€ 663.165
Algemene publiciteitskosten	€ 354.363	€ 279.000	€ 226.279
	€ 3.024.686	€ 3.088.000	€ 3.051.059

De materiële beheerlasten zijn vrijwel gelijk aan de begroting. De algemene publiciteitskosten waren in 2017 hoger door de ontwikkeling van de nieuwe seizoensbrochure en extra kosten voor de aanpassingen van de website en de online ticketing. Binnen de bureaunkosten wordt de overschrijding met name veroorzaakt door de afboeking van een aantal oude vorderingen, een stijging van de kosten betalingsverkeer en extra lasten ICT en Telefonie als gevolg ondersteuning bij de samenvoeging van de systemen. In bijlage 7 zijn de specificaties opgenomen van de materiële beheerlasten.

D Activiteitenlasten

Activiteitenlasten personeel

Activiteitenlasten personeel	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Personeel in loondienst	€ 6.540.380	€ 6.410.000	€ 6.632.442
Inleen acteurs	€ 518.439	€ 500.000	€ 287.193
Inleen art. team, decor en kap grime	€ 766.859	€ 623.000	€ 175.694
Inleen technici	€ 271.081	€ 214.000	€ 63.617
Inleen voorhuispersoneel, programma's en projecten	€ 240.169	€ 190.000	€ 263.424
Overige personeelskosten	€ 262.951	€ 179.000	€ 146.806
	€ 8.599.879	€ 8.116.000	€ 7.569.176

Het personeel in loondienst per afdeling:

Specificatie activiteitenlasten personeel in loondienst	Fte	Realisatie	Begroot
	2017	2017	2017
Directie	1,40	€ 179.303	€ 173.000
Artistiek bureau	9,57	€ 547.119	€ 575.000
Regisseurs & Ensemble	18,63	€ 1.470.829	€ 1.415.000
NTjong	1,12	€ 108.603	€ 68.000
Educatie	7,86	€ 308.626	€ 297.000
Publieksactiviteiten	4,80	€ 208.956	€ 162.000
Marketing	10,05	€ 439.386	€ 501.000
Kaartverkoop & Informatie	4,11	€ 194.354	€ 178.000
Ateliers	12,29	€ 535.931	€ 540.000
Techniek	34,10	€ 1.701.744	€ 1.674.000
Revisor & Projectleiders	2,86	€ 244.893	€ 238.000
Business	2,50	€ 110.532	€ 127.000
Publieksservices & Horeca	10,65	€ 490.104	€ 462.000
	119,94	€ 6.540.380	€ 6.410.000

Het personeel in loondienst laat op totaalniveau een overschrijding zien ten opzichte van de begroting. De overschrijdingen worden vooral veroorzaakt door een niet begrote CAO loonstijging. De inleen artistiek team is overschreden door meerkosten voor het schrijven van toneelteksten, meerkosten ontwerpers en meerkosten van ingehuurd dramaturgen. De kosten voor inleen techniek zijn hoger doordat vooral de productie The Nation meer technische inzet vereiste dan voorzien.

De kosten voor voorhuispersoneel, programma's en projecten zijn hoger doordat in de begroting geen rekening is gehouden met personeelsinzet op projecten waarvoor externe financiering is aangevraagd. Deze overschrijding wordt dan ook gedekt door de meeropbrengsten van projectsubsidies en bijdragen particuliere fondsen. De overschrijding op de overige personeelskosten betreft met name niet begrote reiskosten, uitbreiding van de lunchfaciliteiten en niet begrote kantinekosten en de dotatie aan de voorziening voor verlofdagen.

Activiteitenlasten materieel

Activiteitenlasten materieel	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
D2 Uitvoeringskosten productie	€ 1.672.914	€ 1.630.000	€ 1.268.093
D3 Uitvoeringskosten programmering	€ 2.354.882	€ 2.122.000	€ 2.710.245
D4 Kosten educatie	€ 212.202	€ 83.000	€ 101.843
	€ 4.239.998	€ 3.835.000	€ 4.080.181

Uitvoeringskosten productie

Uitvoeringskosten productie	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Materiaalkosten	€ 283.716	€ 301.000	€ 220.894
Reiskosten en sejours	€ 489.405	€ 498.000	€ 372.272
Zaalhuur en partage	€ 153.602	€ 262.000	€ 91.982
Auteursrechten en cauties	€ 61.482	€ 58.000	€ 64.210
Dagkosten	€ 22.525	€ 19.000	€ 18.474
Verkoopkosten	€ 61.837	€ 82.000	€ 57.459
Marketingkosten	€ 236.489	€ 220.000	€ 273.453
Inleidingen en workshops productie	€ 9.753	€ 0	€ 0
Overige directe productiekosten	€ 6.938	€ 15.000	€ 12.022
	€ 1.325.746	€ 1.455.000	€ 1.110.766
Overige kosten producties			
Opslagkosten decors	€ 27.008	€ 20.000	€ 26.793
Materialen techniek	€ 19.250	€ 20.000	€ 6.556
Overige uitgaven decoratier	€ 13.474	€ 10.000	€ 16.443
Inkoopkosten decor voor derden	€ 20.360	€ 7.500	€ 6.393
Overige uitgaven kostuumatelier	€ 12.916	€ 10.000	€ 10.558
Inkoopkosten kostuums voor derden	€ 6.204	€ 2.500	€ 467
Afschrijvingen theatertechniek en ateliers	€ 77.498	€ 20.000	€ 34.021
Kosten coproducties	€ 81.316	€ 0	€ 0
Overige materiële kosten producties	€ 21.193	€ 0	€ 6.925
	€ 279.219	€ 90.000	€ 108.156
Programma's (Urban Stories)	€ 67.949	€ 85.000	€ 49.171
	€ 1.672.914	€ 1.630.000	€ 1.268.093

Het totaal van de uitvoeringskosten productie viel in 2017 ca. € 62.000 hoger uit dan begroot. Vergelijking met 2016 is niet opportuun, omdat in dat jaar bij productie een grote bezuinigingsactie heeft plaatsgevonden waardoor er minder eigen producties werden geproduceerd en eigen voorstellingen werden gespeeld.

De directe productiekosten vielen in 2017 bijna € 80.000 lager uit dan begroot. De grote meevallers zijn terug te vinden bij de posten "Zaalhuur en partage" en "Verkoopkosten", in totaal ruim € 85.000. Dit is het gevolg van het kleinere aantal voorstellingen dan begroot alsmede de lagere bezoekcijfers en de daarmee gepaard gaande recettes van de producties Jeanne d'Arc, Tasso en Het verzameld werk van William Shakespeare. De partages en verkoopkosten zijn aan recettes gerelateerd.

Aan marketing kosten voor onder meer de genoemde voorstellingen werd een hoger bedrag uitgegeven.

De overige kosten producties liggen € 158.000 hoger dan begroot. De afschrijvingen liggen hoger dan voorzien als gevolg van de nieuwe investeringen in theatertechniek in 2017. Daarnaast is er een post overige materiële kosten producties van €21.000 welke niet begroot was.

De kosten coproducties waren ook niet begroot en belopen een bedrag van € 81.000. Daartegenover staat bij de opbrengsten in de post Opbrengsten Coproducties van bedrag € 83.000, welke ook niet was voorzien.

Verdere overschrijdingen zijn te vinden in de posten Inkoopkosten decor en kostuums voor derden (€ 16.000). Er werd meer werk voor derden gedaan dan begroot. De opbrengsten voor deze werkzaamheden zijn bij de baten terug te vinden.

Uitvoeringskosten programmering

Uitvoeringskosten programmering	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Partages en garanties, uitkoopsommen en huren	€ 1.494.423	€ 1.477.000	€ 2.030.234
Inleidingen en workshops programmering	€ 16.286	€ 10.000	€ 0
Auteursrechten	€ 126.650	€ 110.000	€ 156.479
Vrijkaarten en HT vrijkaarten	€ 26.911	€ 15.000	€ 18.878
Kosten artiestenservice	€ 20.865	€ 20.000	€ 26.938
Kosten premières	€ 20.529	€ 10.000	€ 7.806
Materiaalkosten techniek	€ 54.955	€ 30.000	€ 78.422
Afschrijvingen theatertechniek	€ 77.498	€ 0	€ 69.288
Verwervingskosten programmering	€ 8.675	€ 5.000	€ 7.213
Uitvoeringskosten programma's en projecten	€ 360.568	€ 275.000	€ 112.567
Voorstellingsmarketing programmering	€ 147.522	€ 170.000	€ 202.420
	€ 2.354.882	€ 2.122.000	€ 2.710.245

De uitvoeringskosten programmering zijn hoger dan begroot, dit wordt veroorzaakt door iets hogere afdracht aan de spelers, meer uitgegeven vrijkaarten ten behoeve van de publieksonwikkeling programma's, extra inzet op de eigen premières en meer techniekkosten. Ook de uitvoeringskosten van programma's en projecten lagen hoger, maar deze overschrijding wordt gedekt door bijdragen en subsidies

Kosten educatie

Kosten en opbrengsten educatie	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Marketing educatie	€ 32.491	€ 46.000	€ 0
Materiaalkosten educatie	€ 4.992	€ 15.000	€ 0
Inleen personeel educatie	€ 73.926	€ 22.000	€ 0
Kosten theaterklassen	€ 60.853	€ 0	€ 0
Kosten inleidingen en workshops	€ 0	€ 0	€ 0
Overige kosten educatie	€ 39.940	€ 0	€ 101.843
Kosten educatie	€ 212.202	€ 83.000	€ 101.843

De afdeling educatie heeft in 2017 aanzienlijk meer kosten gemaakt voor haar activiteiten dan begroot. Deze overschrijding wordt geheel gedekt door externe bijdragen en opbrengst die zijn ontvangen voor de betreffende activiteiten. In totaal namen er circa 55.000 kinderen en jongeren (en soms hun ouders) deel aan onze activiteiten; soms actief, soms receptief en soms allebei. Onze deelnemers zagen voorstellingen, volgde lessen of workshops, maakten zelf theater, stonden op het toneel, schreven teksten, toverden hun school om tot theater- of festivallocatie, bedachten hoe de wereld eruit moest zien, gaven adviezen en droomden hard op of in zichzelf van een mooie en betere wereld.

Fusiekosten

Ter dekking van de fusiekosten 2017 hebben we eind 2016 een bestemde reserve gevormd van € 230.000. De gemaakte fusiekosten zijn betrof onder andere € 79.000 voor het behoud van de oude pensioenfondsen, € 24.000 voor advieskosten evaluatie directiemodel, € 61.000 voor de samenvoeging van de netwerken en de diverse automatiseringspakketten en € 60.000 voor de ontwerp en aanschaf van nieuwe bedrijfskleding.

Resultaat deelneming en gift Hocarest B.V.

Het resultaat uit deelneming betreft het resultaat van Hocarest B.V. en is as volgt te specificeren:

Resultaat Hocarest B.V.	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2017	2017	2016
Omzet hospitality	€ 533.675	€ 500.000	€ 488.042
Kostprijs hospitality	€ 401.142	€ 320.000	€ 314.494
Totaal brutomarge hospitality	€ 132.533	€ 180.000	€ 173.548
Omzet events	€ 534.840	€ 450.000	€ 426.641
Kostprijs events	€ 283.293	€ 225.000	€ 221.988
Totaal brutomarge events	€ 251.547	€ 225.000	€ 204.653
Brutomarge hospitality en events	€ 384.080	€ 405.000	€ 378.201
Overige bedrijfskosten			
Personeelskosten	€ 255.969	€ 243.000	€ 202.528
Huisvestingskosten	€ 40.840	€ 47.000	€ 27.091
Afschrijvingskosten	€ 20.771	€ 24.000	€ 23.956
Verkoopkosten	€ 5.525	€ 10.000	€ 8.944
Algemene kosten	€ 21.196	€ 20.000	€ 63.653
Rentelasten	€ 1.981	€ 5.500	€ 2.991
	€ 346.282	€ 349.500	€ 329.163
Resultaat voor belasting	€ 37.798	€ 55.500	€ 49.038
Schenking Het Nationale Theater	-€ 18.897	-€ 27.750	-€ 24.518
Vennootschapsbelasting	-€ 4.632	-€ 5.500	-€ 4.905
Resultaat deelneming	€ 14.269	€ 22.250	€ 19.615
Resultaat Hocarest B.V. + Schenking	€ 33.166	€ 50.000	€ 44.133

Binnen Hocarest B.V. worden de horeca-activiteiten en de commerciële verhuringen uitgevoerd. In 2017 is de marge op hospitality teruggelopen. Dit komt met name door een aantal activiteiten waarbij veel personeel vanuit programmering en productie gewenst was. Deze activiteiten leverden niet genoeg extra omzet op om deze extra kosten ook te dekken. Ten opzichte van de begroting en ten opzichte van vorig boekjaar is de omzet events gestegen. Aan de kostenkant werd met name bezuinigd op de algemene kosten.

Brutoresultaat hospitality	Realisatie	Realisatie
	2017	2016
Omzet hospitality		
Omzet hospitality beverage	€ 377.973	€ 417.972
Omzet hospitality food	€ 93.495	€ 19.630
Omzet hospitality overig	€ 38.018	€ 13.010
Omzet hospitality parkeerkaarten	€ 24.189	€ 37.430
	€ 533.675	€ 488.042
Kostprijs hospitality		
Kostprijs hospitality beverage	€ 72.398	€ 76.333
Kostprijs hospitality food	€ 82.849	€ 13.823
Kostprijs hospitality overig	€ 37.894	€ 10.921
Kostprijs hospitality parkeerkaarten	€ 22.206	€ 33.017
Voorraad-, kas- en prijsverschillen	€ 9.382	€ 2.925
Kostprijs hospitality personeel hospitality	€ 176.413	€ 177.475
	€ 401.142	€ 314.494
Brutoresultaat hospitality	€ 132.533	€ 173.548

Resultaat Events	Realisatie	Realisatie
	2017	2016
Omzet events food & beverage	€ 176.496	€ 164.552
Omzet events (niet food & beverage)	€ 358.344	€ 257.599
Provisie events	€ 0	€ 4.491
Omzet events	€ 534.840	€ 426.642
Kostprijs events food & beverage	€ 106.022	€ 86.061
Kostprijs events (niet food & beverage)	€ 177.271	€ 135.928
Kostprijs events	€ 283.293	€ 221.989
Brutoresultaat events	€ 251.547	€ 204.653

Geconsolideerde balans (na verwerking voorstel resultaatbestemming)

BALANS HET NATIONALE THEATER		
	Balans per	Balans per
ACTIVA	31-12-2017	31-12-2016
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	€ 94.259	€ 133.986
Materiële vaste activa		
Gebouwen	€ 519.456	€ 558.417
ICT en telefonie	€ 160.872	€ 144.590
Inventaris	€ 230.988	€ 238.438
Theatertechniek	€ 998.857	€ 986.359
	€ 1.910.172	€ 1.927.804
Totaal vaste activa	€ 2.004.431	€ 2.061.790
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden		
Onderhanden werk producties	€ 155.676	€ 149.243
Overige voorraden	€ 18.240	€ 12.786
	€ 173.916	€ 162.029
Vorderingen		
Vorderingen	€ 1.068.677	€ 805.791
Overlopende activa	€ 103.363	€ 108.027
	€ 1.172.040	€ 913.818
Liquide middelen		
Bank	€ 2.514.952	€ 2.619.876
Kas	€ 14.556	€ 22.755
	€ 2.529.508	€ 2.642.630
Totaal vlottende activa	€ 3.875.464	€ 3.718.477
TOTAAL ACTIVA	€ 5.879.895	€ 5.780.267

	Balans per	Balans per
PASSIVA	31-12-2017	31-12-2016
GROEPSVERMOGEN	€ 2.098.306	€ 2.295.697
VOORZIENINGEN		
MJOP Koninklijke Schouwburg	€ 321.223	€ 185.611
MJOP Theater aan het Spui	€ 77.790	€ 13.531
MJOP De studio's	€ 53.587	€ 106.734
Toekomstige lasten ex-werknemers	€ 235.967	€ 275.156
Totaal voorzieningen	€ 688.567	€ 581.032
LANGLOPENDE SCHULDEN		
Leningen o/g	€ 105.424	€ 354.650
Egalisatie investeringssubsidies	€ 64.202	€ 70.213
Totaal langlopende schulden > 1 jaar	€ 169.626	€ 424.863
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Kortlopende schulden	€ 1.550.594	€ 1.246.572
Overlopende passiva	€ 1.372.802	€ 1.232.103
Totaal kortlopende schulden < 1 jaar	€ 2.923.396	€ 2.478.675
TOTAAL PASSIVA	€ 5.879.895	€ 5.780.267

Geconsolideerde staat van baten en lasten

Geconsolideerde staat van baten en lasten	Realisatie	Realisatie
	2017	2016
Opbrengsten	5.603.528	5.342.058
Bijdragen	12.456.543	12.236.779
Som der baten	€ 18.060.071	€ 17.578.837
Af: Kostprijs van de omzet	13.077.666	12.171.424
Bruto omzetresultaat	€ 4.982.405	€ 5.407.413
Beheerlasten personeel	1.907.449	1.459.056
Beheerlasten materieel	3.030.323	3.143.970
Som der lasten	€ 4.937.772	€ 4.603.026
Netto omzetresultaat	€ 44.633	€ 804.386
Financiële baten en lasten	-7.492	-7.074
Exploitatiesaldo voor belastingen	€ 37.141	€ 797.312
Fusiekosten	-229.900	-392.143
Vennootschapsbelasting	-4.632	-4.905
Exploitatiesaldo na belastingen	-197.391	400.264

Toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling voor de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk aan de grondslagen die worden vermeld in de toelichting op de balans en staat van baten en lasten van de enkelvoudige jaarrekening van de stichting, tenzij hierna anders vermeld.

De voorraden van Hicarest B.V. zijn gewaardeerd tegen meest recente inkoopwaarde. Met betrekking tot de vaste activa worden dezelfde grondslagen gehanteerd als bij het nationale Theater.

Het resultaat van de vennootschap is verder gespecificeerd bij de toelichting op het resultaat deelneming.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben na balansdatum geen gebeurtenissen plaatsgevonden met belangrijke financiële gevolgen voor Het Nationale Theater.

Overige gegevens

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Stichting Het Nationale Theater

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Het Nationale Theater te 's-Gravenhage gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Het Nationale Theater op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met geldende RJ-Richtlijn 640, "Organisaties zonder winststreven", het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020, "Richtlijnenbrief financiële verantwoording subsidies Den Haag 2015" en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikkingen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Welzijn van 20 september 2016 met referentie 1061138, 20 september 2016 met referentie 1056789 en de gemeente Den Haag van 14 januari 2017 met kenmerk ABBA/VL/7270 en daarin opgenomen het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de "Richtlijnenbrief financiële verantwoording subsidies Den Haag 2015".

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de staat van baten en lasten over 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Daarnaast hebben wij vastgesteld dat de voorwaarden gesteld in de "Richtlijnenbrief financiële verantwoording subsidies Den Haag 2015" zijn nageleefd. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Nationale Theater zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW, het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de "Richtlijnenbrief financiële verantwoording subsidies Den Haag 2015" is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640, "Organisaties zonder winststreven", Titel 9 Boek 2 BW, het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020 alsmede de door de Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn van de gemeente Den Haag opgestelde subsidievoorwaarden opgenomen in de Richtlijnenbrief financiële verantwoording subsidies Den Haag 2015.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640, "Organisaties zonder winststreven", het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020, de door de Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn van de gemeente Den Haag opgestelde subsidievoorwaarden opgenomen in de Richtlijnenbrief financiële verantwoording subsidies Den Haag 2015 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2017-2020, de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), de van toepassing zijnde Richtlijnenbrief financiële verantwoording subsidies Den Haag 2015, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 4 april 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. B. Minks RA

BIJLAGE 1: Staat van baten en lasten per subsidiestroom.

	Programmering HNT	Programmering ZAAL 3	Productie HNT	Productie NTJONG
	realisatie 2017	realisatie 2017	realisatie 2017	realisatie 2017
A. OPBRENGSTEN				
A1 Publieksinkomsten	€ 2.340.635	€ 35.827	€ 1.103.438	€ 197.390
A2 Sponsorinkomsten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
A3 Overige directe inkomsten	€ 0	€ 0	€ 99.757	€ 0
A4 Diverse inkomsten	€ 439.619	€ 18.525	€ 367.809	€ 19.155
A5 Bijdragen uit private middelen	€ 150.577	€ 44.585	€ 195.565	€ 100.454
	€ 2.930.831	€ 98.938	€ 1.766.570	€ 316.999
B. SUBSIDIES				
B1 Ministerie OCW	€ 0	€ 0	€ 2.746.195	€ 599.578
B2 Gemeente Den Haag	€ 5.012.639	€ 102.250	€ 3.354.157	€ 448.958
B3 Overige subsidies	€ 192.766	€ 0	€ 0	€ 0
	€ 5.205.405	€ 102.250	€ 6.100.352	€ 1.048.536
TOTAAL BATEN	€ 8.136.236	€ 201.188	€ 7.866.922	€ 1.365.535
C. BEHEERLASTEN				
C1 Beheerlasten personeel	€ 981.401	€ 0	€ 652.482	€ 66.427
C2 Huisvestingskosten	€ 1.426.115	€ 49.556	€ 599.079	€ 41.847
C3 Bureaukosten	€ 343.786	€ 0	€ 177.198	€ 32.893
C4 Algemene publiciteitskosten	€ 240.053	€ 6.351	€ 69.857	€ 38.104
	€ 2.991.355	€ 55.907	€ 1.498.615	€ 179.271
D. ACTIVITEITENLASTEN				
D1 Activiteitenlasten personeel	€ 2.790.883	€ 109.355	€ 4.804.352	€ 895.289
D2 Uitvoeringskosten productie	€ 0	€ 0	€ 1.438.724	€ 234.190
D3 Uitvoeringskosten programmering	€ 2.318.837	€ 36.045	€ 0	€ 0
D4 Kosten educatie	€ 109.936	€ 0	€ 25.567	€ 76.700
	€ 5.219.656	€ 145.400	€ 6.268.642	€ 1.206.178
TOTAAL LASTEN	€ 8.211.011	€ 201.307	€ 7.767.258	€ 1.385.449
Rentebaten	€ 1.317	€ 329	€ 1.317	€ 329
Rentelasten	€ 3.522	€ 880	€ 3.522	€ 880
	-€ 2.204	-€ 551	-€ 2.204	-€ 551
Resultaat en gift Hocarest BV	€ 13.266	€ 3.316	€ 13.266	€ 3.316
Fusiekosten	-€ 142.697	€ 0	-€ 73.551	-€ 13.653
EXPLOITATIERESULTAAT	-€ 206.411	€ 2.646	€ 37.175	-€ 30.802
Vrijval reserve fusiekosten	€ 142.697	€ 0	€ 73.551	€ 13.653
Vrijval bestemmingsreserve voor investeringen (Licht &	€ 3.924	€ 0	€ 3.924	€ 0
Vrijval bestemmingsreserve voor investeringen (Tribune)	€ 5.672	€ 0	€ 5.672	€ 0
Vrijval bestemmingsreserve internationale	€ 3.966	€ 0	€ 0	€ 0
	-€ 50.152	€ 2.646	€ 120.322	-€ 17.149

BIJLAGE 2: Categoriele exploitatierekening HNT Productie (Model 11b OCW)

(na verwerking voorstel resultaatbestemming)

		Realisatie	Begroot	NT
BATEN		2017	2017	JREK 2016
Eigen inkomsten				
1	Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	€ 1.099.665	€ 1.173.000	€ 896.463
2	Recette	€ 46.279	€ 30.000	€ 345.914
3	Uitkoop	€ 122.754	€ 120.000	€ 65.633
4	Partage	€ 923.546	€ 1.013.000	€ 465.150
5	Overige publieksinkomsten	€ 7.086	€ 10.000	€ 19.766
6	Publieksinkomsten buitenland	€ 3.773	€ 0	€ 10.000
7	Totale Publieksinkomsten (1+6)	€ 1.103.438	€ 1.173.000	€ 906.463
8	Sponsorinkomsten	€ 0	€ 0	€ 18.500
9	Vergoedingen coproducent	€ 99.757	€ 16.000	€ 0
10	Overige directe inkomsten	€ 0	€ 0	€ 0
11	Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	€ 99.757	€ 16.000	€ 18.500
12	Totaal directe inkomsten (7+11)			
13	Indirecte inkomsten	€ 367.809	€ 272.000	€ 188.910
14	Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	€ 42.095	€ 50.000	€ 21.076
15	Private middelen - bedrijven	€ 49.513	€ 0	€ 0
16	Private middelen - private fondsen	€ 117.223	€ 0	€ 5.000
17	Private middelen - goede doelenloterijen	€ 0	€ 0	€ 0
18	Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	€ 576.640	€ 322.000	€ 214.986
19	Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	€ 1.779.836	€ 1.511.000	€ 1.139.949
20	Baten in natura	€ 0	€ 0	€ 0
Subsidies				
21	Totaal structureel OCW	€ 2.746.195	€ 2.709.000	€ 2.710.261
22	Totaal structureel Provincie	€ 0	€ 0	€ 0
23	Totaal structureel Gemeente	€ 3.354.157	€ 3.283.000	€ 3.282.757
24	Totaal structureel publieke subsidie overig	€ 0	€ 0	€ 0
25	Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	€ 6.100.352	€ 5.992.000	€ 5.993.018
26	Incidentele publieke subsidies	€ 0	€ 0	€ 0
27	Totaal subsidies (25+26)	€ 6.100.352	€ 5.992.000	€ 5.993.018
TOTALE BATEN (19+20+27)		€ 7.880.188	€ 7.503.000	€ 7.132.967
Eigen inkomstenpercentage (19/27)		29%	25%	19%

		Realisatie	Begroot	NT
LASTEN		2017	2017	JREK 2016
1	Beheerlasten materieel	€ 919.684	€ 840.000	€ 1.033.307
2	Beheerlasten personeel	€ 652.482	€ 609.000	€ 580.549
3	Beheerlasten totaal (1+2)	€ 1.572.166	€ 1.449.000	€ 1.613.856
4	Activiteitenlasten materieel	€ 1.464.291	€ 1.333.000	€ 1.272.903
5	Activiteitenlasten personeel	€ 4.804.352	€ 4.645.000	€ 4.025.985
6	Activiteitenlasten totaal (4+5)	€ 6.268.642	€ 5.978.000	€ 5.298.888
	TOTALE LASTEN (3+6)	€ 7.840.808	€ 7.427.000	€ 6.912.744
7	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	€ 39.380	€ 76.000	€ 220.223
8	Saldo rentebaten / -lasten	-€ 2.204	€ 0	-€ 8.254
	EXPLOITATIERESULTAAT (7+8)	€ 37.175	€ 76.000	€ 211.969

BIJLAGE 3: Categoriele exploitatierekening NTjong Productie (Model 11b OCW)

(na verwerking voorstel resultaatbestemming)

		Realisatie	Begroot	NT-JONG
BATEN		2017	2017	JREK 2016
Eigen inkomsten				
1	Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	€ 181.430	€ 172.500	€ 185.583
2	Recette	€ 13.849	€ 10.000	€ 18.789
3	Uitkoop	€ 106.155	€ 75.000	€ 93.430
4	Partage	€ 60.665	€ 67.500	€ 52.983
5	Overige publieksinkomsten	€ 761	€ 20.000	€ 20.381
6	Publieksinkomsten buitenland	€ 15.960	€ 3.500	€ 6.531
7	Totale Publieksinkomsten (1+6)	€ 197.390	€ 176.000	€ 192.114
8	Sponsorinkomsten	€ 0	€ 0	€ 0
9	Vergoedingen coproducent	€ 0	€ 0	€ 6.791
10	Overige directe inkomsten	€ 0	€ 0	€ 0
11	Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	€ 0	€ 0	€ 6.791
12	Totaal directe inkomsten (7+11)	€ 197.390	€ 176.000	€ 192.114
13	Indirecte inkomsten	€ 19.155	€ 0	€ 4.325
14	Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	€ 10.524	€ 10.000	€ 0
15	Private middelen - bedrijven	€ 12.378	€ 10.000	€ 0
16	Private middelen - private fondsen	€ 80.868	€ 0	€ 9.650
17	Private middelen - goede doelenloterijen	€ 0	€ 0	€ 0
18	Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	€ 103.770	€ 20.000	€ 9.650
19	Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	€ 320.316	€ 196.000	€ 212.880
20	Baten in natura	€ 0	€ 0	€ 0
Subsidies				
21	Totaal structureel OCW	€ 599.578	€ 589.000	€ 541.645
22	Totaal structureel Provincie	€ 0	€ 0	€ 0
23	Totaal structureel Gemeente	€ 448.958	€ 439.000	€ 439.400
24	Totaal structureel publieke subsidie overig	€ 0	€ 0	€ 0
25	Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	€ 1.048.536	€ 1.028.000	€ 981.045
26	Incidentele publieke subsidies	€ 0	€ 0	€ 12.964
27	Totaal subsidies (25+26)	€ 1.048.536	€ 1.028.000	€ 994.009
TOTALE BATEN (19+20+27)		€ 1.368.852	€ 1.224.000	€ 1.206.889
Eigen inkomstenpercentage (19/27)		31%	19%	21%

		Realisatie	Begroot	NT-JONG
LASTEN		2017	2017	JREK 2016
1	Beheerlasten materieel	€ 126.497	€ 112.000	€ 90.288
2	Beheerlasten personeel	€ 66.427	€ 62.000	€ 55.150
3	Beheerlasten totaal (1+2)	€ 192.924	€ 174.000	€ 145.438
4	Activiteitenlasten materieel	€ 234.190	€ 337.000	€ 234.233
5	Activiteitenlasten personeel	€ 971.989	€ 726.000	€ 862.687
6	Activiteitenlasten totaal (4+5)	€ 1.206.178	€ 1.063.000	€ 1.096.920
	TOTALE LASTEN (3+6)	€ 1.399.102	€ 1.237.000	€ 1.242.358
7	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-€ 30.251	-€ 13.000	-€ 35.469
8	Saldo rentebaten / -lasten	-€ 551	€ 0	€ 0
	EXPLOITATIERESULTAAT (7+8)	-€ 30.802	-€ 13.000	-€ 35.469

BIJLAGE 4: Verloop onderhanden werk producties 2017

Verloop onderhanden werk producties	Beginstand	Uitgaven 2017	Naar activiteitenlasten	Eindstand
Producties HNT				
Race	€ 6.842	€ 121.241	-€ 128.083	€ 0
Ondertussen in Casablanca	€ 31.767	€ 162.296	-€ 194.063	€ 0
Jeanne D'Arc	€ 57.813	€ 342.120	-€ 399.933	€ 0
Tasso	€ 3.190	€ 75.185	-€ 78.376	€ 0
Lord of the Flies	€ 12.929	€ 205.768	-€ 218.696	€ 0
The Nation	€ 1.939	€ 704.999	-€ 698.551	€ 8.387
Helse Komedie	€ 7.220	€ 161.742	-€ 168.962	€ 0
Shakespeare	€ 2.095	€ 153.859	-€ 155.955	€ 0
Revisor	€ 0	€ 40.871	-€ 40.871	€ 0
Judas	€ 0	€ 323	-€ 323	€ 0
Urban Stories	€ 0	€ 184.208	-€ 184.208	€ 0
De 2 Korea's	€ 0	€ 23.714	€ 0	€ 23.713
Othello	€ 4.500	€ 53.484	-€ 19.306	€ 38.678
De Oresteia	€ 0	€ 57.296	€ 0	€ 57.296
Melk & Dadels	€ 0	€ 265	€ 0	€ 265
Ondine	€ 0	€ 396	€ 0	€ 396
Metropolis I	€ 0	€ 1.162	€ 0	€ 1.162
Zaligheid	€ 0	€ 2.000	€ 0	€ 2.000
Overige producties	€ 9.000	€ 11.074	-€ 20.075	€ 0
	€ 137.296	€ 2.302.004	-€ 2.307.403	€ 131.897
Producties NTjong				
Mona	€ 1.164	€ 29.720	-€ 30.884	€ 0
Don Quichot	€ 2.383	€ 16.577	-€ 18.960	€ 0
Icarus	€ 0	€ 14.599	-€ 14.599	€ 0
Lord of the Flies	€ 6.962	€ 110.798	-€ 117.760	€ 0
Dun Meisje	€ 0	€ 85.129	-€ 85.129	€ 0
Ifigneia	€ 0	€ 208.266	-€ 208.266	€ 0
Klein Mannetje	€ 0	€ 6.212	-€ 6.212	€ 0
Klaas	€ 1.439	€ 15.491	-€ 16.929	€ 0
Robotje	€ 0	€ 9.501	€ 0	€ 9.501
Bloedlink	€ 0	€ 13.345	€ 0	€ 13.344
De Vrekkin	€ 0	€ 467	€ 0	€ 467
Revolutions	€ 0	€ 467	€ 0	€ 467
NTjong overig	€ 0	€ 3.425	-€ 3.425	€ 0
	€ 11.948	€ 513.997	-€ 502.164	€ 23.779
	€ 149.243	€ 2.816.001	-€ 2.809.568	€ 155.676

BIJLAGE 5: specificatie overige personeelskosten

Overige personeelslasten	Realisatie	Begroot
	2017	2017
Verzuimverzekering	€ 141.944	€ 145.000
Studiekosten	€ 66.561	€ 75.000
Kosten personeelslunch	€ 31.915	€ 10.000
Overige kantinekosten	€ 39.430	€ 5.000
Personeelsfeesten, borrels en cadeaus	€ 33.940	€ 25.000
Kosten OR	€ 7.841	€ 10.000
Arbokosten	€ 28.288	€ 16.000
Kosten werving en selectie	€ 4.224	€ 1.000
Reiskosten	€ 110.859	€ 61.000
Overige personeelskosten	€ 48.961	€ 10.000
Overboeking naar activiteitenlasten	-€ 256.981	-€ 179.000
	€ 256.982	€ 179.000

BIJLAGE 6: specificaties materiële beheerlasten

Huisvestingskosten

Huisvestingskosten	Realisatie	Begroot
	2017	2017
Huur gebouwen	€ 971.516	€ 973.000
Gas, water en elektra	€ 200.461	€ 256.000
Zakelijke lasten	€ 44.586	€ 45.500
Vuilafvoer en schoonmaak	€ 267.929	€ 279.000
Beveiliging en bewaking	€ 15.413	€ 46.000
Kosten inventaris	€ 61.120	€ 28.000
Afschrijvingen inventaris en huisvesting	€ 86.256	€ 171.500
Kosten installaties	€ 34.873	€ 75.000
Verzekeringen	€ 35.967	€ 38.000
Autokosten	€ 16.985	€ 0
Dotatie voorziening MJOP	€ 372.474	€ 365.000
Overige huisvestingskosten	€ 9.018	€ 10.000
	€ 2.116.598	€ 2.287.000

Bureaunkosten

Bureaunkosten	Realisatie	Begroot
	2017	2017
Kantoorbenodigdheden	€ 13.333	€ 19.000
Kopieer- en drukkosten	€ 14.456	€ 17.000
Portokosten	€ 18.334	€ 19.500
Abonnementen en literatuur algemeen	€ 11.350	€ 8.500
Kosten ICT & telefonie	€ 210.039	€ 178.000
Afschrijving ICT & telefonie	€ 80.725	€ 40.000
Contributies	€ 35.356	€ 49.000
Vergader- en bestuurskosten	€ 15.119	€ 8.000
Representatie algemeen	€ 11.156	€ 8.000
Advieskosten	€ 7.642	€ 20.000
Kosten dramaturgie (literatuur en theaterbezoek)	€ 6.676	€ 13.000
Accountantskosten	€ 69.267	€ 70.000
Kosten betalingsverkeer	€ 35.729	€ 22.000
Kosten uitbesteding administratie	€ 450	€ 10.000
Reis- en verblijfkosten (werk-werk)	€ 2.098	€ 30.000
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	€ 5.643	€ 0
Overige bureaunkosten	€ 16.504	€ 10.000
	€ 553.877	€ 522.000

Algemene publiciteitskosten

Algemene publiciteitskosten	Realisatie	Begroot
	2017	2017
Seizoenskaternen	€ 39.214	25.000
Campagnes	€ 56.174	40.000
Maand uitingen	€ 22.197	20.000
Online	€ 120.662	40.000
Content	€ 30.130	25.000
PR & voorlichting	€ 23.461	20.000
Media Den Haag	€ 10.029	20.000
Media landelijk	€ 6.210	20.000
Knipseldienst	€ 3.689	8.000
Community/heavy user	€ 10.108	10.000
Nieuwe doelgroepen	€ 6.154	15.000
Merchandise	€ 0	8.000
Datatools	€ 1.850	8.000
Overige algemene publiciteitskosten	€ 24.485	20.000
	€ 354.363	€ 279.000

BIJLAGE 7: Prestatiegegevens gemeente en Ministerie

Prestatiegegevens Podia gemeente Den Haag

PROGRAMMERING TOTAAL (incl. huisgezelschap, maar excl. festivals, programmering en activiteiten op basis van verhuur, cultuurparticipatie en cultuureducatie)	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Verskillende producties	aantal	300	348
waarvan internationale programmering	aantal	34	24
Voorstellingen / optredens / concerten	aantal	604	893
waarvan internationale programmering	aantal	58	80
Bezoekers totaal	aantal	124.345	135.902
waarvan betalende bezoekers	aantal	112.920	124.430
waarvan niet-betalende bezoekers	aantal	10.252	11.472
waarvan bezoekers met 'ooievaarspas'	aantal	1.173	1.237

Waarvan door huisgezelschappen	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Het Nationale Theater en NTjong			
Voorstellingen / concerten	aantal	117	169
Bezoekers	aantal	32.200	27.436

Onderverdeling programmering naar zaal	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
ZAAL 1 - THEATER AAN HET SPUI			
Voorstellingen / concerten	aantal	70	80
Bezoekers	aantal	9.000	13.350
Zaalcapaciteit	aantal	200	200
ZAAL 2 - THEATER AAN HET SPUI			
Voorstellingen / concerten	aantal	120	125
Bezoekers	aantal	10.000	11.902
Zaalcapaciteit	aantal	120	120
ZAAL 3 (De Constant Rebecqueplein)			
Voorstellingen / concerten	aantal	50	71
Bezoekers	aantal	2.600	3.742
Zaalcapaciteit	aantal	74	74
GROTE ZAAL KONINKLIJKE SCHOUWBURG			
Voorstellingen / concerten	aantal	202	205
Bezoekers	aantal	92.970	83.220
Zaalcapaciteit	aantal	625	625
HET PARADIJS KONINKLIJKE SCHOUWBURG			
Voorstellingen / concerten	aantal	92	115
Bezoekers	aantal	5.075	6.009
Zaalcapaciteit	aantal	60	60

Onderverdeling programmering naar zaal	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
DE STUDIO'S			
Voorstellingen / concerten	aantal	0	29
Bezoekers	aantal	0	3.410
Zaalcapaciteit	aantal	0	150
OVERIGE LOCATIES			
Voorstellingen / concerten	aantal	70	268
Bezoekers	aantal	4.700	14.269
Zaalcapaciteit	aantal	Divers	Divers
NB: Voor alle zaalcapaciteiten geldt: deze zijn afhankelijk van de soort productie en de keuze van bespeling.			

Onderverdeling programmering naar genre	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Klassieke Muziek			
Concerten / voorstellingen	aantal	3	5
waarvan internationale programmering	aantal	0	0
Bezoekers	aantal	300	778
Muziektheater			
Concerten / voorstellingen	aantal	43	29
waarvan internationale programmering	aantal	0	3
Bezoekers	aantal	8.722	5.927
Nieuwe Muziek			
Concerten / voorstellingen	aantal	3	0
waarvan internationale programmering	aantal	0	0
Bezoekers	aantal	500	0
Popmuziek			
Concerten / voorstellingen	aantal	4	12
waarvan internationale programmering	aantal	0	0
Bezoekers	aantal	1.399	3.699
Theater			
Concerten / voorstellingen	aantal	302	429
waarvan internationale programmering	aantal	36	23
Bezoekers	aantal	72.369	71.167
Jeugdtheater			
Concerten / voorstellingen	aantal	155	207
waarvan internationale programmering	aantal	20	54
Bezoekers	aantal	18.013	20.565
Cabaret			
Concerten / voorstellingen	aantal	34	40
waarvan internationale programmering	aantal	0	0
Bezoekers	aantal	18.642	21.324

Onderverdeling programmering naar genre	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Dans			
Concerten / voorstellingen	aantal	30	10
waarvan internationale programmering	aantal	2	0
Bezoekers	aantal	3.400	1.892
Overig			
Concerten / voorstellingen	aantal	30	11
waarvan internationale programmering	aantal	0	0
Bezoekers	aantal	1.000	3.037
Paradevoorstellingen			
Voorstellingen	aantal	150	150
Bezoekers	aantal	5.000	7.513

FESTIVALS	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Festivaldagen	aantal	45	53
Voorstellingen / optredens / concerten	aantal	23	160
waarvan internationale programmering	aantal	5	73
Podia / locaties	aantal	6	13
Bezoekers totaal	aantal	20.200	12.771

VERHUUR	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Culturele programmering op basis van verhuur			
Voorstellingen	aantal	33	67
waarvan internationale programmering	aantal	3	9
Bezoekers	aantal	8.500	12.037
Commerciële activiteiten op basis van verhuur			
Activiteiten	aantal	140	97
Bezoekers	aantal	12.000	11.769

CULTUURPARTICIPATIE: CURSUSSEN / LEZINGEN / WORKSHOPS	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Deelnemers	aantal	8.000	3.954
Aangeboden verschillende activiteiten	aantal	180	87

CULTUURPARTICIPATIE: ACTIVITEITEN VOOR KINDEREN EN JONGEREN IN DE VAKANTIES	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Deelnemers tot 12 jaar	aantal	2.000	1.053
Deelnemers 12 - 18 jaar	aantal	200	200
Aangeboden verschillende activiteiten	aantal	60	18

CULTUUREDUCATIE: AANBOD IN SCHOOLVERBAND Aanbod voor Haagse scholen	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Aantal schoolvoorstellingen	aantal	50	80
Aantal bezoekende leerlingen schoolvoorstellingen	aantal	7.500	11.797
Aantal bezoekende leerlingen vrije voorstellingen	aantal	0	5.037
Lessen / activiteiten primair onderwijs	aantal	50	46
Deelnemende scholen primair onderwijs	aantal	25	46
Deelnemende leerlingen primair onderwijs	aantal	5.000	4.605
Lessen / activiteiten voortgezet onderwijs	aantal	365	469
Deelnemende scholen voortgezet onderwijs	aantal	30	26
Deelnemende leerlingen voortgezet onderwijs	aantal	12.500	14.482

CULTUUREDUCATIE: AANBOD IN SCHOOLVERBAND Aanbod voor niet-Haagse scholen	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Lessen / activiteiten primair onderwijs	aantal	5	10
Deelnemende scholen primair onderwijs	aantal	5	7
Deelnemende leerlingen primair onderwijs	aantal	250	424
Lessen / activiteiten voortgezet onderwijs	aantal	30	18
Deelnemende scholen voortgezet onderwijs	aantal	30	22
Deelnemende leerlingen voortgezet onderwijs	aantal	1.000	688

Prestatiegegevens Gezelschap HNT gemeente Den Haag

PRODUCTIES / CONCERTEN / VOORSTELLINGEN (excl. Festivals, Cultuurparticipatie en Cultuureducatie)	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Producties			
nieuwe producties	aantal	6	20
producties in reprise	aantal	2	4
Concerten / voorstellingen in Den Haag			
Concerten / voorstellingen	aantal	110	194
Bezoekers totaal in Den Haag	aantal	30.875	29.156
waarvan betalende bezoekers	aantal	25.900	23.254
waarvan niet-betalende bezoekers	aantal	4.850	5.869
waarvan bezoekers met 'ooievaarspas'	aantal	125	33
Concerten / voorstellingen in de rest van Nederland			
Concerten / voorstellingen	aantal	170	345
Bezoekers	aantal	49.500	46.554
Concerten / voorstellingen buiten Nederland			
Concerten / voorstellingen	aantal	0	1
Bezoekers	aantal	0	308
TOTALEN			
Totaal aantal concerten / voorstellingen	aantal	280	540
Totaal aantal bezoekers	aantal	80.375	76.018

CULTUURPARTICIPATIE: ACTIVITEITEN / LEZINGEN / WORKSHOPS ENZ. VOOR VOLWASSENEN	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Deelnemers	aantal	7.000	6.772
Aangeboden verschillende activiteiten	aantal	120	119

Prestatiegegevens Gezelschap NTjong gemeente Den Haag

PRODUCTIES / CONCERTEN / VOORSTELLINGEN (excl. Festivals, Cultuurparticipatie en Cultuureducatie)	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Producties			
nieuwe producties	aantal	4	3
producties in reprise	aantal	2	6
Voorstellingen in Den Haag			
Concerten / voorstellingen	aantal	30	113
Bezoekers totaal in Den Haag	aantal	6.500	9.970
waarvan betalende bezoekers	aantal	4.980	8.469
waarvan niet-betalende bezoekers	aantal	1.500	1.496
waarvan bezoekers met 'ooievaarspas'	aantal	20	5
Voorstellingen in de rest van Nederland			
Concerten / voorstellingen	aantal	70	145
Bezoekers	aantal	15.500	14.562
Voorstellingen buiten Nederland			
Concerten / voorstellingen	aantal	0	10
Bezoekers	aantal	0	1.610
TOTALEN			
Totaal aantal concerten / voorstellingen	aantal	100	268
Totaal aantal bezoekers	aantal	27.250	26.142

CULTUURPARTICIPATIE: ACTIVITEITEN VOOR KINDEREN EN JONGEREN IN DE VAKANTIES	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Deelnemers t/m 12 jaar	aantal	0	647
Deelnemers 13 - 18 jaar	aantal	0	48
Aangeboden verschillende activiteiten	aantal	0	462

CULTUUREDUCATIE: AANBOD IN SCHOOLVERBAND Aanbod voor Haagse scholen	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Aantal schoolvoorstellingen	aantal	100	55
Aantal bezoekende leerlingen schoolvoorstellingen	aantal	3.750	4.750
Lessen / activiteiten primair onderwijs	aantal	70	46
Deelnemende scholen primair onderwijs	aantal	42	46
Deelnemende leerlingen primair onderwijs	aantal	4.550	4.605
Lessen / activiteiten voortgezet onderwijs	aantal	40	469
Deelnemende scholen voortgezet onderwijs	aantal	20	26
Deelnemende leerlingen voortgezet onderwijs	aantal	2.600	14.482

CULTUUREDUCATIE: AANBOD IN SCHOOLVERBAND Aanbod voor niet-Haagse scholen	Eenheid	Raming 2017	Realisatie 2017
Aantal schoolvoorstellingen	aantal	15	69
Aantal bezoekende leerlingen schoolvoorstellingen	aantal	1.500	6.269

Prestatiegegevens gezelschappen Ministerie OCW

Geaggregeerd overzicht prestatieverantwoording	2017	2016	2017	2016
	Het Nationale Theater	Het Nationale Theater	NTjong	NTjong
Producties				
Nieuwe Productie	16	6	1	1
Reprise Productie	4	2	5	7
Nieuwe Coproductie	4	5	2	
Reprise Coproductie	0	1	1	1
Totaal aantal producties	24	14	9	9
Bezoeken per categorie producties				
Nieuwe Productie	37.865	33.560	7.733	4.757
Reprise Productie	21.456	4.390	9.242	13.352
Nieuwe Coproductie	16.697	15.931	7.650	0
Reprise Coproductie		3.152	1.517	8.259
Totaal aantal bezoeken	76.018	57.033	26.142	26.368
Aantal producties verdeeld over de drie circuits (kleine zaal, grote zaal (>400 stoelen)				
grote zaal (>400 stoelen)	9	11	1	2
midden (>200 stoelen - < 400 stoelen)	10	9	7	4
kleine zaal (< 200 stoelen)	17	8	9	8
Totaal aantal producties	36	28	17	14
UITVOERINGEN				
Aantal openbare voorstellingen				
Regulier	529	293	16	0
Jeugd	0	0	128	136
Totaal aantal openbare voorstellingen	529	293	144	136
Schoolvoorstellingen				
Waarvan PO schoolvoorstellingen	0	0	101	170
Waarvan VO schoolvoorstellingen	11	0	23	12
Totaal aantal schoolvoorstellingen	11	0	124	182
Totaal aantal voorstellingen (openbaar en school)	540	293	268	318
Aantal openbare voorstellingen naar zaalgrootte				
grote zaal (>400 stoelen)	138	146	1	5
midden (>200 stoelen - < 400 stoelen)	74	65	40	31
kleine zaal (< 200 stoelen)	317	82	103	63
Totaal aantal voorstellingen /voorstellingen	529	293	144	99

Geaggregeerd overzicht prestatieverantwoording	2017	2016	2017	2016
	Het Nationale Theater	Het Nationale Theater	NTjong	NTjong
Regionale spreiding van openbare voorstellingen				
Noord	11	35	12	7
Oost	51	14	3	3
Midden	6	4	12	3
West	48	36	6	8
Zuid	26	23	8	11
Amsterdam	125	30	15	18
Rotterdam	54	5	6	3
Den Haag	190	134	58	45
Utrecht	17	8	18	7
Buitenland	1	4	9	31
Totaal aantal openbare voorstellingen	529	293	147	136
Voorstellingen in standplaats	190	134	58	45
Voorstellingen buiten standplaats (in Nederland)	338	155	80	62
BEZOEKEN				
Aantal bezoeken aan openbare voorstellingen				
Regulier	74.033	57.033	954	0
Jeugd	0	0	14.169	15.160
Totaal aantal bezoeken aan openbare voorstellingen	74.033	57.033	15.123	15.160
Waarvan betalend	64.249	50.819	13.482	13.974
Waarvan niet betalend	9.784	6.214	1.641	1.186
Bezoeken aan Schoolvoorstellingen				
Waarvan PO schoolvoorstellingen	0	0	6.508	9.851
Waarvan VO schoolvoorstellingen	1.985	0	4.511	1.357
Totaal aantal bezoeken aan schoolvoorstellingen	1.985	0	11.019	11.208
Totaal aantal bezoeken aan voorstellingen (openbaar en school)	76.018	57.033	26.142	26.368
Regionale spreiding van bezoeken aan openbare voorstellingen				
Noord	2.664	5.909	1.132	998
Oost	5.700	1.768	397	301
Midden	1.389	570	762	148
West	9.043	5.923	684	1.115
Zuid	4.909	3.613	894	949
Amsterdam	13.530	5.480	2.406	2.083
Rotterdam	4.459	1.018	1.079	371
Den Haag	28.199	29.831	5.220	3.228
Utrecht	3.832	2.387	1.581	1.026
Buitenland	308	534	1.385	4.941
Totaal bezoeken aan openbare voorstellingen	74.033	57.033	15.540	15.160
Waarvan in standplaats	28.199	29.831	5.220	3.228
Waarvan buiten standplaats (in Nederland)	45.526	26.668	8.935	7.216

Geaggregeerd overzicht prestatieverantwoording	2017	2016	2017	2016
	Het Nationale Theater	Het Nationale Theater	NTjong	NTjong
OVERIGE ACTIVITEITEN				
Educatieve activiteiten	61	67	231	103
Inleidingen en lezingen	58	63	0	0
Totaal overige activiteiten	119	130	231	103

BIJLAGE 8: Overzicht overige subsidies

Naast de reguliere subsidie zijn van de gemeente Den Haag de onderstaande projectsubsidies ontvangen in 2017:

Kenmerk	Datum	Ten behoeve van	Bedrag
ABBA/VL/6071	20-12-2016	Project Sukkels (Culturele projecten I)	€ 5.000
ABBA/VL/11790	27-12-2017	Wijksafari	€ 40.000
ABBA/VL/8790	8-6-2017	Activiteiten Spuiplein	€ 50.000
ABBA/VL11625	8-12-2017	Activiteiten Spuiplein	€ 7.000

Sukkels : Voor het project Sukkels is in 2017 € 5.000 ontvangen. Met deze bijdrage is in Zaal 3 verder uitvoering gegeven aan de laboratoriumplek functie. Met deze bijdrage zijn de lasten van de producties van Niko in Zaal 3 bekostigd zoals "de Vrienden van Niko Live".

Wijksafari: Voor het project Wijksafari is in 2017 € 40.000 ontvangen. Met dit geld is er een aantal projecten opgezet en uitgevoerd in 2017 gericht op de verbreding van ons publiek gericht op het creëren van een breed draagvlak voor een inclusief programma waaraan de stad meedoet. We hebben energie ingezet op het verbinden van nieuwe groepen bezoekers aan onze voorstellingen en de theaters. Deze bedragen kwamen onder andere ten goede aan de ontwikkeling van contextprogrammering rondom het Free! Festival, Moksi Patu, The Real Nation, contextprogrammering rondom het Explore Festival, de Wijkjury en lezen met HNT in de wijkbibliotheken. Hieronder een overzicht van de uitgaven:

Wijksafari	Bedrag
Projectcoördinatie wijksafari	€ 12.700
Free! Festival	€ 10.900
Explore festival	€ 3.700
Moksi Patu	€ 3.600
Lezen met HNT	€ 7.900
Wijkjury	€ 500
The Real Nation	€ 700
	€ 40.000

Activiteiten spuiplein: Voor de coördinatie van de programmering en de realisatie van een aantal activiteiten op het spuiplein is in 2017 € 57.000 ontvangen. De gemeente heeft van deze activiteiten reeds een inhoudelijk verslag met financiële verantwoording ontvangen. De besteding van deze bijdrage is als volgt geweest:

Activiteiten spuiplein	Bedrag
Projectcoördinatie en uitvoering	€ 22.000
Programmeringskosten	
I Love Hip Hop (coproductie met Filmhuis Den Haag)	€ 2.000
Spuiplein diner	€ 4.051
Old Gangsters Never Die	€ 5.000
Uitnacht	€ 1.000
Festival De Betovering: Carroussel van La Toupine	€ 2.000
Festival Anatolië (coproductie met Filmhuis Den Haag)	€ 2.000
Humanity House: Studio Aleppo	€ 3.500
Kerst Event	€ 7.374
Overige programmeringskosten	€ 3.000
Technische ondersteuning	€ 5.040
Marketingkosten	€ 274
	€ 57.239